26541 Dupl.

RIJEČ BOŽJA

GODINA 7 | Svibanj-Lipanj 1936 | SVESKA 3

O. PETAR VLAŠIĆ, konsultor beogradske nadbiskupije:

Liturgijske propovijedi

— ZA SVE NEDJELJE I BLAGDANE GOSPODNJE —

Nedjelja III po Uskrsu

»Poklikni Bogu, sva zemljo, aleluja«
Iz pristupa današnje Mise.

1 O OSMINAMA

Nekoji veliki blagdani u Starom Zavjetu slavili su se punih osam dana. Tako je sam Bog naredio narodu Izraelskomu da se svečanost Vazma, uspomene oslobođenja iz sužanjstva egipatskoga, imade slaviti od večere 14 dana mjeseca Nisana pak sve do večere 21 istog mjeseca. Prvi dan bio je najsvečaniji i svet, nikakoga posla ropskoga nije se smjelo raditi u njemu. Drugi dan je bio isto tako svečan, pak opet osmi dan, dok su drugi dani bili manje svečani te se u njima moglo obavljati i teže poslove, ali su se u šatoru, kasnije pak u hramu, prikazivale svečanije i obilnije žrtve nego li drugih dana u godini. (III Mojs. 23). — Isto je tako Bog naredio u Starom Zavjetu da se punih osam dana svetkuje blagdan Šatora, od 15 do 22 dana sedmoga mjeseca, na uspomenu boravka sinova Izraelovih pod šatorima u pustinji. Prvi i osmi dan bili su svečani, ostali dani manje svečani. (III Mojs. 23).

Kad je kralj Salamun unosio kovčeg Zavjeta u hram i posvetio hram, svetkovao je sa čitavim narodom osam dana u Jerusalemu i narod se osmog dana raziđe vesela srca blagosiljajući Boga.

Isto su tako i Makabejci osam dana slavili obnovu hrama i posvetu oltara prikazujući te dane žrtve Svevišnjemu.

Ako su se svetkovine Staroga Zavjeta, koje su bile samo slika budućih događaja, tolikim slavljem slavile, Crkva Kristova imala je mnogo više razloga da svečanije proslavi svetkovine otajstva našega Otkupljenja, pak je stoga već za prvih vjekova ustanovila, da se ove slave za punih osam dana, dakako kao crkveni a ne i kao građanski praznici. Time hoće sv. Crkva da jače utisne u duše vjernika uspomenu na ono otajstvo koje slavimo, da ga dulje promatramo i da što veću duhovnu korist crpimo iz tog promatranja.

Prvi kršćanski blagdani koji su se počeli svetkovati osam dana bili su Uskrs i Duhovi, i to regbi već od apostolskih vremena, a malo zatim Božić, Bogojavljenje i Uzašašće Gospodnje. God. 389 bizantinski carevi Teodozije I. i Valentinijan II. zabraniše da kroz uskršnju osminu budu sudbene rasprave; znak, da je ova osmina prije ove zabrane opstojala. U »Ordo Romanus«, za vladanja Karla Velikoga, već se spominju osmine Božića i Bogojavljenja. U kasnijim vjekovima počele su se slaviti s osminom i neke svetkovine Majke Božje i Svetaca.

U današnjem crkvenom kalendaru ovi se blagdani slave s osminom:

1 Od blagdana Gospodnjih: Božić, Uskrs, Duhovi, Bogojavljenje, Tijelovo, Uzašašće, i Srce Isusovo.

2 Od blagdana Bl. Dj. Marije: Velika Gospa i Bezgrešno Začeće.

3 Od blagdana Svetaca: Svi Sveti, Zaštita sv. Josipa. Rođenje sv. Ivana Krstitelja, Sv. Petar i Pavao, Zaštitnik crkve i mjesta kao i godišnjica posvećenja crkve.

Neke su od ovih osmina ovlaštene, a neke nijesu. Ovlaštene su sve osmine blagdana Gospodnjih, te su one nadasve svečane u crkvenom bogoslužju. Kroz osminu se Uskrsa i Duhova ne smije slaviti nikakva druga svetkovina, ma kako visokog stepena bila, nego je svaki dan Misa i oficij od osmine. Osmina Božića ustupa mjesto samo po općemu crkvenome obredu ustanovljenim svetkovinama (sv. Stjepan, sv. Ivan Evanđ., Nevina Dječica), a osmine Bogojavljenja i Tijelova ustupaju mjesto samo svetkovinama višega stepena I. reda, dok se kroz osminu Uzašašća i Srca Isusova smiju slaviti i svetkovine običnih svetaca, ali se ipak u oficiju i Misi mora spominjati osmina.

Ima nekih blagdana II. reda sa prostom osminom, koji se ne spominju u crkvenom bogoslužju svih osam dana, nego samo osmi dan, to su: Rođenje Bl. Dj. Marije, Sv. Stjepan Prvomučenik, Sv. Ivan Evanđelista. Nevina Dječica i Sv. Lovro.

Najsvečanije su osmine Božića, Uskrsa i Duhova. Kao prvi dan tako je i osmi dan ovih velikih blagdana još i danas posvuda zapovijedani blagdan, a nekada se više dana u ovim osminama slavilo kao i građanski praznik. U Božićnoj osmini bilo je pet svečanih dana, (prva četiri i dva posljednja, Stara i Nova godina), a u Uskrsnoj i Duhovskoj četiri dana, prva tri i posljednji, koji je inače nedjelja. Još se i sada slave svečano tri dana ovih osmina, dva prva dana i posljednji, i ako drugi dan nije više zapovijedani blagdan.

Time što je sv. Crkva naredila da se nekoji blagdani slave s osminom htjela je da nas upozori na veličinu toga blagdana. Ona hoće da duboko utisnemo u dušu od kolike je važnosti za naše spasenje ono otajstvo iz života Isusova, koje slavimo, ili kako je velik zagovor Bl. Dj. Marije i Sveca koga slavimo, pak da odatle kroz punih osam dana crpimo duhovnu korist promatrajući to otajstvo, dotično uzvišene kreposti Bl. Dj. Marije i Svetaca.

A kako je uskrsno otajstvo jedno od najvećih, to nam ga sv. Crkva pruža na promatranje ne samo osam dana nego kroz sve ovo Uskrsno vrijeme, te je bogoslužje ovih pet uskrsnih nedjelja kao nastavak bogoslužja uskrsne osmine, u kojem se slave triumfi uskrsnulog Spasitelja i neizmjerne koristi koje su duše vjernika primile od uskrsnuća Kristova.

U tom duhu promatrajmo obrasce današnje sv. Mise.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Pristup je veseli pjev, kojim se pozivlju svi puci zemlje da hvale Gospoda. Riječi su uzete iz psalma 65, koji nosi natpis »Psalam uskrsnuća«. Prvobitno se odnosio na narod Izraelski, koji hvali Gospoda zbog izbavljenja od neprijatelja, ali u pravom smislu primjenjuje se duhovnom

izbavljenju sviju naroda po uskrsnuću Kristovu. *»Poklikni Bogu, sva zemljo, aleluja, pjevajte pjesmu Imenu Njegovu, aleluja, dajte hvalu slavi Njegovoj, aleluja, aleluja«.* Ovako se i sve nas pozivlje na početku današnje sv. Mise da zahvalimo Bogu za veliko dobročinstvo Otkupljenja. Zahvalimo Mu pobožnim slušanjem današnje sv. Mise!

U *Molitvi* molimo Boga da nam dade milost, da odgovorimo tom neizrecivom dobročinstvu Otkupljenja, te da mi, koji imamo sreću da se ubrajamo među kršćane, odbacimo sve što se protivi ovom imenu, a da težimo k onom što mu dolikuje.

Kakvo treba da je naše kršćansko življenje, kaže nam prvak apostolski sv. Petar u današnjoj *Epistoli.* On nam kaže: *Predragi! Molim vas da se čuvate od putenih požuda, koje vojuju protiv duše, vladajući se dobro... Svakoga poštujte, braću ljubite, Boga se bojte...«* U istoj poslanici sv. Apostol nas opominje da se sjetimo da smo *došljaci i putnici* na ovoj zemlji, pak da zato upravljamo svoj pogled prema nebu, gdje je naša trajna prava domovina i da tako živimo na zemlji da zavrijedimo doći u nebo.

I božanski Učitelj u današnjem *Evanđelju* stavlja nam pred oči ovu veliku istinu. On nam govori o kratkom vremenu u kojem ćemo plakati i cviliti, u kojem ćemo se žalostiti, a to je vrijeme našega zemaljskoga života, u kojem nas snalaze tolike bijede i nevolje. Ali nas zato božanski Učitelj tješi obećanjem vječne radosti na nebesima: *»I radovaće se srce vaše i radosti vaše neće nitko uzeti od vas«.* Zato strpljivo podnosimo nevolje ovoga života i teškoće u vršenju kršćanskih dužnosti, da tako postignemo vječnu radost na nebesima.

Na *Stepenicama,* poslije Epistole, na našu utjehu kaže nam se kako je *»trebalo da Krist trpi i uskrsne od mrtvih i tako uđe u slavu svoju«,* nije dakle čudo, što i mi na svijetu treba da nešto pretrpimo i tako uđemo u vječnu slavu.

Na *Prikazanju* zajedno sa svećenikom prikažite svega sebe Gospodu obećavši Mu da ćete Ga hvaliti riječima i djelima svega svoga života: *»Hvali, dušo moja, Gospoda, hvaliću Gospoda za života mojega, pjevaću uz gusle Bogu mojemu dok živ budem«.*

A prije nego izađete iz crkve ponovno se sjetite, da ste određeni za nebo, za Boga, na što vas upozoruje sv. Crkva u današnjoj sv. Misi na *Pričesti* riječima božanskog Učitelja: *»Malo i nećete me vidjeti, opet malo, pa ćete me vidjeti jer idem k Ocu«.* Sjetimo se da smo još malo na ovom svijetu, gdje ne vidimo Boga, naše najveće dobro, i brzo će doći dan, kad ćemo k Njemu otići. Pripravljajmo se za taj veliki čas.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

»Idem k Ocu«. Ovo bi, predragi, morao biti program našega života: hoditi k Ocu, dobrom nebeskom Ocu, koji nas čeka na nebesima i u kome je jedino naša potpuna sreća. Na to nas potsjeća već prvi upit i odgovor maloga katekizma. Na upit: »Zašto smo na svijetu?«, odgovara nam se: »Na svijetu smo zato, da Bogu služimo i tako u nebo dođemo«.

Glasoviti oratorijanac Fridrik Faber († 1862.) bio je prije protestant. Nakon dugih lutanja, študija i molitava zasja mu milost sv. vjere. On postade katolik, svećenik, redovnik. Na dan svoje prve sv. pričesti (18. XI. 1845.) upravo se prelilo njegovo srce od sreće, utjehe i nebeskog mira. Sjeo je za sto, da opiše prijatelju tu sreću. Počne da piše, ali mu od prevelike sreće majstorsko pero zataji. Napisa samo tri riječi: mir — mir — mir!

Toliki božanski mir slegao se u njegovu srcu, da taj majstor riječi nije znao ni mogao ljudskim jezikom toga opisati, nego je poput djeteta zamucao.

Davno je rekao Gospod: »Tko je žedan, neka dođe k meni i pije« (Iv. 7 37). Evo dakle jedinog vrela, na kojem čovjek može ugasiti svoju žeđu za srećom. Faber i svi oni milijuni — od apostola pa do sv. Male Terezije — pili su na izvorima Isusovim i tu našli svoju sreću i svoj mir. A tko traži svoju sreću izvan Boga neće je i ne može nikada naći. To je posve prirodno.

Jesi li vidio, šta radi riba, kad ju izvuku iz vode? Nenajmekšu travu, možeš je posuti najslađom hranom, možeš joj tepati najnježnije riječi, badava! — ona će se očajno mirna je i trza se kao pomamna. I možeš je položiti na

koprcati. Zašto? Riba je stvorena za vodu. Stoga izvan vode nema mira, ni pokoja, nego samo nemir i — smrt.

Ti si ta riba! Ti si stvoren za Boga, da živiš u Njemu, a On u tebi. I s toga izvan Boga čeka te samo nemir, nesreća, propast, — pa makar ispio sve radosti ovoga svijeta.

2. *»Što je ovo što nam kaže: Još malo?«* Ovako su se pitali učenici Gospodnji. Zamislimo se i mi časkom u tu sitnu riječcu malo! O koliko spasonosne pouke možemo odatle crpsti za naš duhovni život!

a) Što je »malo«? Malo je u prvom redu *vrijeme našega života* na zemlji. Jer što je naš život? Sv. Jakov apostol odgovara: »Jest kao para, koja se malo pokaže, a zatim je brzo nestane« (Jak. 4, 13). Pošto je dakle vrijeme našega zemaljskoga života odveć kratko, treba da nastojimo iskoristiti svaki čas za vječnost.

Jedan umjetnik isprosio je od jednog mogućeg kralja milost, da ga smije slikati i kraljevu sliku metnuti u svoju galeriju. Umjetnik se nadao da će tako porasti njegov ugled. Kralj mu je odredio tačan sat, kad može doći da ga slika. Kralj je bio točan na minutu, ali je umjetnik zakasnio deset časaka i došao kad je kralj već bio otišao. Umjetnik nije iskoristio zgodan čas i ostao je bez kraljeve slike. — Višnji nebeski Kralj daje nam milost da u duši svojoj urežemo Njegovu sliku. Određuje nam vrijeme, kad Ga možemo slikati. Možda je to posljednja prigoda. Uhvatimo je bezodvlačno s punim pouzdanjem i sa svom ljubavlju srca, jer ako pustimo da nam taj časak vremena izbjegne zakasnićemo.

b) Što je nadalje *»malo«?* Malo je, odveć malo ono što mi radimo za Boga, za dušu, za vječnost. Morali bismo bar deseti dio dana posvetiti Bogu, kao što je Bog u Starom Zavjetu tražio, da Mu se daje desetina od svega. To bismo mogli učiniti moleći se ujutro i uvečer, prije i poslije jela, slušajući sv. Misu, ispitujući savjest, čitajući koju pobožnu knjigu, promišljajući o vječnim istinama i t. d. Ali, ako se upitamo, što smo u tom pogledu uradili, moraćemo priznati, da smo malo, sasvim malo radili. Puno smo vremena upotrebili za svoje tijelo, za svijet, za zemlju, za prolaznost, za jelo i pilo, za odmor i spavanje, za igre i zabave, a malo sasvim malo za dobra i pobožna djela. A što smo time postigli?

U psalmu 89 čitamo: *»Mučimo se kao pauk«.* Ove riječi tumači sv. Augustin ovako: Pauk prede po vas dan i puno se muči, a bez ikakve koristi. Napravi tanku i trošnu paučinu, koju je sasvim lako uništiti. Tako i ljudi koji žive samo za ovaj svijet puno se muče, da se obogate, da rode djecu, da se zabave; snuju samo tanku i trošnu paučinu zaboravljajući vječno blaženstvo za koje su stvoreni i na koje su pozvani.

c) Što je još »malo«? Čujem božanskog Učitelja: *»Malo je odabranih«.* Svi smo zvani u nebo, ali svi nećemo doći, nego samo oni, koji pobožno žive. O koliko nas ova pomisao mora napuniti svetoga straha, da radimo za svoje duše!

Franjo Ksaverij, kao mladi student u Parizu, sanjao je jedino o slavi i časti svjetovnoj. No kad ga je sv. Ignacije predobio za Boga velikom istinom Evanđelja: »Što koristi čovjeku, da cio svijet dobije, ako izgubi dušu« svu svoju misao i sve svoje sile okrenu nato, da spasi dušu svoju. Učinimo i mi to isto, ako pri tom osjetimo koju neugodnost i teškoću, neka nas hrabre riječi božanskog Učitelja iz današnjeg Evanđelja: »Žalost vaša okrenuće se na radost... i radosti vaše neće niko uzeti od vas«.

Nedjelja IV po Uskrsu

»Pjevajte Gospodu pjesmu novu«.
Iz pristupa današnje Mise.

1 O VIGILIJAMA

U sv. Evanđelju čitamo da je božanski Spasitelj više puta čitave noći probdio u molitvi. Njegov primjer nasljedovali su Apostoli, koji su, napose u noći pred danom u koji je padala godišnjica kojeg znamenitog događaja iz života Spasiteljeva, bdjeli moleći se i pjevajući psalme. Po njihovom primjeru to su isto činili i prvi kršćani. Noć pred

nedjeljom i pred svetkovinama sastajali su se u skrovitom mjestu ili crkvi, ako je bila u mjestu, pak bi čitavu noć probdjeli u molitvi, čitanju Sv. Pisma i pjevanju psalama. Pred jutro bi slušali sv. Misu i pričestili se, pak bi se razišli svojim kućama.

Odatle su nastale *Vigilije, ili Bdijenja*, koji se naziv sačuvao u Crkvi sve do dandanas za oznaku nekih dana pred nekojim blagdanima. Ti dani su priprava za dotičnu svečanost.

Nemaju svi blagdani, pa ni veliki, vigiliju, nego samo nekoji i to oni iz prvih vremena kršćanstva, a ti su: Božić, Bogojavljenje, Duhovi, Uzašašće, Velika Gospa, Svi Sveti, Sv. Ivan Krstitelj, Sv. Lovro i svi blagdani Apostola, osim sv. Ivana Evanđeliste. Od novijih blagdana data je vigilija samo blagdanu Bezgrešnog Začeća Bl. Dj. Marije.

Vigilije kao priprava za sutrašnji blagdan imadu pokorničko obilježje poput Korizme, koja je priprava za Uskrs i poput Adventa, koji je priprava za Božić. Zato se na vigilije služi sv. Misa u ljubičastom ruhu, ne govori se »Gloria in excelsis Deo — Slava u višnjih Bogu«, ni »Tebe Boga hvalimo« u oficiju, a na kraju Mise mjesto »Ite Missa est — Idite Misa je« govori se »Benedicamus Domino — Blagosiljajmo Gosoda«. To je nastalo odatle, što bi se vjernici na svečane dane razilazili iz crkve odmah po svršetku Mise, zato im je Đakon dovikivao: »Misa je svršena, možete otići«. A na vigilije, isto kao u Korizmi i u Adventu, i poslije Mise još bi ostao narod u crkvi da se moli Bogu, zato bi mu Đakon dovikivao: Ostanimo još i blagoslivljajmo Gospoda.

Kao na sve pokorničke dane tako je i na vigilije bio propisan strogi post. Taj je u kasnija vremena sveden samo na vigilije većih blagdana, a u naše doba, po novom crkvenom zakoniku, samo su četiri vigilije posne: Božića, Duhova, Velike Gospe i Svih Svetih.

Samo dvije vigilije nisu nikada imale pokorničko obilježje, pak ga nemaju ni danas, to su vigilije Bogojavljenja i Uzašašća; prva zbog božićnog a druga zbog uskrsnog vremena. Zato na te vigilije nema posta a služba Božja vrši se u bijelom ruhu i obredom kao na blagdane. Na

vigiliju Bogojavljenja služba Božja je božićna a na vigiliju Uzašašća uskrsna.

Sve su vigilije u neku ruku povlaštene, imaju prednost pred manjim Svecima a u Misi moraju se vazda spominjati, osim ako se taj dan slavi koji svetac prvoga reda. Nada sve su pak povlaštene tri vigilije: Božića, Duhova i Bogojavljenja. Božićna i Duhovska vigilija ne ustupaju mjesto nijednom Svecu, pak bio on i najveći, dok vigilija Bogojavljenja ustupa mjesto samo Svecima prvoga reda.

Noć između vigilije i svetkovine nekada su vjernici provodili u dugim molitvama, raznim obredima, napose u pjevanju časoslova, koji bi se spojio zajedno sa jutarnjom Misom. To je bivalo napose uoči najvećih svetkovina Božića, Uskrsa i Duhova. Zbog raznih zloupotreba Crkva je ukinula to noćno bdijenje. Ostalo je još samo božićno bdijenje, jer se još i danas božićne noći u crkvama pjeva jutrenja i služi se ponoćka, dok je uskrsno i duhovsko bdijenje preneseno u subotu ujutro. Oni obredi, koji se vrše na Veliku subotu ujutro i u subotu uoči Duhova, nekada su se vršili u noći između subote i nedjelje, zato i imadu obilježje noćne službe Božje.

Vigilije nas potsjećaju važne Isusove opomene: »Bdijte i molite!« Tu opomenu treba da imamo pred očima ne samo na vigilije, nego svakoga dana, pače svakoga časa. Treba da bdijemo nad svojim sjetilima, da nas ne zavedu na zlo, treba da se molimo Bogu da ustrajemo u dobru do kraja. Molimo Mu se za tu milost i danas preko ove sv. Mise, koju ćemo promatrati.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

U *Pristupu* nas se pozivlje da pjevamo novu pjesmu Gospodu za divno djelo Otkupljenja, koje je na nama izvršeno, a čija je kruna slavno uskrsnuće Isusovo. To je za nas djelo najvećeg zamašaja, pak je pravo da zato uzdajemo hvalu Gospodu u svako doba: *»Pjevajte Gospodu pjesmu novu, aleluja, jer je učinio divne stvari Gospod, aleluja«.*

Mnogi ljudi slabo mare za to neizrecivo dobročinstvo otkupljenja, odveć su zaokupljeni zemaljštinom, pak i ne razumiju, kad im se govori o duhovnim dobrima, kao što

to nisu razumjeli ni apostoli prije nego su primili Duha Svetoga. Zato se u današnjoj *Molitvi* obraćamo Bogu toplom molbom, da nam On pomogne svojom sv. milosti, te uzljubimo što nam On zapovijeda, želimo što nam On obećava i prionemo za duhovnim dobrima, u kojima su prave radosti.

U *Epstoli* sv. Apostol Jakov uči nas, da smo sve dobro, što imamo, primili od Boga, napose najveće dobro, otkupljenje, po kojem smo postali prvine stvorenja, sinovi Božji: *»Jer nas dragovoljno porodi riječju istine«*, to jest preko svoga jedinorođenoga Sina, koji je Riječ Božja, Riječ istine, da budemo kao prvine Njegova stvorenja? Odatle slijedi za nas stroga dužnost, da se vladamo kako dolikuje sinovima Božjim: »primajući rado riječ istine, koja nas potiče na dobro i koja može spasti duše naše«. U tu svrhu treba da izbjegavamo svaki grijeh.

Evandelje je odlomak prekrasnog Isusovog govora na zadnjoj večeri. Dobri Učitelj oprašta se sa svojim učenicima. Domalo On će svršiti svoje uzvišeno poslanstvo: otkupljenje ljudskog roda, pak će se vratiti svome nebeskome Ocu, u nebo. Tu je i naša domovina, i mi smo određeni za nebo, zato treba da često upravljamo svoj pogled put neba. Ako to ne činimo, i nas će božanski Učitelj prekoriti kao što je prekorio svoje učenike: *»Idem k Onome, koji me posla i nitko me od vas ne pita: Kamo ideš?«*

Ljubljeni Spasitelj, koji je toliko učinio za naše spasenje, obećaje nam drugog Učitelja, drugog utješitelja, Duha Svetoga, da On nadopuni u našim dušama sve ono što nam je potrebno za spasenje. One, koji ne vjeruju u Boga ni u drugi život, te ne žive kako to Bog hoće, Duh Sveti će pokarati za grijeh i za pravdu i za sud. Živimo prema savjetima Duha Svetoga, koje nam On daje ili unutarnjim nadahnućem ili naredbama sv. Crkve ili preko propovijedi ili čitanjem dobrih knjiga ili bilo na koji drugi način, Ako to ne učinimo i nas će Duh Sveti prekoriti za grijeh nevjerstva i nehajstva, prekoriće nas i zato što nismo živjeli pravedno, to jest sveto na svijetu, pak ćemo jednom osjetiti svu strogost suda Božjega.

Zato, predragi, spoznajmo veliko dobročinstvo što nam je Bog iskazao time, što nas je po svom jedinorođenom Sinu otkupio: *»Desnica je Gospodnja to učinila«*, govori nam sv. Crkva na *Stepenicama* poslije Epistole, »desnica Gospodnja nas je uzvisila«. Zato na *Prikazanju* hvalimo i slavimo Boga: *»Poklikni Bogu sva zemljo, pjevajte pjesmu Imenu Njegovu«*. A na *Pričesti* molimo Duha Svetoga da nas prosvijetli, te upoznamo što nam je činiti i dade nam milost da to činimo.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

a) *»Kamo ideš?«* Ozbiljan upit, koji bi svaki od nas trebao da često upravi na sebe. Idemo li mi put spasenja ili put propasti? Određeni smo za nebo, ali oh žalosti! kako malo na to mislimo! Kad bismo više o tom mislili, sigurno bi naše vladanje drukčije bilo.

Vama je svima poznat, bar po imenu, starodrevni grad Dubrovnik. Poznato vam je kako se mala dubrovačka republika, uza sve da je bila okružena moćnim neprijateljima, ipak dugo održala na slobodi. A biće vam poznato i to, kako su stara dubrovačka vlastela visoko cijenila sv. vjeru i u njezinom svijetlu provodili svoj privatni i javni život.

Nego poslije francuske revolucije, duh nevjerstva i slobodoumlja raširio se po svoj Evropi, pak je prešao i mirne zidine maloda Dubrovnika, te okužio duše nekojih njegovih plemića. Tako se za jednog pripovijeda, da je postao veliki omalovažitelj kršćanske vjere i kršćanskih dužnosti. A imao je taj plemić za slugu jednog dobrog Konavljanina (iz dubrovačke okolice), koji, i ako u kući bezbožnog gospodara, vršio je ipak revno sve svoje kršćanske dužnosti. Oholi plemić češće ga je zato bockao i rugao mu se, a jednom će mu kazati: »Čuješ? Konavljanine! Eto vidiš, ja ne idem u crkvu, ne molim se Bogu, ne primam sakramente, ne slušam Mise, ne postim, a ti sve to činiš, pa ipak ja sam gospar, ti sluga; što ti dakle koristi tvoja pobožnost?« Konavljanin pogleda svoga gospodara, pak će mu onim svojim zdravim konavskim razumom odgovoriti: »Jest, gosparu, ti si gospar, ja sluga; ali kako će biti na drugome

svijetu? Kome će biti bolje, meni, koji sam živio kako Bog zapovijeda ili tebi, koji nisi mario za Boga ni za svoje kršćanske dužnosti?«

Oholi vlastelin malko se lecnu, ali se ne htjede odati svladanim. On mahnu rukom i reče: »Na drugome svijetu? A ima li uopće drugog života osim ovoga na zemlji?« Na to će opet Konavljanin sa svojim zdravim razumom: »Moj gosparu, stavimo da nema drugoga života, ja ipak neću ništa izgubiti, ako sam ovdje dobro živio; ali ako ima Boga i drugoga života, kome će onda biti bolje, meni, koji sam vršio Božje zapovijedi ili tebi, koji si ih prezirao? Ko će na drugome svijetu biti gospar, ko sluga?«

To neočekivano razlaganje tako djelova na onoga ohologa i bezbožnoga vlastelina, da se u to duboko zamislio i domala promijenio svoj život: postao je dobar kršćanin.

Draga braćo! Ja vam neću kazati kao onaj priprosti Konavljanin: »Ako postoji drugi život«, jer je živa istina da postoji. O tom nas je uvjerio božanski Učitelj, istina neprevarljiva. On nam je puno puta kazao, da je došao s neba, da nas spasi i da se vraća u nebo da nam ondje pripravi mjesto. A kazao je sa svom odlučnošću i to: da da će oni koji dobro žive biti uvijeke spaseni, naprotiv koji zlo žive i umru u grijehu, da će biti za uvijeke izgubljeni. Zamislite se u ovo malo, samo nekoliko časaka preko današnje sv. Mise i upitajte sami sebe: »Kamo idem? U vječno spasenje ili u vječno izgubljenje?«

b) Sv. Jakov apostol u današnjoj poslanici kaže nam da nas je Bog porodio riječju istine, da budemo prvina Njegova stvorenja. Eto našeg uzvišenog određenja: kao kršćani uzdignuti smo nad sva stvorenja i kao pravi kršćani živimo na ovom svijetu.

Za vrijeme rimskoga cara Septimija Severa (193—211) umrije mučeničkom smrću u gradu Kartagi u Africi sveta mučenica Perpetua. Perpetua je bila iz ugledne obitelji, mlada žena od 22 godine i imala oca poganina, kojega je veoma ljubila. Jednoga dana bijaše uhvaćena i u tamnicu bačena radi kršćanstva. Kad je otac Perpetuin za to doznao, dotrčao je k njoj u tamnicu i nastojao je, da je odvrati od vjere u Krista. Ona mu reče: »Oče, vidiš li ovaj

krčag?« Otac odgovori: »Vidim.« Onda mu ona reče: »Može li se ovaj zemljani krčag drukčije zvati?« Otac odgovori: »Ne može«. »Tako se i ja ne mogu drukčije zvati, nego što jesam, k r š ć a n k a« odgovori kći.

Zapamtimo, predragi, dobro ovu veliku istinu: Mi smo kršćani i drukčije se ne možemo zvati, pa drukčije ne smijemo ni živjeti, nego kao kršćani.

c) Godine 69 po Kristu, jedno jutro u osvit zore, išla su dva tamna lika iz Rima Apijevom cestom prema Kampanijskoj ravnici.

Jedan je od njih bio mladić Nazarije, a drugi Petar Apostol, koji je ostavljao Rim i u njemu izmučene vjernike, na koje je bjesnio okrutni car Neron.

Drum je bio pust. Seljaci, koji su vozili povrće u grad, nisu još bili upregli svoja kola. Od kamenih ploča, kojima je bio sve do planina popločen put, odjekivala je u tišini škripa drvenih postola, što su ih putnici imali na nogama.

Zatim je sunce otskočilo iza gore, ali je ujedno čudan prizor pao u oči Apostolu. Učinilo mu se da se zlatni kolut sunca, mjesto da se diže sve više i više na nebu, odronio s brda i da se valja cestom.

Tada stade Petar i reče: »Vidiš li ovo svijetlo, koje nam se primiče?«

— »Ne vidim ništa«, odgovori Nazarije.

No Petar se opet javi za čas naslonivši rukom oči: »Neka prilika ide k nama u sunčanom sjaju«.

No do ušiju im nije dopirao ni najmanji odjek od koraka. Oko njih je bila potpuna tišina, samo je Nazarije vidio, kako u daljini trepti drveće, kao da ga netko potresa, a sjaj se sve većma razlijevao ravnicom. I stade gledati u čudu Apostola.

»Rabi, što je to?« povikne uznemireno. A Petru se izmače iz ruku putni štap na zemlju, oči mu se zagledaše ukočeno preda se, usta se otvoriše, na licu se ukaza začuđenje, radost, ushit. Najednom pade na koljena pruživši ruke preda se, a iz usta mu se ote usklik: »Kriste, Kriste!« ... I pade glavom na zemlju kao da cjeliva nečije noge.

Dugo je potrajala šutnja, zatim se u tišini začuše jecanjem isprekidane starčeve riječi: *»Quo vadis, Domine — Kamo ideš, Gospode?«*

Nazarije nije čuo odgovor, ali do ušiju Petrovih dopre glas tužan i blag, koji reče: *»Kad ti ostavljaš narod moj, idem u Rim, da me drugi put razapnu«.*

Apostol je ležao na zemlji s licem u prahu, ukočeno i bez riječi. Nazariju se činilo da se onesvijestio ili umro, no Petar napokon ustane, digne drhtavim rukama štap, ne govoreći ništa, okrene se put sedam brežuljaka vječnoga grada. A kad je to dječak vidio, ponovi poput jeke: Quo vadis, Domine — Kamo ideš, gospodine?«

»U Rim«, odgovori Petar tiho. I vratiše se. A na tom mjestu, kraj starinskih kapenskih vrata, grada Rima, stoji još i danas mala kapelica s istrtim ponešto natpisom *»Quo vadis, Domine — Kamo ideš, Gospode?«*

Ovako, prema jednoj staroj kršćanskoj legendi, pripovijeda slavni poljski romanopisac Sienkievicz u svom prekrasnom romanu iz prvih vremena kršćanstva »Quo vadis«.

Draga moja braćo! Sv. Petar je nagovoren od prvih kršćana otišao iz Rima ispred Neronovog progonstva, da može dulje biti na korist Crkve, na utjehu progonjenih vjernika. Pa ipak ga božanski Spasitelj blago prikara. A koliko puta mi bez ikakove potrebe i bez ikakove više svrhe, samo da zadovoljimo kojem svojem neurednom nagnuću, bježimo od vršenja svojih kršćanskih dužnosti! Koliko puta idemo putem, kojim nam Bog zabranjuje da idemo! I tada u tišini naše duše čujemo blagi prijekor ljubljenog Spasitelja: »Kamo ideš?«

Zar nijeste taj glas više puta čuli u duši svojoj? Zar ga ne čujete i dan danas, ovoga časa?

Sv. Petar na taj mili glas, odmah se vratio na svoju dužnost. Vratimo se i mi i počnimo živjeti pravim kršćanskim životom!

Nedjelja V po Uskrsu

»Radosnu riječ navješćujte«.
Iz pristupa današnje Mise.

1 O PROSNIM DANIMA

Tri posljednja dana pred svetkovinom Uzašašća Gospoda našega Isukrsta na nebo, koje slavimo u dojdući četvrtak, dakle ponedjeljak, utorak i srijeda ove sedmice, zovu se *Prosni dani.* Sva ta tri dana čine se ophodi po mjestu ili po poljima, pjevaju se litanije Svih Svetih sa nekojim molitvama a u crkvi iza toga čita se sv. Misa u pokorničkom ljubičastom ruhu. Ova tri dana, dakle, imadu neko pokorničko obilježje, i ako smo u radosnom uskrsnom vremenu.

Kako su nastali Prosni dani i koje je njihovo značenje?

Prosni dani uvedeni su najprije u Francuskoj, u biskupiji Vienni, oko godine 470. Tada je bio viennskim biskupom sv. Mamert. Za njegovoga biskupovanja događale su se mnoge nesreće. Da ublaže Božju srdžbu, sveti biskup naredi da svake godine, tri dana pred blagdanom Uzašašća Gospodnjega budu javne procesije sa pjevanjem psalama i drugim djelima kršćanskoga bogoslužja. Odatle se ova pobožnost proširila i na druge biskupije po Francuskoj, dok nije s vremenom postala općom u katoličkoj Crkvi.

Već pokrajinski orleanski sabor od god. 511 zove ova tri dana »Rogationes — Prosni dani«, i naređuje da se imaju slaviti u cijelome franačkome kraljevstvu. Rimska Crkva ih je poprimila, kako to razabiremo iz »Liber Pontificalis«, za Pape Lava III svršetkom osmoga stoljeća.

Od devetoga do trinaestoga stoljeća ovih se triju dana nije smjelo obavljati nikakav teži ručni posao; postilo se je, i ako ne tako strogo kao u Korizmi. Mogučki pokrajinski sabor zahtijevao je da vjernici dođu u crkvu bosonogi i u pokorničkom odijelu.

Danas više nema obveze posta, pak ni u srijedu na vigiliju Uzašašća, ali ipak ovi Prosni dani imadu pokorničko obilježje.

Svrha je ophodima, koje se ova tri dana, kao i na dan sv. Marka, 25 aprila čine: da isprosimo od Boga oproštenje

grijeha, svetost života, plodnost zemlje, kućni mir, jakost protiv duševnih neprijatelja, riječ u jednu: Božji blagoslov u svemu i po svemu. Za ovih se ophoda pjevaju Litanije svih Svetih, sa psalmom 69 »Bože, na pomoć moju priteci«, i druge molitve za žive i mrtve. Negdje se pridodavaju posebne molitve za blagoslov polja.

I kada smo već spomenuli Litanije, hoću da vam o njima nešto posebno kažem, jer se one i onako poćešće u crkvi mole.

Litanija je grčka riječ, koja na našem hrvatskom jeziku znači: molitva, prošnja, zazivanje. Prvih su se vijekova nazivali litanijom svi javni zavjetni ophodi. Kašnje se je tako zvalo višekratno ponavljanje zaziva »Kyrie eleison = Gospode pomiluj«, što je bivalo na početku Mise. Dandanas pod ovom riječju obično razumijevamo niz zaziva upravljenih Bogu, Bl. Dj. Mariji i Svecima. Pojedinoj se božanskoj osobi obraćamo zazivom »Smiluj nam se«, a Bl. Dj. Mariji i Svecima zazivom »Moli za nas«. Ovim se označuje razlika između štovanja što ga dugujemo Bogu i onoga što smo dužni Gospi i Svecima.

U molitvenicima nalazite mnogo litanija u čast raznih svetaca i svetica. Sve te litanije smijete u svojoj privatnoj pobožnosti moliti na svoju duhovnu korist. Ali nijesu svete litanije za javno bogoslužje. Javno u crkvama smiju se samo ove Litanije moliti: Svih Svetih, Presv. Srca Isusova, Presv. Imena Isusova, Litanije Lauretanske iliti Bl. Dj. Marije i sv. Josipa. — Litanije svih Svetih mole se javno u crkvi na ophodu ova tri »Prosna dana«, na dan sv. Marka, 25 aprila te kad god se moli Boga da odvrati od nas koju nevolju (rat, kugu, glad i t. d.) ili da nam dade blagu kišu, dobru ljetinu i tome slično. Litanije Bl. Dj. Marije pjevaju se u crkvi redovno svake nedjelje popodne na večernji, one presv. Srca Isusova u prvi petak mjeseca i na blagdan presv. Srca, one Imena Isusova na Novu godinu i u nedjelju presv. Imena Isusova, a sv. Josipa na njegov blagdan. U privatnoj pobožnosti zgodno je i korisno bilo koje od ovih litanija moliti.

Što se tiče napose moljenja litanija svih Svetih ova tri Prosna dana, kao i na Markovo, one se moraju u svim

župnim, stolnim i samostanskim crkvama moliti, pa i ako se zbog ružnog vremena ili kojeg drugog razloga ne može obaviti ophod. Pače svaki svećenik dužan je i napose ih izmoliti.

Mnogi pokrajinski sabori, sveci i biskupi stavljali su vjernicima na srce i na dušu, da ova tri Prosna dana što pobožnije sprovedu. Sv. Karlo Boromejski, milanski nadbiskup, bio je naredio, da ophod krene ujutro rano i da se povrati u tri ili u četiri sata poslije podne. On je strogo postio ovih dana a više bi puta na dan propovjedao svome duhovnom stadu. I ako dandanas sličnih naredaba nema više, sv. Crkva nas ipak pozivlje da ove dane što bogoljubnije Bogu posvetimo. Dužnost je stoga svakog vjernika, da se ne ogluši ovom spasonosnom pozivu svete majke Crkve.

Današnja sv. Misa jest kao uvod u Prosne dane, jer je u njoj (na Evanđelju) poziv na molitvu. Razmotrimo to časkom!

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Pristup je uzet iz Izaije proroka. U doslovnom smislu riječi odnosi se na radost sinova Izraelovih zbog oslobođenja iz sužanjstva babilonskoga. U duhovnom smislu odnosi se na otkupljenje roda po Isukrstu Gospodu našemu, a duševno izbavljenje kud i kamo je veće i važnije od izbavljenja iz sužanjstva egipatskoga ili babilonskoga. Zato se naređuje, u prvom redu Apostolima, pak svima svećenicima, da navješćuju tu veliku milost svima ljudima, da se ovi potaknu na zahvalnost Gospodu: *»Radosnu vijest navješćujte, da se čuje, aleluja, navješćujte do na kraj zemlje, aleluja, Oslobodi Gospod puk svoj aleluja, aleluja«.*

Molitva je u tijesnoj vezi sa Epistolom i Evanđeljem. U Epistoli smo pozvani da dobrim djelima posvjedočimo svoju kršćansku vjeru, a u Evanđelju, da sve ištemo od Boga, jer bez Njegove pomoći ne možemo ništa. U tom smislu upravljamo molitvu Bogu, da po Njegovom nadahnuću mislimo što je pravo a pod Njegovom upravom to i činimo.

Današnja *Epistola* nastavak je poslanice sv. Jakova, koja se čitala i prošle nedjelje. Prošle nedjelje smo čuli,

kako je sv. Apostol naglasio da smo primili veliko dobro od Boga time što smo pozvani na pravu vjeru; po kojoj smo postali sinovi Božji; danas nas isti sv. Apostol opominje da se vladamo kao dobri i poslušni sinovi, vršeći sve ono što nam Bog nalaže: »Predragi! *Budite izvršitelji riječi, a ne samo slušaoci,* varajući sami sebe, jer ako ko sluša riječ a ne izvršuje, on se može porediti čovjeku, koji gleda lice tijela svojega u ogledalu: jer se ogleda, pa otide i odmah zaboravi, kakav je bio«. Ovdje sv. Apostol naglasuje onu veliku misao, koju je drugdje u istoj poslanici izrazio, to jest, *da vjera bez dobrih djela ništa ne koristi za spasenje.*

Drugu veliku opomenu daje sv. Jakov: treba da *obuzdavamo svoj jezik,* da ne bi njime uvrijedili Boga ili svoga bližnjega. Toliku važnost polaže sv. Apostol na ovo obuzdavanje jezika, da se ne ustručava kazati: *»Ako ko misli da je pobožan, a ne obuzdava svoga jezika, njegova je pobožnost isprazna«.*

Napokon treću važnu opomenu daje nam sv. Apostol: da *pomažemo nevoljnima.* To je Bogu veoma milo, to je dokaz prave vjere, prave pobožnosti: »Pobožnost čista i bez mane pred Bogom i Ocem jest ova: Pohoditi sirote i udovice u njihovim nevoljama i čuvati sebe neoskvrnjene od ovoga svijeta.«

U *Evanđelju* naglasuje nam božanski Spasitelj *potrebu molitve.* Bez Božje pomoći ne možemo ništa, zato treba da se Bogu molimo. On kori svoje učenike, a preko njih sve nas, što slabo marimo za molitvu: *»Uistinu, uistinu govorim vama: ako što uzištete od Oca u ime moje, daće vam. Do sada ne iskaste ništa u ime moje: Ištite i primićete da vaša radost bude potpuna.«*

Na *Stepenicama, Prikazanju* i *Pričesti* sjećamo se kao i prošlih nedjelja slavnog uskrsnuća Spasitelja našega i neizrecivog dobra, što smo po tom uskrsnuću primili, zato vesela srca pjevamo hvale Gospodu, pobjedniku smrti i pakla, Otkupitelju našemu: »Uskrsnu Krist i zasja nama, koje otkupi krvlju svojom« (Na Stepenicama) — »Blagosiljajte, narodi, Gospoda Boga našega, koji je duši mojoj darovao život« (na Prikazanju«) — »Pjevajte Gospodu i

blagosiljajte Ime Njegovo, naviještajte s dana na dan spasenje Njegovo.« (na Pričesti).

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

»Dosada ne iskaste ništa«. Ovako kori božanski Učitelj svoje učenike. O koliko većim pravom može se ovaj prijekor upraviti današnjemu naraštaju! Koliki se dandanas ne mole ili se sasvim malo i slabo mole! Koliko ih ima koji molitvu malo cijene, zamišljaju je gubitkom vremena, beskorisnom! A ipak, moja draga braćo, molitva igra u ljudskome životu veoma veliku ulogu, ona je za dušu što je disanje za pluća, bez nje nema pravoga duševnoga života. To je sam božanski Spasitelj jasno naglasio u današnjem Evanđelju: *»Ištite i primićete da radost vaša bude potpuna«.* On je i inače puno puta naglasivao potrebu molitve: »Bdijte i molite da ne upadnete u napast«. Kroz ova tri Prosna dana čućete svaki dan u Evanđelju Isusovu ponuku na molitvu: *»Ištite i daće vam se; tražite i naći ćete, kucajte i otvoriće vam se.«*

Za to su nam i Apostoli često preporučivali molitvu: *»Molite, bez prestanka molite«,* dovikuje nam Apostol naroda sv. Pavao, a slično i drugi.

Zato su sveti ljudi visoko cijenili molitvu i često i dugo se Bogu molili.

a) Već u Starom Zavjetu govori za sebe *psalmista* da sedam puta na dan podiže dušu svoju k Bogu: »Sedam puta na dan hvalim Te i ustajem u ponoći da Te slavim« (Ps. 118), a *Danijel* u kraljevskom babilonskom dvoru tri puta na dan padao je na koljena i klanjao se Gospodu« (Dan. 66).

b) *Sv. Jakov* apostol tako se dugo klečeći molio, da su mu koljena postala tvrda kao u deve. A za sv. Bartula kaže se da je sto puta na dan i sto puta na noć padao na koljena i Bogu se molio.

c) Pa ne samo Sveci nego i mnogi odlični ljudi ljubili su molitvu i u njoj nalazili utjehu u životu, veliku okrepu svojoj duši, pomoć u raznovrsnim potrebama duhovnim i vremenitim.

Svi ste čuli za velikog kršćanskog junaka Jurja Škenderbega, čija je junaštva tako lijepo opjevao naš pučki pjesnik Milovan, fra Andrija Kačić Miošić.

Junački albanski knez *Skenderbeg* odlikovao se je velikom pobožnošću. Povijest priča, da je taj plemeniti muž, koji se je s toliko žarkog oduševljenja borio protiv Turaka za svetu vjeru, nije nikada pošao u boj, a da se ne bi prije pomolio Bogu, i da nije nikad odnio pobjede, a da ne bi za to Bogu zahvalio.

d) Vođa Tirolaca *Andrija Hofer* bio je uvijek iskreno pobožan. I kao vrhovni austrijski zapovjednik pohađao bi on svaki dan crkvu i ujutro i navečer. A iza jela opomenuo bi uvijek ljude, što su s njim bili za stolom: »Zajedno smo jeli; zajedno ćemo se i pomoliti«. Iza večere predmolio bi pred drugovima krunicu, a onda bi dodao još nekoliko Očenaša u čast svecima, koje je posebno štovao. Mnogo je molio Bl. Gospi Pomoćnici »Maria-hilf.«

e) *O'Conell,* veliki prvoborac irskog naroda u boju za slobodu, pravio je jedamput duhovne vježbe. Tada se je dogodilo, da se je u jednoj sjednici parlamenta teško osjećala njegova odsutnost, pa su mu njegovi prijatelji poslali glasnika, da dođe i da se zauzme za dobru stvar. No junački borac, uvijek duhom velik, odgovorio im je: »Budite samo mirni moja gospodo. Dok ja ovdje molim, branim ja našu stvar pred Bogom. Irska emancipacija neće time ništa izgubiti. Kad u ispovijedi klečim na koljenima, ja sam jači, nego kad stojim u areni s rukom podignutom na borbu.«

Kad je slavni engleški nadbiskup *Toma Becket* radi svoje vjernosti prema Crkvi bio ostavljen od kralja, a, od straha pred kraljem, i od svojih biskupa, potražio je taj čovjek molitve, novog pouzdanja i nove snage u molitvi. Pa što je bio plod molitve? Nadbiskup je odlučio, da će smjelo pogledati pogibli u oko. Na odlučni dan pođe Toma u sudnicu, a pred njim nadbiskupski križ, u znak, da on, ostavljen od svake ljudske pomoći, stavlja svoju nadu jedino u Boga.

g) Kad su negdanjeg genijalnog austrijskog ministra financija *Dr. Steinbacha* jedamput upitali, kako može da svla-

da sve te svoje mnoge poslove, odgovorio je on: »Za svoje poslove i nastojanja nalazim ja snagu i jakost u ispovijedi i u svagdanjoj Misi«.

h) Kad su se kršćanski križari pod *Ljudevitom IX. Svetim* sa svojom flotom usidrili u Mansurahu, napadali su ih Saraceni neprestano kroz čitavu noć. Bacali su na njih i grčku vatru. »Svaki put, kad bi to sveti kralj čuo«, tako pripovijeda Joinville, »podigao bi se on u krevetu, sklopio ruke i rekao plačući: »Dragi Gospodine Bože, spasi mi moj narod!« I ja zbilja vjerujem, da su nam njegove molitve učinile puno dobra u toj pogibelji«.

i) *Bardi staroga Walesa* otvarali bi svoje četvrtgodišnje skupštine, koje bi se održavale javno, pod vedrim nebom, suncu na vidiku, svaki put molitvom. A glasila je molitva ovako: »Daj nam, Bože, svoju pomoć, a u pomoći snagu, a u snazi razbor, a u razboru znanje, a u znanju osjećaj za pravdu, a u osjećaju za pravdu ljubav k pravdi, a u ljubavi za nju ljubav k svim stvorovima, a u ljubavi k svim stvorovima ljubav k Bogu!«

j) Uza sve zahtjeve, što ih je na njega stavljala ratna služba, našao bi *general de Sonis* još uvijek vremena, da čita iz »Nasljeduj Krista!« i iz Novog Zavjeta, koji su svakamo s njime putovali, i da često pristupa k stolu Gospodnjem. Ovo bi zadnje on učinio gdje mu drago, u kakvu mjestancu ili selu, kroz koje bi ga nanio put, a onda bi često morao odmah na konja, pa bi na sedlu obavio svoju zahvalu. Tako je on uvijek bio spreman da junački umre za domovinu, pa nam to tumači i njegovu hladnokrvnost i prezir smrti u bici kod Solferina.

Ovi i mnogi drugi svijetli primjeri, neka potaknu i vas, predragi, da budete ljudi od molitve. Molitvom ćete isprositi obilje Božjih blagoslova za vrijeme i za vječnost!

Na blagdan Uzašašća G. N. I.

»Ljudi Galilejci, što se čudite gledajući u nebo?« Iz Pristupa današnje Mise.

1 O BLAGDANU UZAŠAŠĆA S LITURGIJSKOG GLEDIŠTA

Danas slavimo svetkovinu Uzašašća Gospoda i Spasitelja našega Isukrsta na nebo.

Ovaj blagdan, koji naš narod nazivlje »Spasovdan«, slavio se u crkvi već od davnih vremena. Sv. Augustin tvrdi da potječe od apostolskih vremena. U istinu, nije moguće ni zamisliti, da bi se bacilo u zaborav ovaj tako veliki događaj iz života našega božanskoga Spasitelja, događaj, koji stavlja krunu na uzvišeno djelo našega otkupljenja, i s kojim božanski Spasitelj tako sjajno završuje svoj zemaljski život.

Blagdan Uzašašća Gospodnjega slavi se vazda u četvrtak, četrdeseti dan po Uskrsu, jer je toga dana Isus uzašao na nebo, kako to jasno svjedoči Sveto Pismo. A slavi se ovaj dan kao svetkovina prvoga reda s povlašćenom osminom. I blagdan je zapovjedni u svoj crkvi zapadnoj i istočnoj. Pače još i u petak i subotu poslije osmine ovoga blagdana crkvena služba Božja jest služba od Uzašašća.

Ovaj blagdan imade i vigiliju, na koju se ipak ne posti zbog uskrsne radosti, jer još traje uskrsno doba. Još i jučer, na vigiliju, bio je na zemlji božanski Spasitelj, a On je sam kazao: »Zar se mogu prijatelji zaručnikovi žalostiti, dok je zaručnik kod njih?« (Mt. 19 15). Tako se ni Crkva ne može žalostiti dok je s njome njezin božanski Zaručnik.

Posebnost je ovoga blagdana, što se danas preko svečane sv. Mise, poslije Evanđelja gasi uskrsna svijeća, koja još od Velike subote stoji na desnoj strani velikog oltara koja je od Uskrsa do danas vazda gorjela preko svečane sv. Mise. Ta svijeća označuje uskrsnulog Spasitelja, a kako je On na današnji dan ostavio zemlju i vratio se na nebo, zato se ona svijeća gasi. A gasi se poslije Evanđelja, jer tu čitamo: »I Gospod Isus, uzađe na nebo i sjede ob desnu Božju«. Poslije Mise svijeća se ukloni s oltara.

Zato se tako danas poslije Evanđelja uklanja s oltara kip uskrslog Spasitelja. U srednjem vijeku činilo se to osobitim svečanim obredom. Kip Spasiteljev, urešen cvijećem i okružen malim anđelima, bio bi privezan o crkveni svod sa žicom. Kad bi se pjevala Epistola, na riječi: »I ovo rekavši, na njihove oči, podiže se«, jedan od podvornika počeo bi polako podizati kip Spasiteljev u visinu prema svodu crkve, a kad bi se u Evanđelju došlo do riječi: »I Gospod Isus pošto im je govorio, uzađe na nebo i sjede ob desnu Božju, kip bi podigao sasvim u vis i sakrio ga kroz otvor crkvenog krova.

U nekim mjestima biva na današnji blagdan ophod izvan mjesta. To se čini u prvom redu na uspomenu Isusova ophoda s učenicima iz Jerusalema na Maslinsku goru, odakle je uzašao na nebo, a čini se i zato, da se Spasitelja, koji ostavlja zemlju i ide k svom nebeskom Ocu, zamoli, da na odlasku podijeli svoj sveti blagoslov nama i trudima našim. Nadasve je spomena vrijedan ophod koji danas čine vjernici u Jerusalemu. Oni jutrom rano, predvođeni od mnogobrojnih svećenika, a na čelu im Čuvar Svete Zemlje, idu na Maslinsku goru, gdje se služi svečana sv. Misa. A služi se baš na onom kamenu, na kojemu se još i sada opažaju tragovi jednih stopala, za koje starodrevna predaja kaže, da su to otisci presvete noge Isusove, jer da je On baš sa toga kamena uzašao na nebo. Svaki hodočasnik Svete Zemlje može to vidjeti, a svaki i obiđe to sveto mjesto i pobožnim cjelovima ga obaspe.

Današnja sv. Misa služi se u svečanom bijelom ruhu, a sva odiše čežnjom za nebom, kamo je božanski Spasitelj na današnji dan otišao, a kamo smo i mi pozvani da dođemo.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Već *Pristup* podiže našu pamet put neba: pokazuje nam Spasitelja koji tamo slavno uzlazi, a koji će opet jednom od tamo doći na zemlju, na Sudnji dan, da i nas tamo povede, ako budemo dostojni: *»Ljudi Galilejci, što se čudite gledajući u nebo? aleluja. Kako Ga vidjeste gdje ide na nebo, tako će doći, aleluja, aleluja, aleluja.«*

U *Molitvi*, koja zatim slijedi, upravljamo toplu molbu Svevišnjemu, da nam dade milost, te mi koji vjerujemo da je Otkupitelj naš na današnji dan uzašao na nebesa, i sami duhom u nebesima obitavamo.

Epistola, uzeta iz Djela Apostolskih, opisuje nam slavno uzašašće Kristovo na nebo. Ljubljeni Spasitelj poslije muke svoje i svojega slavnoga uskrsnuća pokazao je mnogo puta sebe živa učenicima, ukazujući im se četrdeset dana i govoreći o kraljevstvu Božjemu. Danas, četrdeseti dan po uskrsnuću, sakupio ih je u onoj istoj dvorani u kojoj je s njima blagovao zadnju večeru i, blagujući, zapovjedi im da ne idu iz Jerusalema, nego da čekaju obećanje Očevo, to jest dolazak Duha Svetoga. I davajući im posljednje upute, zaputi se s njima na goru Maslinsku. Na vrhuncu iste blagoslovivši ih posljednji put, na njihove oči podiže se, i oblak ga uze s očiju njihovih. I dok Ga oni gledahu, gdje ide na nebo, eto dva anđela stadoše kraj njih u bijelim odjećama, koji rekoše: »Ljudi Galilejci! Što stojite gledajući u nebo? Ovaj Isus, koji od vas uzađe na nebo, tako će doći, kako Ga vidjeste gdje ide na nebo«.

Također i *Evanđelje* opisuje na sličan način današnje uzvišeno otajstvo. Tu čitamo, kako je Isus prije svog uzašašća rekao svojim učenicima: »Idite po svemu svijetu i propovijedajte Evanđelje svakomu stvorenju. Koji uzvjeruje i bude kršten, biće spašen, a koji ne uzvjeruje biće osuđen. A one koji uzvjeruju, ova će znamenja slijediti: U Ime moje izgoniće vragove, novim će jezicima govoriti, zmije će uzimati, i ako otrovna što popiju, neće im nauditi, na bolesnike polagaće ruke i ozdravljaće. I Gospod Isus, pošto im je govorio, uzađe na nebo i sjede ob desnu Božju.«

Na *Stepenicama*, na *Prikazanju* i *Pričesti* pozivlje nas sv. Crkva da s udivljenjem promatramo današnje uzvišeno otajstvo, zato kliče: sa psalmistom, koji je u duhu gledao uzašašće Kristovo: *»Uzlazi Bog uz klicanje, i Gospod uz glas trublje«. — »Gospod na Sinaju u svetinji, uzlazeći na visinu vodi roblje.«* (Na Stepenicama i na Prikazanju.) — *»Pjevajte uz gusle Gospodu koji uzlazi nad najviše nebo, prema istoku, aleluja«* (Na Pričesti).

U *Predslovlju* (Prefaciji), koje je vlastito kroz čitavu osminu, kao i u petak po osmini, ujedno sa otajstvom uzašašća Kristova napominje se i naše uzašašće na nebo. Vanredno utješljiva misao, koja nam ovu milu svetkovinu tim milijom čini: *»Koji uzađe na nebo, da bi nam darovao da budemo zajedničari božanstva Njegova«.*

»Svetkujući dakle presveti dan kad je Gospod naš, jedinorođeni Sin Božji, sjedinjenu sebi narav slabosti naše smjestio s desne strane slave Božje«, kako to lijepo izriče sv. Crkva u kanonu Mise, stanimo časkom u promatranju, kako mi možemo Gospoda našega slijediti na putu u nebo i postati dionicima Njegove slave na nebesima.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

»Uzađe na nebo i sjede ob desnu Božju«! Kako je slatka i utješna ova istina! Tim slađa i utješljivija, kad znamo da smo i mi određeni za nebo, pak da i mi možemo onamo doći. Sam božanski Spasitelj kazao nam je: »U domu Oca mojega mnogo je stanova... *idem, da vam pripravim mjesto.* I kad otiđem i pripravim vam mjesto, opet ću doći i uzeću vas k sebi, da i vi budete gdje sam ja«. (Iv. 14).

Ali, ovdje se hoće i naše suradnje. Treba da i mi sa svoje strane sve učinimo, da u nebo dođemo.

Što nam je dakle činiti?

1 U prvom redu treba da češće *mislimo o nebu* i da promatramo nebo. Sam božanski Učitelj na to nas potiče: *»Pogledajte i podignite glave svoje, jer se približuje otkupljenje vaše«* (L. 21, 28). O kako je ovo potrebito naglasiti napose u naše dane, kad ljudi misle o svemu i svačemu, što je zemaljsko, prolazno, ništetno, a malo ili ništa ob onomu, što je nebesko, vječno, božansko! I gledaju ono što ih zemlji vuče, a ne gledaju ono što ih u nebo podiže!

Sveci su često promatrali nebo i u tom promatranju osjećali su već unapred rajsku sladost.

a) *Sv. Makarij Aleksandrijski* živio je više na nebu nego na zemlji. Na nebu su bile sve njegove misli. Kad bi ga zaskočile kakove niske zemaljske misli, govorio bi svojoj duši: »Čuvaj se, dušo moja, da ne siđeš s neba na zemlju. Gore je tvoja domovina, a ovdje na zemlji samo si

tuđinka. U nebu nalaziš svoga Boga i sav Njegov dvor. Samo u nebu možeš se sunčati na zrakama vječnog svijetla; samo ondje je istina, sigurnost, vječni život«.

b) Slavni francuski general prošlog vijeka *de Sonis* i na svojim teškim vojničkim ekspedicijama nije zaboravio nebo, nego je često k njemu svraćao svoj pogled i o njemu mislio. Kad bi čete, koje je on predvodio u Africi, prispjele na mjesto, gdje će prenoćiti, de Sonis bi mjerio prostor za tabor, brinuo se za mjesto pojedinih odjela, za hranu i vodu, davao bi naredbe za sutradan. Još noću vidjeli bi ga, gdje prolazi kroz oko gledajući, je li sve u redu. A kad bi svršio i taj posao, još bi kadšto molio, a najvolio je gledati nebo, one sjajne zvijezde što tako milo trepere govoreći duši o veličju, ljepoti i ljubavi Onoga, koji je to sve stvorio. Drugi put bi upotrebio to vrijeme, da se razgovara o nebu i o Bogu, o spasenju duše i vječnim stvarima s jednim mladim časnikom, koga je zaradi njegova lijepa značaja jako ljubio.

2 Pored toga što treba da češće mislimo o nebu, treba također i *da čeznemo za nebom*. Ta čežnja za nebom potaknuće nas da ćemo nastojati upotrebiti sva sredstva, kojima možemo zadobiti nebo.

a) Već u Starom Zavjetu okrunjeni prorok David čeznuo je za nebom i Bogom, kako je to krasno izrazio u psalmu 41: »Kako čezne jelen za izvorima voda, tako čezne duša moja za Tobom, Bože. Žeđa duša moja Boga jakoga živoga: kad ću doći i prikazati se pred licem Božjim?«

b) I veliki Apostol naroda silno je čeznuo za nebom, pak je zato vapio: »Znamo da, kad se naš zemaljski šator raskine, imamo zgradu od Boga, kuću nerukotvorenu, vječnu na nebesima. Jer u ovome i uzdišemo, želeći se na to obući u svoj nebeski stan« (Kor. 5 1). A na drugom mjestu vapije: »Želim se rastaviti i biti s Kristom.« (Filip. 1 23). Zato sv. Apostol i nas opominje da čeznemo za nebom »Tražite ono što je gori, gdje je Krist sjedeći ob desnu Božju; osjećajte ono što je gori, a ne što je na zemlji.« (Kol. 3 1).

3 Ali nije dosta samo misliti o nebu i čeznuti za nebom, nego treba i *nastojati da ga zaslužimo*. U tu svrhu treba da malo cijenimo zemaljske stvari, a mnogo više nebeske, duhovne. Ovo nam je puno puta naglasio božanski Učitelj za svojega zemaljskoga života, a i svojim primjerom pokazao, pa i danas na dan Njegovog slavnog uzašašća na nebo. Na onom kamenu, sa kojeg je, na vrhuncu Maslinske gore uzašao na nebo, ostavio je otisak svoje svete noge, kao znak kako On sve zemaljsko prezire. Njegov primjer slijedili su sveci, pak su tako lako ušli u nebo.

a) Sv. *Pavao Apostol* kaže za sebe, da sve na svijetu smatra kao ništa, kao smet, samo da nebo i Krista dobije. (Fil. 3 8).

b) Glasoviti veliki kancelar engleški *Toma Moro*, kad je bio na vrhuncu časti i moći, padne u nemilost kralja Henrika VIII., koji ga osudi na smrt, jer nije htio odobriti njegovo nekršćansko raskinuće braka i otcjepljenje od katoličke Crkve. Ni obećanja ni prijetnje nisu mogle sklonuti postojanost savjesnog kancelara, da popusti. U tamnicu pristupi k njemu njegova žena sa plačućim sinčićem, te ga stade moliti da popusti kraljevoj volji i tako spasi sebe, nju i dijete od propasti. — Mogli bismo još toliko godina živjeti sretni i zadovoljni«, reče mu žena.

»Koliko godina, misliš?« upita je Toma.

»Barem još dvadeset godina«, odvrati žena.

»O lude obmame! Zar da za dvadeset godina života na zemlji izgubim vječni život na nebu? Radije ću sve izgubiti nego dušu svoju. Jer što koristi čovjeku da i sav svijet zadobije, ako izgubi dušu svoju?«

Moja draga braćo! Kad nas zaskoče napasti ili se nalazimo u prigodi da sagriješimo, sjetimo se vječnog života u nebu.

4 Naposljetku, da zadobijemo nebo, treba *da radimo za nebo, vršeći revno sve svoje kršćanske dužnosti*. Kad je jedan mladić pitao božanskog Učitelja, što mu je činiti, da u nebo dođe, On mu je odgovorio: *Vrši zapovijedi«*. (Mt. 19 17). To isto veli i nama. A drugom je zgodom kazao: »Neće onaj koji mi govori: Gospode, Gospode, ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima«. (Mt. 7 21).

a) O *patrijarhi Henohu* u Starom Zavjetu čita se: »Henoh življaše po volji Božjoj i nestade ga, jer ga uze Bog«. (I Mojs. 5 24). O kad bi se što slično moglo o nama kazati na svršetku našega života!: »Živio je po volji Božjoj i uze ga Bog u nebo!« To bi bio najljepši naš nadgrobni natpis.

Kad je preminuo sv. Benedikt, dvojica od njegovih učenika vidjeli su u jednom viđenju jednu stazu, koja je sezala od sobice u kojoj je Svetac preminuo sve do neba, a sva je bila sjajno rasvijetljena bezbrojnim svjetiljkama. Kraj te staze stajao je jedan časni starac, koji ih upita, znadu li čija je ono staza? Kad su mu ona dva učenika odgovorila, da ne znadu, kaza im starac: »Ovo je staza kreposti, kojom se je Benedikt popeo sa zemlje na nebo.

Sv. Grgur Papa, koji pripovijeda ovo viđenje, nadodaje: Time nas Bog uči, da idemo putem kreposti, ako hoćemo da dođemo u nebo.

Nedjelja u osmini Uzašašća

»Čuj, Gospode, glas moj, kojim vapim k Tebi«.

Iz Pristupa današnje Mise

1 O PRIPRAVI DUHOVIMA

Nanašnja je nedjelja u liturgijskom pogledu prelaz od uskrsnog u duhovsko doba. U bogoslužju današnje sv. Mise još se nastavlja proslava blagdana Uzašašća Gospoda i Spasitelja našega Isukrsta, zadnjeg uskrsnog blagdana, ali se ujedno i počimlje priprava za dostojno svetkovanje uzvišene svetkovine Duhova.

Kao Božić i Uskrs, tako i Duhovi, treći glavni blagdan godine, imade svoju pripravu. Ona nije duga kao Advenat ili Korizma, jer obuhvaća samo devet dana, od Spasovdana do subote ali je posvećena primjerom samih Apostola i drugih prvih učenika Isusovih, pače i primjerom same Majke Isusove Bl. Dj. Marije. Pače posvećena samom naredbom božanskoga Spasitelja.

Prije nego je božanski Spasitelj uzašao na nebo, zapovijedio je svojim učenicima, da ne idu iz Jerusalema, nego da čekaju obećanje Očevo, to jest dolazak Duha Svetoga. I učenici Gospodnji zajedno sa presvetom Majkom Isusovom vratiše se u Jerusalem s gore Maslinske u dvoranu posljednje večere i tu su bili jednodušno postojani u molitvi čekajući dolazak Duha Svetoga, koji je na njih sišao u prilici gorućih jezika deseti dan po Uzašašću a pedeseti dan po Uskrsnuću Isusovu. Pripravljali su se, dakle, učenici Gospodnji na dolazak Duha Svetoga punih devet dana.

Odatle su nastale tako zvane *devetnice*, one lijepe devetdnevne pobožnosti koje se obavljaju devet dana prije koje svetkovine bilo Gospodnje bilo Bl. Dj. Marije bilo Svetaca.

Doduše u crkvenoj liturgiji nigdje ne postoji devetdnevna pobožnost u strogom smislu riječi kao priprava za koju svetkovinu. To su većinom privatne pobožnosti, koje se obavljaju ili pojedinačno ili u skupu u redovničkim zadrugama i u pojedinim crkvama, kao na primjer devetnica Božiću, Duhovima, presv. Srcu Isusovu, pojedinim blagdanima Bl. Dj. Marije, sv. Josipa, sv. Antuna i drugih svetaca. U crkvenoj liturgiji imamo neku vrst devetnice samo pred Božić, kad se od 17 decembra do 23 decembra u oficiju na Večernji mole tako zvane *»Antifonae majores — veći pripjevi«*, kojima čeznemo za dolaskom vječne Mudrosti, Adonaja, Korijena Jesijeva, Ključa Davidova, Istoka i Kralja naroda, Krista Gospoda. Drugih devetnica u crkvenoj liturgiji nema, ali ih ima veći ili manji broj u raznim molitvenicima i svakome se preporučuje da ih obavlja na svoju duhovnu korist. A što se tiče ove devetnice pred Duhovima ona je naređena od blage uspomene pape Lava XIII, da se obavlja u svim katedralnim i župnim crkvama, da se tako vjernici priprave na dostojno svetkovanje uzvišene duhovske svetkovine, te osjete u duši svojoj učinke Duha Svetoga, kako su to na onako vidljivi način osjetili učenici Gospodnji.

Bliža priprava Duhovima jest duhovska subota. Ta subota u crkvenoj liturgiji zaprema veoma važno mjesto. Povlaštena je i ne ustupa mjesto ni najvećem svecu, koji

bi taj dan pao. Ispočetka na ovu vigiliju nije bilo posta, i to zbog uskrsnog vremena, ali već od šestog stoljeća uveo se u crkvu na ovaj dan post, te je on obvezan i dandanas po novom crkvenom zakoniku. U »Kapitolaru« Karla Velikoga naređuje se svećenicima da narodu oglase post, službu Božju i krštenje, što se sve ima da obavi uoči Duhova.

Duhovska subota imade posebnu službu Božju sličnu onoj uoči Uskrsa na Veliku suubotu. Kao na Veliku subotu, tako su se i uoči Duhova u staro doba katekumeni na svečani način krštavali, pak na to krštenje smjeraju svi oni sveti obredi. Katehumeni bi se sakupili uvečer kasno uoči nedjelje Duhovske u crkvi. Tu bi im čitali ulomke iz Svetog Pisma Staroga Zavjeta, koji imaju neke veze sa preporođenjem, nadovezale bi se razne molitve za te novorođenike Crkve, posvetila bi se voda, kojom su se imali krstiti, te bi se onda krstili. Time bi proteklo vrijeme do zore. U zoru bi se počela služiti sv. Misa preko koje bi se novokršteni a i drugi vjernici pričestili.

Kad je prestao običaj da se krštavaju odrasli, te se počelo krštavati malu djecu, otpalo je zajedničko krštenje na Veliku subotu i uoči Duhova, ali su crkveni obredi ipak ostali, s time, da se više ne obavljaju u noći između subote i nedjelje, nego na samu subotu prije podne. Tako se još i dandanas po svim župnim crkvama u subotu uoči Duhova, isto kao i na Veliku subotu, posvećuje krsna voda, pjevaju proročanstva (na Veliku subotu 12 a na duhovsku subotu 6) s litanijama svih Svetih i s drugim molitvama. Nakon toga služi se svečana sv. Misa.

Draga moja braćo! Mi smo, Bogu hvala, već kršteni vodom, još kao mala djeca, i time smo postali sinovi Božji. No božanski naš Učitelj, prije nego je uzašao na nebo, obećao je svojim učenicima da će biti kršteni i Duhom Svetim, »ne dugo poslije ovih dana« (Dj. Ap. 1 5). Oni su uistinu bili na nekoji način kršteni Duhom Svetim na svečani dan Duhova, kad je Duh Sveti sišao na njih u prilici ognjenih jezika i sve ih preobrazio. Molimo i mi Duha Svetoga da i nas sve pročisti svojim božanskim ognjem te uništi u nama sve grešno a napuni nas svojim svetim darovima. U tu svrhu pripravimo ovih dana svoju

dušu, da Duh Sveti nađe u njoj dostojno boravište. A da se što bolje pripravimo na dolazak Duha Svetoga u našu dušu, promotrimo pobožno današnju sv. Misu.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Pristup sadrži vapaj naše duše za božanskim Spasiteljem koji nas je ostavio na zemlji, kad je uzašao na nebo. Pošto smo i mi određeni za nebo, vapijemo božanskom Spasitelju da i nas čim prije tamo povede, da možemo gledati Njegovo presveto lice: *»Čuj, Gospode, glas moj, kojim vapim k Tebi,* aleluja, Tebi govori srce moje, Tebe traži lice moje, lice Tvoje, Gospode, tražim, ne odvrati od mene lica svojega, aleluja, aleluja«. Ganutljivi vapaj duše za Isusom. Kao da duša plače, što Ga više nema na zemlji, pak čezne da vidi Njegovo presveto lice.

Ovdje zaslužuje da se spomene starinski običaj rimske Crkve. Na današnju nedjelju vršila se služba Božja u crkvi Sv. Marije »Ad martyres — k mučenicima«, koja je prije bila Agripin Panteon. U onoj crkvi čuvale su se u riznici, zatvorenoj sa trinaest ključeva, moći svetog Lica, slika koju je Isus ostavio na rupcu, kojim je Veronika otrla Njegovo lice na putu za Kalvariju. Pjevajući ove riječi iz Pristupa današnje Mise, izražavala se vruća želja, da bar možemo gledati presveto lice Isusovo, kad Ga ne možemo više stvarno gledati na zemlji.

Da smijemo gledati lice Gospodnje na nebu i uživati vječno blaženstvo, treba da ljubimo dobro i da djelujemo dobro. Tu milost molimo u *Molitvi* današnje Mise: »Svemogući vječni Bože, daj da Ti vazda budemo i voljom pobožnom odani i Tvojemu Veličanstvu iskrenim srcem da služimo.«

Epistola je uzeta iz prve poslanice sv. Petra. Tu nam sv. Apostol daje spasonosne upute, kako da se raspoložimo da primimo Duha Svetoga. Govori nadalje kako su svi vjernici dužni da milosti i darove primljene od Duha Svetoga upotrebe na opću korist. Zato nam preporučuje glavnu krepost: ljubav. »A prije svega imajte uzajamnu ljubav među sobom, jer ljubav pokriva mnoštvo grijeha... I

svaki od vas neka se služi na korist drugoga milošću koju je primio.«

Evanđelje, u kojem nam božanski Učitelj obećaje poslanje Duha Svetoga, puno je visokih pouka.

a) Ponajprije imamo ovdje važno objavljenje o otajstvu presvetoga Trojstva u riječima: »Kad dođe Utješitelj, koga ću vam ja poslati od Oca, Duha istine, koji od Oca ishodi«, označena je jasno razlikost božanskih osoba, kao i božanstvo svake pojedine osobe: Oca, kao početka Sina i Duha Svetoga, Sina, koji kao i Otac šalje Duha Svetoga, koji izlazi od Oca i Sina i koji je Duh istine, to jest sama istina.

b) U istim riječima označeno je poslanstvo Duha Svetoga: On će učiniti da djelo Kristovo slavi pobjedu, da se Krist proslavi po cijelome svijetu. To će On učiniti preko Apostola, zato je i nazvan Duh utješitelj.

c) U riječima: »Izgoniće vas iz sinagoga«, kazano je unapred da Apostole u svijetu čekaju progonstva, ali je također unapred kazana i njihova pobjeda. Oni će ojačani Duhom Svetim odoliti svim progonstvima, pak ako i njihovo tijelo podlegne u mučeništvu, njihova ideja će ostati i kraljevstvo Kristovo za koje su oni podnijeli mučeništvo raširiće se širom svega svijeta.

Apostoli su naši učitelji, naši vođe. Krepošću Duha Svetoga i mi treba da proslavimo Ime Isusovo dostojnim kršćanskim vladanjem i dragovoljnim nošenjem svoga križa za ljubav Isusovu.

Dok nas tako današnja Epistola i Evanđelje pripravljaju za Duhovsku svetkovinu, *Stepenice* (Graduale poslije Epistole), te *Prikazanje*, *Predslovlje* i *Pričest*, opet nam skreću pažnju na uzašašće Isusovo i podižu našu pamet prema nebu, za koje smo određeni. *»Bog sjedi na prijestolju svetom svojem. Uzlazi Bog uz klicanje i Gospod uz glas trublje. — Oče, sad dolazim k Tebi, molim Te da one, koje si mi dao čuvaš oda zla.«*

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

»Kad dođe Duh Utješitelj«. Divne je učinke proizveo Duh Sveti u dušama učenika Gospodnjih na svečani dan

Duhova, kad im se javio u obliku gorućih jezika. Divne učinke proizvešće Duh Sveti i u našim dušama, ako ih nađe spravne. Učenici Gospodnji pripravljali su se devet dana dolasku Duha Svetoga, pripravimo i mi dušu svoju ovih dana, da u nju siđe milost Duha Svetoga. Iz današnje poslanice sv. Petra Apostola razabiremo četiri uspješna sredstva priprave na dolazak Duha Svetoga u našu dušu:

1 *»Budite razboriti«.* To znači: treba da shvatimo, da su grijeh i milost Duha Svetoga dva posve oprečna pojma, koja nikako ne mogu stajati zajedno, pak zato, ako hoćemo da Duh Sveti dođe u našu dušu, treba da je prije očistimo od grijeha.

To je jasno istaknuo isti prvak apostolski u svojoj prvoj propovijedi na Duhove u Jerusalemu, odmah po primitku Duha Svetoga. Na njegovu propovijed mnogi su se skrušili i pitali: »Što nam je činiti«? a sv. Petar im reče: »Pokoru činite i neka se krsti svaki od vas u ime Isusa Krista za oproštenje grijeha svojih, i primićete Duha Svetoga«. (Dj. Ap. 2 37).

U hramu jerusalemskom grešni carinik ne usuđuje se ni oči k nebu podignuti, nego se udara u prsi svoje govoreći: »Bože, milostiv budi meni grešniku!« To pokajanje steklo mu je, po riječima samog božanskog Spasitelja oproštenje. Milost Duha Svetoga obasja je svojim zrakama tu skrušenu dušu. Naprotiv onaj oholi farizej, koji se ni pred Bogom nije htio poniziti ni skrušiti vratio se iz hrama neopravdan. Duh Sveti nije mogao ući u tu dušu grehom ohološti zaraženu i nepokajanu. Zato lijepo govori sv. Bernardo: »Skrušenost privlači Duha Svetoga«. Prva, dakle, naša priprava za primanje Duha Svetoga neka bude kajanje za grijehe i očišćenje duše naše od grijeha u sakramentu sv. Ispovijedi.

2 Druga priprava *neka bude molitva. »Bdijte u molitvama«.* Tako nam dovikuje u današnjoj poslanici prvak apostolski.

Za učenike Isusove, kaže Sv. Pismo (Dj. Ap. 1) da su se na dolazak Duha Svetoga pripravljali molitvom. »Svi

su ovi bili jednodušno postojani u molitvi sa ženama i s Marijom, majkom Isusovom i s braćom Njegovom«.

I mudrac u Starom Zavjetu ističe da je primio Duha mudrosti, a to je Duh Sveti, molitvom: »Zaželjeh i bi mi dan razum, zavapih i dođe u me duh mudrosti«.

Božanski Spasitelj uvjerava nas da ćemo svojim molitvama isprositi darove Duha Svetoga: »Kad dakle vi koji ste zli umijete dobre dare davati djeci svojoj: koliko će vama više Otac vaš dati s nebesa, duha dobroga onima koji ištu u Njega?«

Sveci su bili duboko prožeti duhom pobožnosti, zato su i primali tolike darove Duha Svetoga.

3 *Treća naša priprava za primanje Duha Svetoga neka bude Ljubav.* O tom sv. Petar u današnjoj poslanici: *»A prije svega imajte ustrajnu uzajamnu ljubav među sobom, jer ljubav pokriva mnoštvo grijeha«.*

Duh Sveti sišao je na učenike Gospodnje u prilici ognja. Oganj je simbol ljubavi, time nam je dakle, kako tumače nekoji sveti Oci Duh Sveti htio pokazati, da On dolazi samo u one duše, u kojima gori neugasivi oganj ljubavi.

O prvim kršćanima čitamo, da su svi bili zadojeni bratskom ljubavlju: »A u mnoštvu onih koji vjerovaše bijaše jedno srce i jedna duša«. (Dj. Ap. 4 32). Zato o njima čitamo također i to, kako su među njima bili vidljivi i osjetljivi učinci Duha Svetoga. Ako i mi dakle hoćemo da u nama djeluje Duh Sveti sa svojim milostima treba da budemo zadahnuti iskrenom ljubavlju prema svakome.

4 *Četvrta priprava za primanje Duha Svetoga,* prema današnjoj poslanici sv. Petra jest: *dobar primjer:* »Svaki od vas neka se služi na korist drugoga milošću, koju je primio... da se u svemu slavi Bog po Isukrstu Gospodu našemu«.

Božanski Učitelj svečano je naglasio, kako smo dužni davati dobar primjer drugima: *»Neka svijetli svjetlost vaša pred ljudima, da vide vaša dobra djela i proslave Oca koji je na nebesima«.* (Mt. 5 18). O kako je ovo potrebno naglasiti baš u današnje doba, kada, nažalost, mnogi svojim zlim primjerom bivaju na propast drugima!

Dobrim primjerom bićemo dostojni i mi da primimo Duha Svetoga, a daćemo prigodu i drugima da se pobude na bolji život, te i oni postanu dionici dobara istoga Duha.

Emil Kaim, župnik u Stuttgartu, pripovijeda o tome zanimljiv događaj. Navodim njegove riječi:

»Jedne me večeri pozovu iznenada u bolnicu. Odmah pođem. Tamo me odvedoše mladom časniku. Teška bolest izmučila je mlado lice. I smrt ga je već zabilježila u u svoju knjigu. Čim me je opazio, brzo me pozdravi te poviknu: »Ja nisam katolik, ali želim odmah postati katolikom; ja znam da su mi sati odbrojeni, ali hoću da umrem kao katolik. Molim vas, pomozite mi!« — Zadivljen tolikim heroizmom, upita ga župnik: »Što vas je potaklo na taj korak«. On odgovori dostojanstveno: »Želim se ispovjediti, i zato želim postati katolikom. Želim priznati svoje grijehe, jer hoću da čujem riječi odrešenja od grijeha, inače ću zdvojiti«.

Sat iza toga uredili smo račune s Bogom. A kada sam podigao ruku i izgovorio: »Absolvo te, ja te odrešujem od tvojih grijeha u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«, radosna svjetlost obasja blijedo lice. I sav razdragan svetim veseljem poljubi ruku, koja ga je znamenovala svetim križem. Nekoliko sati iza toga, oko ponoći, na rastanku s ovim svijetom, tješio sam ga još jednom riječima »Absolvo te, ja te odrešujem«. I on blago usnu u Gospodu.

Obraćenje me je zanimalo, pa sam razgovarao s bolesnikom i izvan ispovijedi. Upitao sam ga, odakle poznaje katoličku ispovijed, kada u rodnom mjestu i u okolici uopće nema katolika. Bivši protestant, sada oduševljeni katolik, odgovori: »Kao mladić bio sam paž kod saskoga kralja. Kralj je kao dobar katolik često išao u dvorsku crkvu, a ja sam ga pratio. Tu sam često puta vidio, kako vjernici, a i kralj s njima, idu u ispovjedaonicu i k pričesnoj klupi. To mi se tako usjeklo u pamet, da sam se toga uvijek sjećao.«

Koliko može da učini dobar primjer! Kralja su već davno sahranili u kraljevskoj grobnici, ali njegov dobar primjer djelovao je dugo iza njegove smrti. Da, dobar primjer! Dobar primjer je velevlast. Jer kome više ne koristi govoriti, toga jedino primjer privlači.

U nedjelju Duhova

»Duh Gospodnji napuni vaseljenu«.
Iz Pristupa današnje Mise.

1 O BLAGDANU DUHOVA S LITURGIJSKOG GLEDIŠTA

Ušli smo u treće doba crkvene godine, u Duhovsko doba, i već na početku slavimo najveći blagdan ovog doba, Duhove. Ovo je pored Uskrsa i Božića, treći glavni blagdan u godini,

I u Starom Zavjetu pedeseti dan poslije Vazma bio je svečani dan: slavila se uspomena velikoga dobročinstva, što ga je Bog dao odabranom narodu, podavši im po Mojsiji zakon na gori Sinaju. A bio je taj dan ujedno dan zahvale Svevišnjemu za svršenu žetvu.

U Novom Zavjetu pedeseti dan poslije Vazma, to jest Uskrsa, slavi sv. Crkva uspomenu onog veličanstvenog otajstva kada je na Sionu dolaskom Duha Svetoga proglašen zakon milosti, zakon evanđeoski.

Onamo na Sinaju tresla se gora pri pojavi višnjega Boga, ovdje na Sionu tresla se kuća, u kojoj su bili učenici Gospodnji, na pojavu Duha Svetoga, treće božanske osobe. — Ondje na gori Sinaju vas narod vidje gromove i munje i goru gdje dimi, ovdje na Sionu učenici Gospodnji osjetiše huku s neba, kao silnog vjetra što dolazi, i napuni svu kuću gdje sjeđahu. — Ondje je trublja svojim jakim srebrnim glasom naviještala zakon Staroga Zavjeta, ovdje je znažna riječ apostola Petra objavljivala evanđelje Novoga Zavjeta.

Tako vidimo sličnost među Pedesetnicom Staroga Zavjeta i onom Novoga, ali ova Novoga Zavjeta toliko je znamenitija i uzvišenija, koliko je znamenitiji i uzvišeniji zakon milosti, to jest Evanđelje od Mojsijevog zakona.

Bilo je sasvim shvatljivo da Apostoli nisu mogli tako lako zaboraviti ovaj veliki događaj u povijesti čovječanstva, koji su oni tako stvarno preživjeli, pak su stoga svake godine slavili godišnjicu ovoga velikoga dana. Duhovska dakle svetkovina potječe od samih Apostola isto kao i Uskrsna.

Da su doista Apostoli ustanovili ovu svetkovinu Duhova, to nam svjedoči neprekidna saglasna predaja i učenje svetih Otaca, što sve do današnjega dana nije oprovrgnuto ni ma jednim dokazom. Duhovska svetkovina dakle tako je stara kao i svetkovina Uskrsa, Tertulijan nam o njoj govori kao o svetkovini koja odavna postoji, a spominju je Origen i Hipolit u svome Kanonu i u Apostolskim Ustanovama.

Duhovi se slave u crkvi punih osam dana. Svečanost počimlje jučerašnjom subotom i traje sve do nastajne subote na podne. Svi su ovi dani povlašteni kao dani prvog reda tako da kroz čitavu ovu osminu ne smije se slaviti nijedan svetac, pak bio on i najvećeg reda. Sva služba Božja usredotočena je oko velikog otajstva dolaska Duha Svetoga.

Osobitost je svetkovine Duhova, što se na trećem času Oficija, mjesto obične pjesme, pjeva pjesma Duhu Svetomu: »Veni Creator Spiritus — Dođi, o Duše Svestvorče«, poslije epistole »Veni sancte Spiritus — Dođi Duše presveti«. Ovaj je običaj najprije uveo za svoju crkvu u XII vijeku sv. Hugo opat iz Cluny, a kasnije ga je poprimila sva zapadna crkva. Pjevanje ovih hvalospjeva negda je bivalo veoma svečano. U nekim bi crkvama sedam kanonika u kazuli sa đakonom, podđakonom i svjećonošama stupili pred glavni oltar; svi bi poklekli i zapjevali prvu kiticu hvalospjeva. Druge su kitice pjevali naizmjence sa korom. Negdje se je preko pjevanja kadio oltar i crkva, da se tim označe darovi Duha Svetoga. U Rimu u crkvi sv. Ivana Lateranskoga orio se je glas trublje, a imao je da znamenuje veliku buku, štono bijaše nastala za dolaska Utješitelja Duha. A po mnogim crkvama posiplju još i dandanas vjernike ružama. Odatle se i zove u nekim mjestima ovaj blagdan »Vazam ruža«. U srednjemu je vijeku ovo posipanje sa ružama bivalo preko pjevanja sekvencije »Veni sancte Spiritus — Dođi Duše presveti«. Time se simbolično htjelo prikazati sipanje milosti Božje dolaskom Duha Svetoga. Preko ovog pjevanja bacale bi se također kojekakve zapaljene stvari, — znamen gorućih jezika, a negdje se čak i živa golubica pustila da crkvom leti, — simbol Duha Svetoga

koji se nad Isusom na Jordanu prigodom krštenja pojavio u obliku golubice.

Kanonički časovi što mi svećenici molimo danas i kroz čitavu osminu kraći su nego drugda u godini, sa samo jednom noćnicom, kao i kroz osminu Uskrsa. Razlog je slijedeći: Negda su se noćas katehumeni krštavali, isto kao u noći između Velike subote i Uskrsa. Pošto bi se služba Božja zbog toga krštenja dugo otegla sve do u zoru, to se jutrenja skraćivala, da novokršteni ci i ostali vjernici ne bi bili premoreni.

Za razliku od drugih velikih Gospodnjih blagdana danas se služi sv. Misa u crvenom ruhu; isto tako i preko osmine svaki dan. To se čini zato, jer se Duh Sveti pojavio u obliku ognjenih jezika, a boja ognja je crvena. Drugi je razlog taj, jer crvena boja simbolično predstavlja ljubav, a Duh Sveti jest sama ljubav božanska.

U stolnim crkvama biskupi na Duhove dijele sakramenat sv. Krizme. Oni to mogu činiti i u druge dane prekogodine, i po svojoj biskupiji to čine; ipak je ovaj dan najprikladniji, jer su Apostoli upravo ovoga dana primili Duha Svetoga i počeli propovijedati vjeru Isusovu. Na propovijed Petrovu sišao je danas Duh Sveti na sve koji slušahu riječ i Petar ih pokrsti. A bilo je oko tri tisuće duša. Ovi bijahu postojani u nauci apostolskoj, zajednici bratskoj, lomljenju hljeba i u molitvama. To su počeci Crkve Kristove, koja se vremenom raširila po cijelom svijetu. Zato danas Crkva slavi i svoj početak, svoj rođendan, te je i stoga pogleda ova svetkovina tako velika u crkvi Kristovoj.

Jednu i drugu znamenitu zgodu, dolazak Duha Svetoga i početak Crkve stavljaju nam pred oči prekrasni obrasci sv. Mise na današnju svetkovinu i kroz njenu osminu. Promotrimo to časkom:

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Već na početku, na *Pristupu*, riječima mudrosti govori se o veličajnom dolasku Duha Svetoga, koji je svojom milosti napunio vaseljenu: *»Duh Gospodnji napuni vaseljenu«*. Riječi su uzete iz knjige Mudrosti i prvobitno se odnose na posvudašnjost i na svemogućstvo Božje, ali se sa-

svim zgodno mogu primijeniti i čudesnom dolasku Duha Svetoga na zemlju na današnji svečani dan.

U *Molitvi*, koja slijedi, molimo Boga, koji je na današnji dan naučio srca vjernih rasvijetljenjem Duha Svetoga, da nam dade milost, da mi u istom Duhu razumijemo što je pravo i Njegovom se utjehom sveudilj radujemo.

Epistola opisuje, kako se izvršilo velebno današnje otajstvo. Prekrasan ulomak Djela Apostolskih, koji ovako glasi: »Pošto se navrši pedeset dana (od uskrsnuća Isusova), bijahu svi učenici zajedno sakupljeni na istom mjestu. I ujedamput nasta huka s neba, kao silnog vjetra, što dolazi, i napuni svu kuću gdje sjeđahu. I pokazaše im se podijeljeni jezici u prilici ognja, i stade na svakoga od njih, i napuniše se svi Duha Svetoga i stadoše govoriti različitim jezicima, kao što im Duh Sveti davaše da govore.

A u Jerusalemu stanovahu Židovi, ljudi bogobojazni od svakoga naroda, koji je pod nebom. A kad se raširi ovaj glas, skupi se mnoštvo ljudi i smete se, jer je svaki od njih slušao gdje oni (Apostoli) govore njegovim jezikom. I čuđahu se svi i divljahu govoreći: Nijesu li svi ovi, koji govore, Galilejci? pa kako mi čujemo svaki svoj jezik, u kojem smo se rodili? Parćani i Međani i Elamljani i stanovnici Mezopotamije, Judeje i Kapadocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i krajeva libijskih, što su oko Cirene i pridošlice Rimljani, također i Židovi i požidovljeni, Krećani i Arapi: čujemo ih gdje govore našim jezicima o veličanstvu Božjemu«.

Nakon Epistole pjeva se ili čita veličanstvena pjesma Duhu Svetomu:

»Dođi, Duše, presveti,
Prosvijetli nam pameti,
Zrakom svoje svjetlosti.«

U ovom prekrasnom himnu, sastavljenom u srednjem vijeku od pape Inocenta III, kako neki tvrde, ili od franačkog kralja Roberta, kako drugi dokazuju, predstavlja se naša velika duševna bijeda. Mi smo duševno slijepi, ubogi, žalosni, umorni, grešni, bolesni, mlaki u dobru. Zato vapijemo Duhu Svetome, Duhu svjetlosti i istine, do-

brote i utjehe, svetosti i istine, da nam pomogne u našoj bijedi, da prosvijetli našu pamet, utješi našu dušu, opere naše grešno srce, ozdravi ga od duhovne bolesti i ogrije ognjem božanske ljubavi.

Evanđelje govori o ljubavi, po kojoj se tijesno sjedinjujemo s višnjim Bogom, jer Bog u nama stanuje, ako Ga ljubimo. A treća osoba presvetoga Trojstva, Duh Sveti, jest punina ljubavi Božje, jer On i proizlazi iz neizmjerne ljubavi Oca k Sinu i Sina k Ocu, pa se ta ljubav preko Njega, Duha Svetoga, i na nas slijeva.

Duh Sveti je nadalje naš Utješitelj; koji čuva u dušama našim onaj mir, koji nam je ostavio božanski Spasitelj.

Duh Sveti je i naš Učitelj, koji nas uči svemu dobru preko nepogrešivog Učiteljstva Crkve, kao i preko unutarnjih nadahnuća. I blago onome, koji se ne povađa za lažnim učiteljima ovoga svijeta, nego sluša ovoga neprevarljivoga Učitelja!

Na *Stepenicama* poslije Epistole kao i na *Prikazanju* ponavljamo toplu molbu Duhu Svetome, da dođe u naše srce, ražari nas božanskom ljubavlju i utvrdi nas u dobru: »Dođi, Duše Sveti, napuni srca svojih vjernih i oganj svoje ljubavi u njima užeži.« A na *Pričesti*, kao i u Predslovlju, koje je vlastito kroz svu osminu, uznosi se veličina današnjega događaja: »Krist Gospod, uzašavši na nebesa i sjedavši ob desnu Božju izlio je na današnji dan Duha Svetoga na sinove posinaštva. Zato kipeći od veselja vaseljeni svijet klikuje.

Svetkujući, dakle, presveti dan, kad se Duh Sveti apostolima pojavio u nebrojenim jezicima, promotrimo važnost ove svetkovine za naš duhovni život.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

»Pošalji Duha svoga i stvoriće se i obnovićeš lice zemlje«.

Današnja uzvišena svetkovina Duhova, ako i ima za podlogu jedan povjesni događaj, ne smije se smatrati samo kao povjesna uspomena, kao godišnja proslava jednog davnog velikog događaja, nego kao proslava jednog

dubokog otajstva, koje se svećerno obnavlja i obnavljaće se do svršetka svijeta.

Uistinu, ako dobro promatramo bogoslužje ovih dana, opažamo, da Crkva, slaveći uspomenu otajstva izvršena nad Apostolima pred 18 stoljeća, želi da se to otajstvo obnovi i u naše doba: da Duh Sveti siđe i u naše duše, te ih posveti i učini dostojnima vječne slave. Zato nas Crkva potiče da zajedno s njome molimo: »Dođi, Duše Sveti, napuni srca Tvojih vjernih i užeži u njima ogaj Tvoje ljubavi.«

U nama je još mnogo od Adama, pak je potrebno, da se vlast grijeha posvema uništi i da se u nama pojavi novo stvorenje: »Pošalji Duha svoga i stvoriće se.«

Što je sunce za život zemlje, to je Duh Sveti za život duše.

Slavni danski pisac Joergensen pripovijeda ovu lijepu priču o pobuni drveća i cvijeća protiv sunca.

»Jedna visoka, vitka topola nabaci oholu misao:

— Braćo —reče ona šumskom drveću — vi dobro znate da nas bilje i drveće treba cijela zemlja. O nama ovisi čovjek i životinja. Bez nas ne bi mogli živjeti. Mi hranimo kravu, ovcu, ptice, pčele, mi smo središte, od koga sve živi, što više i šumsko tlo nastaje od našeg sagnjilog lišća. Samo kažu, da je jedna moć nad nama, a to je sunce. Tobože da naš život ovisi o njemu. Ali, braćo, ja sam uvjerena, da je to samo bajka, kojom nas hoće da zastraše. Da mi bez sunca ne bismo mogle živjeti? To je stara, bezumna priča, nedostojna jedne prosvijetljene, moderne biljke...

Topola malo zastane, pa onda nastavi: Mi počinjemo borbu proti suncu. Po danu ćemo se okrenuti od sunca — dolje prema zemlji te ćemo mirovati, a radit ćemo samo po noći, da pokažemo, da mi možemo živjeti i bez sunca. Noću ćemo rasti, noću cvjetati, mirisati, dozrijevati. Mi više ne trebamo sunca. Mi hoćemo biti slobodne.

I sva stabla učiniše tako.

Sutradan su ljudi promatrali čudne promjene. Sjajno sunce je sjalo, njegove žarke zrake životvorno su se razlijevale s neba, ali cvijeće je prkosno sklanjalo glavice k

zemlji; drveće je objesilo lišće i sve je okrenulo leđa suncu. Navečer pak otvarale su se zatvorene cvjetne čaške, šareno je cvijeće pružalo svoje vratiće prema blijedom mjesečevu svijetlu i treptavom svjetlucanju zvijezda.

Tako je bivalo nekoliko dana.

Ali nakon nekoliko vremena pojavila se je čudna promjena na biljkama. Žito je poleglo nisko k zemlji, dok se je prije uzdizalo k suncu. Sad mu nema sunca, prema kome bi željelo da raste. Latice su poblijedile, cvjetovi posahnuli, lišće požutjelo. Bilo je kao u jeseni.

Moja draga braćo! Tako vam je i sa životom naše duše. Ako ju višnje Sunce — Duh Sveti — ne ogrijeva zrakama svoje milosti, naša duša se suši, blijedi, vene, gine, u njoj je vječita jesen, tmurna, maglovita jesen, ili, što je gore, crna ledena zima. U njoj nema života.

A čim je Duh Sveti obasja zrakama svoje milosti, ona se probudi, preporodi, preobrazi.

Hoćete li tomu dokaza?

Promotrite što se dogodilo s učenicima Gospodnjim iza kako su primili Duha Svetoga:

Dvanaest priprostih ribara iz galilejskih sela napunilo se u čas Božjom mudrošću i govorilo jezicima, kojih nikada dotada nijesu bili ni čuli. Nepismeni ljudi počeli su propovijedati o božanskim stvarima učenije i vještije od svih učitelja po židovskim sinagogama. Pred očima ljudi, koji nikad nijesu prevrnuli ni lista kakve knjige, otvorila su se sva pisma proročka. S udivljenjem slušali su ljudi iz svih krajeva svijeta neobičnu mudrost, koja je izlazila iz ustiju ovih do jučer prezrenih pučana. Tisuće poslušale su njihov glas i pošle za čudnim riječima, što su ih oni govorili o milosti, pokori, krstu i uskrsnuću. Velika čudesa postala su svagdanja stvar po čitavoj židovskoj zemlji; u Jeruzalemu, u Samariji, u Cezareji i Jopi. I najedamput su postali moralni divovi ti još pred mjesec dana plašljivi i bespomoćni ljudi. Nije više bilo sile, pred kojom bi oni uzmakli; i nije bilo znanja ni mudrosti, koja bi njih mogla dobiti i postidjeti. Jači od sinedrija i od rimskih mačeva bili su ti goloruki muževi bez oklopa i oružja.

I još malo, pa je snaga njihove besjede i sila njihovih čudesa osvojila čitav svijet. Preplavila areopag i forum, unišla u carevu palaču, posramila filozofiju neoplatonika i stoika, i zavladala svijetom. Za dva, tri stoljeća preobražen je bio svijet. Nastao je nov život, novo vjerovanje, nov društveni red. Mjesto ropstva dizala se je sloboda, mjesto nepravde pravda, mjesto mržnje ljubav. Nazaretski prorok, što su ga kao varalicu i sanjara propeli na Kalvariji, postao je ljubav i božanstvo milijuna, a 12 Njegovih apostola — ribara došlo je na oltare i postalo predmetom štovanja i časti za sav svijet.

Tako Duh Sveti djeluje još i dandanas.

Mi sa sv. Pavlom osjećamo, da On »nije daleko ni od jednoga od nas« (Dj. Ap. 17, 27). Vidimo Ga u čudesnoj javi Crkve Božje. Ćutimo Ga u otajstvenom šuštanju dobra u našim dušama. Nalazimo Ga u onom divnom oplemenjenju značajeva i srdaca, što ga oko nas izvodi vjera u Nj i djelovanje Njegovih otajstava. Otkrivamo Ga u prekrasnim pjesničkim, muzičkim, umjetničkim djelima, koji nam duh zanose u visinu. Gledamo Ga u čudesima, što se i dandanas događaju pred našim očima, i u Lurdu, i u Andriji, i u Konnersreuthu, i u Fatimi.

Danas, na Duhove utvrdimo se i mi opet nepokolebivo i jako u vjeri u to divno djelovanje Duha Svetoga, pak Ga molimo, da svojim dahom obnovi i nas i svu zemlju: »Pošalji Duha Svoga i stvoriće se. I obnovićeš lice zemlje«!

Na duhovski ponedjeljak

»Nahranio ih je najboljom pšenicom«.
Iz Pristupa današnje Mise.

1 O DUHOVSKOJ OSMINI I DUHOVSKOM DOBU

Duhovska osmina u crkvenom bogoslužju veoma je svečana. Ona je, isto kao i uskrsna, povlaštena osmina prvoga reda. Svakoga dana sv. Misa imade posebne obrasce, a kroz ovu osminu ne smije se slaviti nijedan svetac, pa bio i najviši. Ako koji od viših padne u ove dane nje-

gova se crkvena služba prenosi u ponedjeljak po nedjelji presv. Trojstva.

Pokrajinski sabor u Maincu, od god. 813, i razne odredbe franačkih kraljeva i biskupa iz devetoga i desetoga vijeka ubrajali su cijelu Duhovsku sedmicu u građanske praznike; ingelhaimski sabor od god. 943 sveo je na četiri, a konstantijski od god. 1414 na tri zapovijedana blagdana. Ovaj potonji običaj poprimi sva zapadna Crkva, pak su se više vijekova Duhovi slavili tri dana kao zapovijedna svetkovina. Počevši od osamnaestoga vijeka pak do naših vremena slavila su se samo dva dana ko zapovijedna svetkovina, dok napokon Papa Pije X sa »Motu proprio« od 11 jula god. 1911 nije ukinuo i Duhovski ponedjeljak kao zapovjednu svetkovinu. U crkvama se taj dan ipak svetkuje sa svečanom službom Božjom.

Negda su i kroz Duhovsku sedmicu kao i kroz Uskrsnu bile zatvorene sudske zgrade i zabranjene javne igre. A kako su se u subotu pred Duhove katehumeni svečano krštavali, to su oni kroz čitavu ovu sedmicu, sve do subote na podne, nosili bijelu odjeću, znak nevinosti dobivene po sv. krštenju. Na tu okolnost — krštenje katehumena — smjeraju mnogi obrasci svetih Misa kroz ovu Duhovsku osminu.

U srijedu, petak i subotu ove sedmice su *ljetni kvatri*, zapovijedani post. U staro su doba ovi ljetni kvatri bili osobito u zahvalu za žetvu, pak su vjernici prve snopove najboljega žita donosili u crkvu na dar. Sada sv. Crkva želi da kroz ove dane molimo i postimo za duhovnu žetvu, da se darovi Duha Svetoga razliju nad čitav svijet, osobito preko svećenika koji u subotu ove sedmice primaju sv. Red.

U subotu svršava uskrsno vrijeme. Smanjuje se ponavljanje veselog Aleluja, a ujutro, na podne i uvečer više ne molimo »Kraljice neba«, nego »Anđeo Gospodnji«.

I ako se Duhovi sve do subote na podne u crkvenim obredima smatraju kao zaključak uskrsnog vremena, te uživaju sve povlastice uskrsnog vremena, ipak oni sačinjavaju početak novoga doba crkvene godine: *Duhovsko doba*. Ono je najduže od svih triju godišnjih doba, jer seže sve do

Adventa. Obuhvaća, dakle, pune 24 nedjelje, a kojegod godine i više, jer se između 23 i 24 duhovske nedjelje umeće one, koje su ostale od Božićnog vremena, od bogojavljenskih nedjelja.

Obilježje ovog Duhovskog vremena može se ukratko ovako prikazati: Ono je slika vremena koje ima da proteče od prvih Duhova pak sve do svršetka svijeta. Otajstvo otkupljenja je svršeno; Duh Sveti je sišao na Apostole i na sve one, koji su vjerovali anđeoskoj riječi; Crkva vjernika je sačinjena; Crkva vojujuća, koja ojačana milošću Duha Svetoga mora, pod vodstvom Apostola i njihovih nasljednika, raditi i boriti se za konačno osvojenje kraljevstva nebeskoga. Svrha liturgije ovoga doba jest baš ta: da vjernike prosvijetli te upoznadu kako treba da se vladaju eda postanu dostojni svoga kršćanskoga zvanja. Zato se na ove nedjelje po Duhovima čitaju Evanđelja, u kojima je govor o temeljnim zapovijedima Božjim, po kojima treba da kršćanin uredi svoj život, da tako bude pravi sljedbenik Isusov i da postigne vječni život.

I uopće svi misni obrasci svetih Misa na ove nedjelje smjeraju na to, da u nama proizvedu što obilnije učinke Duha Svetoga, te tako naš život što većma upriličimo našem božanskom Uzoru: Kristu Gospodu. Na to smjera i današnja sveta Misa, zato ju pozorno promotrimo:

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Riječi Pristupa odnose se u prvom redu na novokrštenike, koji su odmah poslije krštenja primili sv. Pričest, zato se kaže: *»Nahranio ih je najboljom pšenicom i medom iz kamena ih je zasitio.«* Ali njima se ujedno, a i svima nama, otkrivaju divne blagodati, koje smo po Duhu Svetomu primili. Jer smo i mi, primivši na svetom krštenju Duha Svetoga, postali sinovi Božji, koje On hrani najboljom pšenicom, kruhom anđeoskim, sv. Pričesti, kao i slatkim medom različitih duševnih milosti. Zato je pravo da iz svega srca hvalimo Duha Svetoga za ta divna dobra: »Radujte se Bogu, koji nam daje pomoć, poklikujte Bogu Jakovljevu«.

Duh Sveti je Utješitelj, On unosi mir u naš život. U *Molitvi* molimo toga Duha Utješitelja Boga, koji je Apostolima dao toga Svetoga Duha, da Ga dade i nama, a s Njime i pravi trajni mir.

U *Epistoli*, koja je ulomak Djela Apostolskih, iznosi se prva propovijed prvaka apostolskog sv. Petra, koju je on, pod utjecajem Duha Svetoga, izgovorio, a u kojoj dokazuje da je Isukrst Bog i Spasitelj sviju nas. Dok je sv. Petar još govorio Duh Sveti je vidljivim znakom potvrdio istinitost njegovih riječi, sišavši na sve one koji slušahu riječ, bili oni židovi ili pogani. Vjernici od obećanja (židovi) čudili su se što se i na neznabošce izli milost Duha Svetoga, jer ih slušahu gdje govore jezike i veličaju Boga. Tada odgovori Petar: »Eda li može ko vodu uskratiti da se ne pokrste ovi, koji su primili Duha Svetoga kao i mi?« I zapovjedi da se krste u ime Gospoda Isukrsta.

Diveći se tom divnom djelovanju Duha Svetoga u prvo doba Crkve, kličemo s uzbuđenjem na *Stepenicama:* »Govoraše Apostoli raznim jezicima o Veličanstvu Božjem«, i odmah se obraćamo Duhu Svetome toplom molbom, da i u naše srce dođe: »Dođi Sveti Duše, napuni srca svojih vjernih i ražeži u njima oganj svoje ljubavi.«

Nato se i danas, kao i jučer i kroz svu osminu, pjeva ili čita onaj divni hvalospjev Duhu Svetomu:

»Dođi, Duše, presveti,
Prosvijetli nam pameti,
Zrakom svoje svjetlosti.«

Evanđelje govori o ljubavi kojom je Bog ljubio svijet, tako da je sina svoga jedinorođenoga dao, da svaki koji u Nj vjeruje, ne pogine, nego da ima život vječni. Zatim o svjetlosti, koja je došla na svijet a ljudi većma uzljubiše tamu nego svjetlost, jer bijahu njihova djela opaka. Duh Sveti je proizvoditelj božanske ljubavi i božanske svjetlosti, zato Ga molimo da naše srce ražari ljubavlju Božjom a našu pamet prosvijetli svijetlom prave vjere, da vjerujući ne poginemo, nego da imamo život vječni.

Prikazanje potsjeća na huku vjetra, koji je najavio dolazak Duha Svetoga a čijim dolaskom su provrli obilni izvori čudesne vode milosti za život vječni: *»Zagrmje s nebesa Gospod i Višnji pusti glas svoj, i pokazaše se izvori voda«.* — A *Pričest* govori o spasonosnom, milosti punom, djelovanju Duha Svetoga, koji će u crkvi čuvati neokaljanu nauku od Isusa datu: *»Duh Sveti će vas naučiti štogod sam vam kazao«.* On i unutarnjim nadahnućima uči nas što nam je činiti, što izbjegavati, da postignemo vječni život.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

1 *»Nahranio ih je obilnom pšenicom, i nasitio ih je medom iz pećine.* (Pristup današnje Mise). Pod ovom pšenicom i pod ovim medom možemo punim pravom razumjeti *milost*, koju nam Duh Sveti daje za naše posvećenje i spasenje. To je ona divna posvećujuća milost, bez koje smo mi mrtvi u duhovnom pogledu, a s kojom smo sinovi Božji, baštinici kraljevstva nebeskoga. Mi uopće i ne možemo ništa dobra uraditi u duhovnom pogledu bez milosti Duha Svetoga; tako nas uči Apostol naroda sv. Pavao. Zato moramo milost Božju cijeniti vrhu svakoga drugoga dora.

Jedna djevica, — tako se čita u jednoj starinskoj knjizi — imala je jedan *biser*, veliki, krupni biser neobičnoga sjaja i ljepote, veoma velike vrijednosti. Petero braće djevičine nudili su joj sve i svašta, samo da im dade taj biser. Prvi, slikar po zanimanju, davao joj je u zamjenu prekrasnu sliku. Drugi, muzičar, obećavao joj je najslađe melodije. Treći najugodnije i najzamamljivije mirise sa vrtova Šira i Arabije. Četvrti, vrsni stolar, sobni namještaj od najfinijeg drveta. Peti joj je obećavao da će joj naći bogatog i odličnog vjerenika. Djevica je odlučno sve odbila. Biser je bio za nju od puno veće vrijednosti.

Ta djevica jest naša duša, a onaj dragocjeni biser jest posvećujuća milost, koju je Duh Sveti ulio u našu dušu na dan krštenja, kojom nas ponovno obdariva kad primamo sakramenat sv. Krizme i bilo koji drugi sakramenat. Ono pet braće, jesu naših pet sjetila, koja nas često navode na grijeh, da nam tako ugrabe onaj divni biser posvećujuće milosti, kojom nas je Duh Sveti obdario. Ne dajmo ga za nikakvo blago ovoga svijeta!

2 *»I začudiše se... što se na njih izli milost Duha Svetoga. Jer ih slušahu gdje govore jezike i veličaju Boga«* (Iz Epistole). O kako su duše prvih vjernika bile preobražene, usavršene, obogaćene, prosvijetljene, posvećene dolaskom Duha Svetoga! O kad bismo mi mogli zaviriti u bilo koju dušu, u kojoj djeluje Duh Sveti, kako bi se prekrasan prizor pružio našim očima! Ne slave se uzalud Duhovi u proljeće. Proljeće u prirodi, proljeće i u duši. Vrijeme mirisavog cvijeća, kad cvjetaju ljubičice, ruže, ljiljani, bajami, masline, palme, simboli mističnog cvijeća kreposti, što cvate u srcima pod blagim utjecajem milosti Duha Svetoga.

O kako je potrebno baš u naše doba da Duh Sveti siđe na svijet, u duše ljudi! Jer dandanas mnogi traže sreću u svemu drugome, samo ne ondje, gdje je mogu naći, u kreposnome životu! Zato je dandanas na svijetu tako malo mira, tako malo zadovoljstva.

Pred nekoliko godina jedan talijanski učenjak držao je u Lozani predavanje o modernom društvu. Na tom predavanju je između ostaloga kazao i ovo: »Čovječanstvo nije nikada bilo tako bogato, tako moćno, tako napredno kao dandanas; ali, nažalost, nije nikada bilo tako nezadovoljno«. Na ovu opravdanu tužbu samo je jedan lijek: krepost, jer samo krepost može nas učiniti velikima i sretnima. A tu krepost daje nam Duh Sveti.

3 *»I pokazaše se izvori voda«* (Na Pričesti). Ti izvori voda označuje svete Sakramente, te kanale, kroz koje nam Duh Sveti dijeli svoju milost. A znače također i *sedam dara Duha Svetoga,* koji u našoj duši čuvaju i umnožavaju posvećujuću milost. To su:

1 dar Mudrosti, po kojoj spoznajemo ništavost zemaljskih stvari i vrijednost nebeskih, pak prve preziremo a druge cijenimo.

2 dar razuma, po kojem shvaćamo, u koliko je moguće ljudskoj pameti, uzvišena otajstva naše svete vjere.

3 dar savjeta, po kojem u vjerskim sumnjama i u nestalnostima duhovnoga života doznamo što je na slavu Božju i na spasenje naše duše.

4 dar jakosti, po kojem vjerno vršimo zakon Gospodnji svladavajući sve poteškoće i zapreke.

5 dar znanja, po kojem pravo rasuđujemo zemaljske stvari te se njima dobro služimo upravljajući ih na našu posljednju svrhu.

6 dar pobožnosti, po kojem iskazujemo štovanje Bogu i Njegovim Svecima.

7 dar straha Božjega, po kojem se bojimo uvrijediti dobroga Boga i čuvamo se od svakoga zla.

Ti su nam darovi veoma potrebiti za naš duhovni život, zato i molimo Duha Svetoga da nas njima obdari:

Podaj svojim vjernicim,
Koji u Te ufaju,
Sedam dara milosti.

Mnogi su vrsni slikari naslikali dolazak Duha Svetoga na Apostole. Ima među njima prekrasnih slika, kao one Rafaela, Gvida Rena, van Dycka, Rubensa i Gaudenca Ferrari, koje se mogu vidjeti u galerijama slika u Rimu, Firenci, Veneciji, Münchenu i drugdje, a njihove kopije svukuda po svijetu.

Na nekojim od ovih slika simbolično je prikazano sedam dara Duha Svetoga. Duh Sveti lebdi nad glavama Apostola kao golubica. Iz te golubice izlazi sedam ognjenih mlazova, a na kraju svakoga naslikana je jedna osoba, koja prikazuje jedan od onih sedam darova Duha Svetoga. Na toj slici mudrost predstavlja mudri Salomun, razum Bl. Dj. Marija, još kao mala djevojčica na koljenima svoje majke sv. Ane, koja ju podučava u božanskim stvarima. Anđeo Čuvar koji vodi za ruku jedno malo dijete i pokazuje mu nebo, predstavlja duh savjeta, a prvi mučenik, junački đakon sv. Stjepan, duh jakosti. Peti dar, znanja, predstavlja sv. Grgur papa sa golubicom nad glavom, simbolom Duha Svetoga, koji ga je napunio božanskim znanjem. Pobožnost predstavlja sv. Alojzija Gonzaga, a posljednji sedmi dar, pobožnost, jedna skromna djevojka, koja klečeći pobožno se moli.

Draga moja braćo!

Svima nama treba pomoći Duha Svetoga. Potrebujemo Njegovih svetih darova, da možemo u raznovrsnim okolnostima svoga života ispunjati svoje kršćanske i staleške dužnosti. Nekome treba duha mudrosti, da se ne dade zavesti od krivih učitelja ili od svojih strasti; drugome duha razboritosti, da se ostavi krivoga grješnoga puta koji ga vodi u propast; nekome duha savjeta, da sluša svoje starije koji ga na dobro upućuju; nekima opet duha jakosti da nadvlada napasti i poticalo na grijeh; nekome opet duha znanja, da nauči istine vjerske i što je potrebno za spasenje; nekome duha pobožnosti da se ćešće Bogu moli; a svima nam treba duha straha Božjega, da se bojimo uvrijediti Boga, naše najveće dobro. O molimo Duha Svetoga, da nas obdari tim sedmerostrukim svojim darom na poboljšanje našega života i na spasenje duše naše.

Dodi Duše presveti,
Prosvijetli nam pameti,
Zrakom svoje svjetlosti.

Podaj svojim vjernicim,
Koji u Te ufaju,
Sedam dara milosti.

Podaj nam po kreposti,
Da u raju stignemo
Vjekovite radosti. Amen, Aleluja.

Nedjelja Presv. Trojstva

»Blagoslovljeno budi sveto Trojstvo i nerazdruživo Jedinstvo«.

Iz Pristupa današnje Mise.

Današnja nedjelja posvećena je najdubljemu otajstvu naše svete vjere, presvetome Trojstvu.

Pravo govoreći, svaka je nedjelja u godini posvećena presvetome Trojstvu, pače glavna svrha svake setkovine u godini, bila ta svetkovina Gospodnja ili Bl. Dj. Marije

ili Svetaca, jest uzdavanje hvale Bogu Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Čitava crkvena godina slavi ovo uzvišeno otajstvo. Tako na svaki blagdan govorimo po više puta »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome, kako bijaše na početku tako i sada i vazda i u vijeke vjekova Amen«. Preko sv. Mise na sve blagdane pjevamo »Gloria in excelsis — Slava u višnjih Bogu« a na oficiju »Tebe Boga hvalimo«, a obadva hvalospjeva jesu hvalospjevi trojednome Bogu. I kada slavimo blagdan kojega sveca mi imamo namjeru da slavimo višnjega trojednoga Boga, koji je divan u svojim svecima i koji preko njih čini divna čudesa.

Ne samo na blagdane, nego u svakoj okolnosti našega života, sv. Crkva, naša duhovna mati, kako ju nazivlje sv. Pavao Apostol, prikazuje nas, posvećuje i izručuje presvetomu Trojstvu. Tako je već od krštenja svaki vjernik posvećen presv. Trojstvu, jer bivamo kršteni u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. I kad nas veliki svećenik po sakramentu sv. Potvrde (Krizme) utvrduje u vjeri, da budemo hrabri vojnici Kristovi, znamenuje nas znakom sv. Križa »U ime Oca i Sina i Duha Svetoga«. Ako smo pali u grijeh, pak tražimo oproštenje grijeha u sakramentu sv. Ispovijedi, namjesnik Božji odrješuje nas od grijeha »u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«. Tako se i svaki drugi sakramenat dijeli u ime presvetoga Trojstva. Ova posveta presvetome Trojstvu ponoviće se i u mnogim časovima našega zemaljskoga života, sve do onog posljednjeg, kad naša duša ima da ostavi ovu zemlju i otide k Bogu. Tada će nam svećenik reći svečanim riječima iz crkvenog Obrednika: »Izidi, dušo kršćanska, iz ovoga svijeta, u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«.

Osim što sv. Crkva sve svoje obrede vrši u čast presv. Trojstva, ona nas potiče, da mi i sve svoje privatne čine posvećujemo trojednome Bogu, našemu Stvoritelju, Otkupitelju i Posvetitelju; da u ime Oca i Sina i Duha Svetoga započnemo dan, rad, blagovanje, i uvečer svoj počinak.

Cijela crkvena godina, dakle, nije drugo nego neprestana i neprekidna svetkovina u čast presv. Trojstva. Zbog toga razloga u prvim vremenima Crkve nije bilo posebnog blagdana presv. Trojstva. On je uveden dosta kasno, tek

u 12 vijeku. Papa Aleksandar II koji je umro god. 1073 kaže da rimska Crkva nema posebne svetkovine presv. Trojstva, jer ona svakoga dana i svakoga časa slavi presv. Trojstvo, pošto nema službe Božje, preko koje se ne bi veličalo ovo otajstvo i kojoj ne bi bila posljednja svrha proslava trojednoga Boga.

Kao posebna svetkovina počela se slaviti u nekim biskupijama svršetkom desetoga vijeka. Sv. Toma Kanterburški uveo ju je god. 1230 u Engleškoj; klunski monasi poprimiše je god. 1230, malo zatim red Trinitaraca, pak Franjevci. Svakako u trinaestom vijeku slavila se je u Francuskoj, Engleškoj, Nizozemskoj i Njemačkoj; razlika je samo bila ta, što su je neke crkve slavile u prvu, a neke u posljednju nedjelju po Duhovima. Napokon Papa Ivan XXII god. 1334 uveo je svetkovinu presv. Trojstva u rimsku crkvu i naredio da ju svi imaju slaviti u prvu nedjelju poslije Duhova. Ovo je on učinio s triju razloga:

1 da u vjernicima što više uzbudi pobožnost prema trojednome Bogu;

2 da što većma učvrsti vjeru u ovo duboko otajstvo, koje je temeljno otajstvo kršćanske vjere;

3 da svima pred oči stavi, kako je cijelom bogosluženju jedina svrha: čast i slava presv. Trojstva, toga vječnoga izvora svakoga dobra u vremenu i u vječnosti.

Svetkovina se pako slavi na duhovsku osminu i to kao blagdan prvoga reda s dvaju razloga: 1 jer se ona, kako neki liturgisti drže, ima tako reći da drži za osminu triju glavnih blagdana godine, koji su se već slavili: Božića, Uskrsa i Duhova; a 2, jer su Apostoli odmah iza kako primiše Duha Svetoga propovijedali otajstvo presv. Trojstva.

Kao prva i glavna od mnogih nedjelja, koje dolaze za uskrsnom pedesetnicom, nedjelja je presv. Trojstva zadobila časni naziv: Kraljica nedjeljâ. Misu ovoga dana stari su nazivali »zlatna služba«. U oficiju i u Misi ove nedjelje nanizane su najuzvišenije izreke iz Sv. Pisma, koje se odnose na današnje duboko otajstvo. Promotrimo to časkom!

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Odmah na *Pristupu* hvalimo i slavimo presv. Trojstvo zbog divnih stvari, koje je trojedini Bog učinio na zemlji i u cijeloj vasioni, u naravnom i vrhunaravnom redu. Zato iz dubine srca kličemo: *»Blagosloveno budi sveto Trojstvo i nerazdijeljeno jedinstvo, slavimo Ga, jer učini nama milosrde svoje«.* I sa udivljenjem nastavljamo riječima psalmiste: »Gospode, Gospodaru naš, kako je divno Ime Tvoje po svoj zemlji«.

U Molitvi upravljamo molbu Svevišnjemu, da On, koji nam je dao da spoznamo slavu vječnoga Trojstva, zaštiti nas vazda od svih protivština.

U *Epistoli* sv. Pavao govori o dubini i nedokučivosti otajstva presv. Trojstva: »O dubino bogatstva, mudrosti i znanja Božjega! Kako su nedokučivi sudovi Njegovi i neistraživi putovi Njegovi!

Na *Stepenicama*, odmah poslije Epistole, nastavlja se hvaliti trojednoga Boga, što se započelo već na početku Mise: *»Blagosloven si, Gospode na utvrdi nebeskoj i dostojan hvale na sve vijeke«.*

U *Evanđelju* je jasno izražena nauka o današnjem dubokom otajstvu. Bog je jedan, zato božanski Spasitelj nalaže svojim učenicima da krste u ime, ne u imena, ali su tri božanske osobe, zato treba da krste u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. U ime presvetoga Trojstva, dakle treba da Apostoli propovijedaju Evanđelje svemu svijetu i krste one koji uzvjeruju.

Na *Prikazanju i Pričesti* ponovno se slavi presv. Trojstvo, kojemu se posebna hvala diže u prekrasnom Predslovlju, koje se pjeva danas i u sve obične nedjelje preko godine: »Uistinu dostojno i pravedno je, pravo i spasonosno, da vazda i svugdje zahvaljujemo Tebi, Gospode sveti, Oče svemogući, vječni Bože, koji si sa Sinom svojim i Duhom Svetim jedan Bog, jedan Gospod: ne u jedinstvu osobe, nego u Trojstvu jedne biti«... Zato s anđelima i arhanđelima, herubinima i serafinima ne prestajemo vikati svakoga dana govoreći: Svet, svet, svet, Gospod Bog nad vojskama. Puna su nebesa i zemlja slave Tvoje, Hosana na visini«.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

I »Blagosoveno budi sveto Trojstvo« (Na Pristupu).

Mnogo je, razloga, zbog kojih smo dužni duboko štovati presv. Trojstvo. Evo ukratko samo nekojih:

1 Bog Otac nas je iz ničesa, stvorio, Bog Sin nas je dragocjenom svojom Krvlju otkupio, Bog Duh Sveti svojim nas je milostima uresio.

2 Stvoreni smo na sliku i priliku presv. Trojstva. Sam Bog je to kazao, kako čitamo na prvoj stranici Svetoga Pisma: *»Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju!«* Ta sličnost naša sa presv. Trojstvom sastoji se u našim trima glavnim moćima duše: pamet je odraz Boga Oca, razum odraz Boga Sina, volja odraz Duha Svetoga.

Za slavnog grčkog umjetnika Fidiju kaže se, da je bio napravio prekrasan mramorni kip božice Venere. Na tom kipu označio je vrli umjetnik svoje ime i to tako vješto, da se nije moglo nikako izbrisati iz kipa. Samo kad bi se kip razbio u komade nestalo bi sa njega Fidijina imena. Tako je, predragi, presv. Trojstvo utisnulo božansku sliku u našu dušu, koja se nikako ne može izbrisati.

3 Ne samo što nas je presv. Trojstvo stvorilo kao i ostala stvorenja, nego nas je postavilo gospodarima svemu zemaljskomu stvorenju. To je sam višnji Gospod svečano naglasio, kad je prvim ljudima kazao: »Rastite i množite se i napunite zemlju i vladajte njom i budite gospodari od riba morskih i od ptica nebeskih i svih životinja, što se miču po zemlji«.

4 Presveto Trojstvo uzdržava naše biće: Otac svojom neizmjernom moći, Sin svojom divnom mudrosti, Duh Sveti svojom neizmjernom dobrotom. Što bismo mi jadni ljudi mogli bez presv. Trojstva? Od Njega posvema ovisimo. Šta bi bilo od nas kad bi nam svemogućstvo Svevišnjega oduzelo tjelesnu snagu? Što bi nam višnja Mudrost pomračila svjetlost našega razuma? Što kad nam neizmjerna Dobrota ne bi davala posebnu hranu i piće? Bi li uopće mogao postojati takav život?

5 Naša je duša *kao hram presv. Trojstva.* Sv. Pavao kaže: *»Neznate li da ste hram Božji i Duh Božji da stanuje u vama?«* (I Kor. 3, 16), a na drugom mjestu: *»Mi smo hram Boga živoga«* (II Kor. 6, 16). A i božanski Spasitelj to je naglasio: »Ko ljubi mene, riječ će moju opsluživati, i Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti«.

6 Da naše življenje bude u skladu sa našom posljednjom svrhom, da naše zemaljsko putovanje bude sigurno upravljeno prema nebu potrebujemo da nas sv. Trojstvo vodi. Zato se u knjizi Mudrosti kaže: »Gospod upravlja koracima čovječjim, jer koji čovjek može znati put svoj« (Pr. Sal. 20). A u psalmu 36: »Gospod utvrđuje korake čovječje«, to jest na putu kreposti, kojim ide u nebo.

Mi smo građani nebeski, bar u nadi. A jer u nebu anđeli neprestano hvale i slave presveto Trojstvo, pjevajući: »Svet, Svet, Svet Gospod Bog nad vojskama, zato treba da se i mi pridružimo toj hvali već na zemlji.

Eto vam, predragi, samo nekoji razlozi, među tolikim drugima, zbog kojih smo dužni duboko štovati, hvaliti i slaviti presveto Trojstvo.

II Na koji ćemo način to činiti?

a) U prvom redu *vjerujući* ponizno i bez ikakove sumnje u ovo duboko otajstvo. Ono je članak (dogma) naše vjere, i to temeljni članak, pak i ako ga ne možemo nikako razumjeti svojim slabim ljudskim razumom, moramo ipak u nj vjerovati, jer nam je to objavio sam Bog, koji je previšnja mudrost i neprevarljivi Učitelj.

Za vrijeme Dioklecijanovog i Maksimilijanovog progonstva, bila su dovedena pred poganskog suca tri dječaka, tri sina plemenitog kapetana Marcela, imenom Klaudij, Luperc i Viktorin.

»Što čujem od vas, oštrim će glasom sudac Diogeman, dok se tisuće naših zemljaka pokorava carskim naredbama, vi se usuđujete, da im prkosite?«

Dječaci odgovore: »Ti, suče, vidiš tisuće onih koji se pokoravaju bezbožnim carskim naredbama, ali ne vidiš neviđeni broj onih koji im se ne pokoravaju. Reci nam, što treba da činimo? Što tražiš od nas i što kaniš s nama učiniti?«

»Ne tražim drugo od vas, prihvati sudac, nego samo da mi kažete, u čiju se moć vi pouzdajete, kad se usuđujete kršiti zapovijedi svemoćnoga cara?«

Mi postavljamo sve svoje pouzdanje u Boga Oca, Sina i Duha Svetoga, koji je u Trojstvu jedan, i moću ovoga presv. Trojstva mi ćemo pobijediti i careve i sve njihove zastupnike. Čini s nama što ti je drago.«

Ovaj odvažni odgovor razbjesni poganskog suca, koji odmah naredi da im se otsječe glava. Oni su rado i veselo podnijeli mučeništvo ispovijedajući nepomućenu vjeru u presv. Trojstvo, koje ih je na nebesima nagradilo vječnom nagradom. Tako smo i mi dužni vazda tvrdo vjerovati u ovo Otajstvo.

b) dužni smo nadalje *vršiti zapovijedi Božje.* To je presv. Trojstvu veoma ugodno, kako kaže sam bož. Učitelj: Ko ljubi mene, riječ će moju opsluživati, i Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti«.

c) Treba da i posebnim *pobožnim činima,* napose *poniznom molitvom,* iskazujemo čast presv. Trojstvu.

Veliki sv. *Augustin* često je preko dana ponavljao strjelovitu molitvu: »O moja ljubavi, moja radosti, presveto Trojstvo«. To je ponavljao napose pri teškom poslu i to ga je krijepilo.

I *sv. Franjo Ksaverski* pri dnevnim poteškoćama i patnjama u misionarskom radu oko obraćenja pogana u dalekoj Indiji krepio se čestim uzdahom: »O presveto Trojstvo, Tebi za ljubav, na čast i na hvalu!«

Sv. *Bonifacij,* apostol Njemačke, kad god je osjećao kakovu poteškoću u svom apostolskom radu govorio je: »Neka bude za ljubav trojednome Bogu!«

Sv. Gertruda je često i pobožno molila: »Primi me, trojedni Bože, pod svoju obranu i zaštitu, da bude Tvoja volja u nama i oko nas!«

Sv. *Djevica Klara od Monte Falco* nalazila je svoju najveću nasladu u promatranju ovog uzvišenog otajstva, a za sv. Idu kažu njezini savremenici, kad je jednoć molila i razmišljala o presv. Trojstvu, da je bila obasjana trostrukim suncem u znak da je glavni predmet njezina razmatranja bilo otajstvo presv. Trojstva.

Sv. Beda, toliko slavan sa svoje duboke učenosti kao i sa svoje velike svetosti, ne bi propustio ni jednoga dana a da nebi više puta pozdravio presv. Trojstvo sa »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu«. Pače i obnoć, kad bi se probudio, to bi više puta pobožno ponovio.

c) Na osobiti način možemo iskazati štovanje presv. Trojstvu *pobožnim slušanjem sv. Mise.*

Sv. Laurencij Justiniani uči, da je božanski Spasitelj baš u tu svrhu ustanovio sv. Misu, da njome dademo dostojnu čast i hvalu presv. Trojstvu. Tu svrhu sv. Mise spominje i Crkva u kanonu sv. Mise: »Po Njemu (Isukrstu) i s Njim i u Njemu jest Tebi Bogu Ocu svemogućemu u jedinstvu Duha Svetoga svaka čast i slava. Po sve vijeke vjekova. Amen.«

Jedan sveti učitelj pripovijeda o jednoj pobožnoj djevici, da je imala veoma goruću želju, da iskaže trojednomu Bogu po mogućnosti što dostojniju čast. Ona je često uzdisala okrenuta prema nebu: »O da bih imala hiljadu jezika, da njima svoga Boga hvalim! O da bih imala toliko sile, da mogu Boga više slaviti nego svi nebeski zborovi; kako bih onda bila sretna!« — Kad je jednoć tako uzdisala, ču neki otajni glas, koji joj je govorio: »Kćerce draga, znaj, da mi jedna samo sv. Misa veću čast iskazuje, nego kad bi to sve postigla što želiš. Zato slušaj pobožno sv. Misu i njom ćeš mi prinijeti neizmjernu čast i hvalu.«

d) Napokon još jedan osobiti znak štovanja presv. Trojstvu iskazujemo svaki puta *kad se prekrstimo.* To je ujedno i najlakši način da slavimo presv. Trojstvo. Jer što je lakše nego prekrstiti se govoreći: »U ime Oca i Sina i Duha Svetoga?«

Glasoviti crkveni pisac iz drugoga vijeka, Tertulijan, govori o ondašnjim kršćanima: »Mi znamenujemo naše čelo pri svakom našem djelu, kad ulazimo u kuću ili iz nje izlazimo; kad sjedamo za stol ili se dignemo sa stola; kad jutrom ustanemo ili uvečer idemo na počinak; uopće kad god imamo obaviti koji važniji posao«.

Znamenujmo se, predragi, i mi često preko dana, jutrom i večerom, prije svakog važnijeg djela znamenom sv. Križa. A činimo to svakoga puta sabrano i pobožno, posebnom svrhom da mi tim iskažemo svoje štovanje presv. Trojstvu. I pridodajmo k tome onaj kratki a tako veliki hvalospjev: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku tako i sada i vazda i u vijeke vjekova Amen.«

Na blagdan Tijelova

»Nahranio ih je obilnom pšenicom«.
Iz Pristupa današnje Mise.

1 O TJELOVSKOM BLAGDANU I TJELOVSKOJ PROCESIJI

Presveta Euharistija, čije ustanovljenje posebnom velikom svetkovinom danas slavimo, središte je svega crkvenoga bogoslužja, žila kucavica uvijek mladog i svježeg života Crkve, život duševni svih vjernika, vrelo istine, zlatna nit, koja spaja čovječanstvo sa božanstvom. Zato se od prvog zametka Crkve ovo preveliko otajstvo, ovaj izum vječne mudrosti, čudo nad čudesima, kako ga nazivlje anđeoski Naučitelj sv. Toma, u velike štovalo. Katakombe, liturgijski obredi, djela sv. Otaca, i cijela crkvena povijest, puna su slave ovog otajstva. Apostoli ga više puta spominju u svojim poslanicama, a pisac Djela Apostolskih govori nam o čestom lomljenju kruha sa uzdavanjem hvale, što opet znači euharistijsku svečanost.

Na osobito svečani način htjela je Crkva da svečano slavi onaj znameniti dan, kad je ustanovljen ovaj presveti sakramenat, a to je veliki četvrtak. Stoga se je u srednjem vijeku ovaj dan zvao: Svetkovina Euharistije, svečanost velike večere, (tako se još i danas liturgijski zove Veliki četvrtak), blagdan presv. oltarskog Sakramenta, svetkovina Tijela našega Gospoda Isukrsta. I dandanas se na Veliki četvrtak sv. Misa služi sa najvećim sjajem u svečanom ruhu, na Gloriji zvone zvona: sve u znak radosti radi ustanovljenja presv. oltarskog Sakramenta.

Ali, pošto je na Veliki četvrtak, — kako kaže Urban IV, u svojoj buli »Transiturus — Kad je imao da otide, — Crkva i previše zaokupljena promatranjem muke Isusove, pomirenjem pokornika, posvećivanjem sv. ulja, pranjem nogu i drugim obredima, koji su u vezi muke Isusove, stoga ne može da iskaže svoju radost, kako bi trebalo, ni da se sasvim posveti slavljenju sakramenta ljubavi. Trebalo je dakle da se ustanovi posebna svetkovina u čast ustanovljenja presv. Euharistije, kad će se moći razviti vas sjaj i dati slobodnog oduška nepomućenoj radosti. A ova se je svetkovina uistinu ustanovila, i to na današnji dan, u četvrtak po blagdanu presv. Trojstva.

Providnost se je u ovu svrhu poslužila pobožnom i poniznom redovnicom Julijanom, rođenom god. 1193 u selu Retienne kod Liegea u Francuskoj. Postavši redovnica kroz cijeli svoj život gojila je osobitu pobožnost prema presv. Euharistiji. Više puta kad je molila pred presv. Sakramentom, ukazao bi joj se mjesec na jednom kraju malo okrnjen. Bilo joj je objavljeno, da je mjesec slika Crkve, a ona praznina na njemu da znamenuje prazninu u liturgijskoj godini, koju treba da se ispuni ustanovljenjem posebne svetkovine u čast presv. Oltarskog Sakramenta.

Pobožna redovnica otkri god. 1230 ovu tajnu najprije liješkome kanoniku Ivanu iz Lozane, a zatim još nekojim učenim i pobožnim ljudima. Svi ovi pristaše dušom i srcem uz pobožnu redovnicu, te nastojahu da se njezina želja, koja je eto sada i njihova postala, što prije ostvari. U tu svrhu liješki biskup Roberto de Thorete sazove god. 1246 diecezanski sabor, na kojemu bi određeno, da se svetkovina presv. Oltarskog Sakramenta ima slaviti svake godine u četvrtak poslije nedjelje presv. Trojstva.

Kada je god. 1261 izabran papom Urban IV, stizale su na njega mnoge molbe od sviju strana kršćanskoga svijeta, da se ova svetkovina proširi na cijelu Crkvu. U to se dogodilo neobično euharistijsko čudo u Bozenu, u južnom Tirolu. Neki svećenik posumnjao je u stvarnu nazočnost Isusovu u Oltarskom Sakramentu. Govoreći jednom Misu, preko posvećenja kane iz Hostije kap dragocjene Krvi Isusove i ostavi na tjelesniku (korporalu) neizbrisivi znak, koji

se još i dandanas može vidjeti. Zbog toga čuda i mnogobrojnih molbi papa Urban IV. god. 1264 naredi ovu svetkovinu za čitavu Crkvu, kojoj pak papa Kliment V god. 1311 dade svečani značaj, proglasivši je zapovjednom svetkovinom i uvrstivši je među blagdane Gospodnje prvoga reda sa povlašćenom osminom, kako se još i dandanas slavi.

Najveći značaj i sjaj ovoj svetkovini daje svečana teoforična procesija, koju nalazimo već god. 1279 u Kölnu i nekojim drugim njemačkim gradovima, dok nije postala opća po čitavom katoličkom svijetu u 16 stoljeću. Ovo je najveća procesija od svih drugih, koje se preko godine čine. Crkva i oltari su najljepše urešeni, svećenik sa podvornicima oblači najsvečanije bijelo ruho, putevi kuda procesija prolazi posuti su cvijećem i iskićeni zastavama i svijećama. Svi vjernici stupaju za procesijom u svečanom odijelu, otkrivene glave. Neposredno iza nebnice, pod kojom svećenik nosi Svetotajstvo, stupaju predstavnici vlasti. Preko procesije pjevaju se euharistijske pjesme a zvona sviju crkava svečano zvone.

Nije propisano, ali je hvale vrijedan običaj, da se procesija zaustavi na nekim mjestima, koja se što ljepše urese, te se odatle podijeli blagoslov sa presvetim. U sjevernim krajevima, tako i kod nas po Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni, Srbiji i Vojvodini, naprave se na četiri mjesta četiri male kapelice od zelenila i u njima oltari, pak se tu Svetotajstvo položi, pokadi, pjeva se Evanđelje, prvo sv. Mateja, pak sv. Marka, onda sv. Luke i na koncu sv. Ivana, svako u pojedinoj kapeli. Zatim se podijeli blagoslov sa Presvetim i onda se procesija nastavi. Procesija se vazda obavlja poslije sv. Mise sa Hostijom pod istom Misom posvećenom. U područnim crkvama istoga mjesta procesija se može obaviti u nedjelju po Tijelovu ujutro ili poslije podne.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Svaka sv. Misa sadrži puno hvala euharistijskome Spasitelju, ali današnja napose sva je od prve do posljednje riječi veličanstveni hvalospjev ovom divnom otajstvu, izliv neizrecive radosti, što je božanski Spasitelj ustanovio ovaj presv. Sakramenat, izraz duboke zahvalnosti za to ustanovljenje i ozbiljna opomena svima nama da častimo, i slavimo ovo otajstvo, da mu se klanjamo i da ga s ljubavlju primamo.

Na *Pristupu* spominjemo se, kako je višnji Bog sinove Izraelove nahranio u pustinji »obilnom pšenicom i medom iz kamena«, ali nas hrani još čudesnijom hranom, još boljim kruhom i slasnijim medom: presv. Euharistijom. Zato je pravo da se danas radujemo i da veselo pjevamo Bogu našemu: »Nahranio ih je najboljom pšenicom, i medom iz kamena nasitio ih je. Radujte se Bogu koji nam daje pomoć, poklikujte Bogu Jakovljevu«.

U *Molitvi* molimo Isusa, koji nam je pod ovim divnim otajstvom ostavio uspomenu muke svoje, da nam dade milost da sveta otajstva Tijela i Krvi Njegove tako štujemo, da neprestano u sebi osjećamo plod Njegovog otkupljenja.

U Epistoli, koja je ulomak poslanice sv. Pavla Korinćanima, govori nam sv. Apostol:

1 kako je Isus ustanovio ovaj presv. oltarski sakramenat;

2 kako ga je ustanovio baš pred samu svoju smrt kao posljednju svoju ostavštinu nama;

3 kako ga je ustanovio one noći, u kojoj je bio izdan, hoteći time naznačiti, da i ako Ga mi vrijeđamo, On ipak s ljubavlju misli na nas;

4 kako je ovaj Sakramenat uspomena muke Isusove, Njegove neizmjerne ljubavi prema nama, pak kad god pristupamo na sv. Pričest treba da se toga sa zahvalnošću spominjemo;

5 kako treba da dostojno primamo ovaj Sakramenat, »jer ko blaguje i pije nedostojno, osudu sebi blaguje i pije, ne rasuđujući Tijela Gospodnjega.«

Božanski Spasitelj u sv. Evanđelju uvjerava nas:

1 da je presv. Euharistija pravo Njegovo Tijelo: »Tijelo moje uistinu je hrana i Krv moja uistinu je piće«;

2 da se u sv. Pričesti tijesno sjedinjujemo s Isusom: »Ko blaguje moje Tijelo ostaje u meni i ja u njemu«;

3 da je ovo nebeski kruh i ko ga blaguje dostojno postizava vječni život: »Ovo je kruh koji je s neba sišao... Ko blaguje kruh ovaj živjeće u vijeke.«

Na *Stepenicama*, na *Prikazanju* i na *Pričesti* uzvisuje se ova nebeska hrana i nama se preporučuje da ju uzimljemo: »Tijelo moje doista je hrana... Svećenici Gospodnji prikazivaće kâd i hljebove Bogu ... Kadgod uzblagujete kruh ovaj i čašu uspijete, smrt ćete Gospodnju naviještati, dokle dođe.«

Nadasve se zanosnim riječima veliča ovaj presv. Sakramenat u divnoj pjesmi »Hvali, Sion, Spasitelja«, koja se kao Sekvencija čita, dotično pjeva, poslije Epistole danas i kroz cijelu osminu. Pjesmu je spjevao anđeoski Naučitelj sv. Toma Akvinski, a u njoj duhom i ritmom latinskog jezika vjerno i točno izlaže ovo uzvišeno otajstvo. Koliko uzvišenosti u samom početku pjesme! Kako su tu krasno upletene slike, koje su u vezi sa Kruhom anđeoskim!

Predslovlje je isto kao i na Božić, jer je i otajstvo Euharistije u nekom pogledu slično otajstvu Porođenja. U Betlehemu Sin Božji uzimlje za našu ljubav obličje sluge, ovdje u Euharistiji sakriva se u poniznom obliku kruha. Betlehem i znači kuća kruha, a naše svetohranište i nije drugo do kućica kruha. Kako na Božić otajstvom utjelovljenja tako i danas otajstvom Euharistije zasja očima uma našega novo svijetlo sjajnosti Božje, te nas i tjelovskim otajstvom kao i božićnim ljubav Spasitelja našega k sebi priteže. I zato s anđelima i arhanđelima, s prijestoljima i s gospodstvima i sa svom silom nebeske vojske pjesmu slave Božje pjevamo bez prestanka govoreći: Svet, Svet, svet Gospod nad vojskama.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

1 »Otvaraš ruku svoju i napunjaš blagoslovom sve što živi« (Na Stepenicama).

Iz svetohraništa otvara euharistijski Spasitelj ruku svoju i napunja blagoslovom sve što živi. Napunja napose blagoslovom one duše, koje k Njemu dolaze i klanjaju Mu se u hvale dostojnom Sakramentu. On je tu kao mogući uzvišeni Kralj na svome prijestolju, spravan da usliši svačije molbe. On je tu kao žarko sunce koje grije obamrzle duše, izdiže ih iznad niske zemlje u sfere božanstva. O blago svima onima koji se približuju euharistijskome Spasitelju i Njemu se klanjaju! Blago, sto put blago, svima sretnim dušama, koje žive euharistijskim životom!

Kako je milo i drago svakomu čovjeku domaće ognjište! Već su mu i stari narodi iskazivali veliku pažnju i štovanje. Oko njega se za hladnih dana ukućani kupe, da ih svojim žarom grije, da se od leda ne smrznu. Bez njega bi u kući bilo ledeno; pusto, prazno, mrtvo i tamno. Ognjište kući daje njenu toplotu, svjetlost, život, potpunost.

Što je ognjište u običnom životu, to je u duhovnom životu — Presveta Euharistija. To je ognjište moćno, da nebeskim žarom rastopi i najledenija srca. To ognjište raspiruje u srcima kršćana ljubav, koja sve žrtvuje, podnosi sve križeve, čini herojska djela apostolata, lije mučeničku krv, — sve iz gorljive ljubavi prema onoj žarkoj Ljubavi, što dopire iz svetohraništa.

Bez njega bi čovječanstvo bilo kao tijelo bez duše, mrtvo kao pustara puna grobova, ledeno i mračno poput mračnih ledenica. Bez toga duhovnog ognjišta, bez Svetohraništa, i veličanstvene bi katedrale i seoske crkvice izgubile svoju bitnost, svoje pravo značenje. Ne bi bile hram Gospodnji, već sklonište ubogih i sirota. Bez njega svijet ne bi imao ono centripetalno središte, oko kojega se vrti; svoj cilj, prema komu se svatko mora primicati. Kao što zrak ispunja elektricitet, koji daje toplinu i svijetlo, a snagom lako pokreće moderne titane, i kao što magnet daje željezu privlačivu silu, tako je svetohranište — to duhovno ognjište — ispunjeno duhovnim elektricitetom, koji u hladni i mračni svijet ulijeva svijetlo umu, žar srcima, snagu volji, plemena i narode obraća s krivog na pravi put, pokreće ih na duševnoj stazi i kao jaki magnet privlači k sebi milijune i milijune vjernika.

Kontardo Ferrini, koji je preminuo početkom našega vijeka (g. 1902), bio je učenjak svjetskoga glasa, a kršćanin uzorna, sveta života. Inače ne redovnik ni svećenik, nego svjetovnjak. Predavao je rimsko pravo najprije na sveučilištu u Messini, pak u Modeni i napokon u Paviji, gdje ga je smrt zatekla. Kroz dvadeset godina svoga znanstvenoga rada mnogo je napisao. Ali knjiga nije u njemu ubila želju i težnju za krepošću. U čitavom znanstvenom radu imao

je postojano pamet uzdignutu do Boga. Njegov je znanstveni rad bio molitva u smislu Augustinovu. Nauk mu je razgovor s Najvišom Istinom. Svaki dan je molio Gospinu krunicu. Bio je i franjevački trećoredac.

Odakle Ferriniju, svjetskom čovjeku, sveučilišnom profesoru, čovjeku koji se kretao u svim društvenim krugovima, pobuda za svetošću i težnja k njoj?

Ferrini je bio ovako uzoran kršćanin, jer je bio euharistijska duša. Često se pričešćivao, svaki je dan pohađao po više puta Presv. Oltarski Sakramenat. Zar je onda čudo što je pisao svojoj sestri: »Nije tako lako za onoga koji bi okusio slasti Gspodnje povratiti se na lude svjetske ispraznosti«. Piše nekom prijatelju: »Kad mislim na ljepotu, dobrotu i veličinu Njegovu moje je srce zanešeno, moj je osjećaj ganut i čini mi se nešto naravno da mu se potpuno dam, čini mi se da je slatko moje zaručenje s Njim.« Ova mistična duša poslije euharistijskoga sjedinjenja s Isusom klicala bi »O, kolika čistoća u ovim časovima u kojima se duša pušta u zagrljaj svojega Zaručnika!« I kao sveučilištarac i kao sveučilišni profesor on je za vrijeme akademskog črtvrt sata klanjao se euharistijskom Kristu. O ovoj euharistijskoj duši reče apostolski Nuncij Orsenigo da se je po molitvi popeo do sakramentalnog sjedinjenja sa Kristom i po čistoći do anđeoskog djevičanstva. On je divan uzor katoličkoj akademskoj omladini i našoj inteligenciji, a i svima kršćanima.

Slavni francuz prošloga vijeka, Louis Gaston de Sonis, bio je general koji se proslavio na raznim bojnim poljima u Africi i Europi. Njegova junačka prsa resila su najveća odličja francuske republike. Veći dio svoga života proveo je u vojničkim logorima i u ratnim okršajima. Pa ipak bio je uzor kršćanin, koliko hrabrošću toliko se odlikovao i visokim kršćanskim krepostima. Popeo se na visoki stepen savršenstva i preminuo na glasu svetosti.

Odakle generalu de Sonis tolika duševna snaga?

Iz presvete Euharistije, koju je duboko štovao, čijim je životom živio. Ne samo da je često pohađao Isusa u presv. oltarskom Sakramentu, ne samo da je često prebivao sv. Misi i često se pričešćivao, nego je htio biti uz svetotajstvenog Isusa, Njemu iskazivati čast u ono vrijeme, kad niko na Nj ne misli. I često se vidilo tog odličnog generala, kako nakon napornih dnevnih vojničkih vježba ili bojnih okršaja, pred večer zalazi u koju crkvu ili kapelu, i tu po čitavu noć klanja Svetotajstvenom Spasitelju. De Sonisu je drhtalo srce od milinja, što može tako dokazati zahvalnost i ljubav dragom svojem Spasitelju i ljubeznom Njegovom Srcu.

Predragi! Iskazujmo i mi duboko štovanje, trajnu zahvalnost, žarku ljubav Isusu u presv. Oltarskom Sakramentu. Pratimo Ga danas osobitom pobožnošću po urešenim ulicama našega mjesta. Pohađajmo Ga često u našim crkvama, grijmo se na ognju Svetohraništa! Naš život neka bude euharistijski život!

Nedjelja II po Duhovima

(u osmini Tijelova)

»Gospod mi bi obranitelj i izvede me na prostrano mjesto«.

Iz Pristupa današnje Mise.

1 O SV. MISI UOPĆE, S LITURGIJSKOG GLEDIŠTA

Kako se još nalazimo u osmini Tijelova, to je crkveno bogoslužje sve u vezi sa uzvišenim euharistijskim otajstvom, kojega utjelovljenje slavimo na svečani dan Tijelova. Ali, ne samo kroz ovu tijelovsku osminu, nego i drugda preko godine presveta Euharistija središnja je i glavna tačka svega kršćanskoga katoličkoga bogoslužja. A samog euharistijskog bogoslužja opet je središnja i glavna tačka sv. Misa, jer se u sv. Misi danomice obnavlja uzvišeno euharistijsko otajstvo.

Sveta Misa!...

Ko da iskaže njezinu vrijednost, uzvišenost, ljepotu, neizmjernu korist, koju donosi onima za koje se prikazuje i onima, koji joj pobožno prisustvuju?... O kad bi ljudi

to znali, koliko bi većom revnošću i pobožnošću prebivali istoj!

A i u svakom pojedinom, pa i na oko najneznatnijem činu sv. Mise, koliko tu dubokog značenja, koliko mistične ljepote, koja dušu zanosi u sfere nadzemaljske! Ali, nažalost, ta je ljepota mnogima nepoznata, pak zato onako mlako, hladno, mrtvo, rastreseno prebivaju sv. Misi, ili uopće i ne pribivaju.

Baš radi toga, predragi, odlučio sam da vam kroz nekoliko nedjelja tumačim obrede sv. Mise. Molim svu vašu pažnju, jer je predmet i veoma koristan i veoma zanimiv. Kad upoznate veličinu čina sv. Mise kao i bogatstvo misli, što ih ona u sebi krije, siguran sam, da ćete sv. Misi prisustvovati puno radije i češće a i s puno većom duševnom koristi. *

Danas ću vam najprije govoriti o nazivu sv. Mise i o raznim vrstama Misâ.

1 *(Nazivi)* — U prvim vjekovima Misa se je nazivala raznim nazivima. Najobičniji je bio *Lomljenje kruha* prema Evanđelju, gdje se veli da je Isus kod zadnje večere blagoslovio kruh i *razlomio ga*. Dosta općenit bio je i naziv *Večera* prema Isusovoj zadnjoj večeri, kao i naziv *Žrtva, Dar, Liturgija* t. j. javni čin bogoštovlja. Drugi su nazivi bili *Dominikum* t. j. stvar, čin Gospodnji, *Kolekta* ili *Komunio* ili *Sinaksa* što sve znači sastanak vjernika.

Od IV. vijeka počeo se rabiti naziv *Misa*, koji je potisnuo sve druge nazive i prešao uz posve neznatne promjene u sve jezike. Naziv Misa dolazi prviput u jednoj poslanici sv. Ambroza († 397.), ali je očito da se je on i prije upotrebljavao. — Postanak ove riječi ipak je nejasan. Neki ga dovode iz hebrejske riječi *minha*, što znači prikazani dar, drugi od grčkog *mistis* = *svećenik*. Najvjerojatnije je ipak da naziv misa dolazi od latinske riječi *mittere* = poslati odnosno od participa *missus-a-um* što znači poslan-a-o. Prema tome *misa* bi označivala stvar poslanu, prikazanu Bogu, dakle isto što i žrtva. Zato i izraz: *»Ite missa est* = Idite misa je«, što znači: možete

* Ovo tumačenje misnih obreda donosim po »Euharistijskom Glasniku«, koji izdavaju Franjevci u Dubrovniku.

otići žrtva je poslana, prikazana Bogu. Prije se je izraz: »Ite missa est« upotrebljavao i na prikazanje kad bi se otpuštali iz crkve katekumeni i pokornici kojima nije bilo dopušteno pribivati svetomu činu, te im se je time kazalo da odlaze jer sada počimlje misa. — Ima ih koji drže da riječ *misa* dolazi dakako od mittere i da znači i otpustiti, završiti sastanak, prema tome kad se je katekumenima govorilo: Ite missa est i opet na svrsi iza pričesti vjernicima se ponavljale iste riječi htjelo im se je reći da se raziđu jer je sastanak za katekumene odnosno za vjernike završen.

2 *(Razne vrsti Misa.)* I ako Misa u svojoj biti ne može biti nego jedna, ipak obzirom na vanjske neke okolnosti razlikujemo više Misa. Poglavitije su slijedeće:

Svečana Misa zove se pjevana Misa kad su na otlaru uz svećenika đakon i subđakon i drugi niži podvornici. Kad biskup drži ovako svečanu Misu ima i svečaniju asistenciju i ta se Misa nazivlje *pontifikal*. Kad papa drži *pontifikal* tada ima po dva đakona i subđakona koji pjevaju Epistolu i Evanđelje na latinskom i grčkom jeziku; time se hoće da označi zajednicu vjere Istoka i Zapada uz razlikost obreda.

Pjevana Misa zove se obično Misa čiji djelovi se pjevaju ali je sam svećenik na oltaru.

Tiha Misa je isto što i nepjevana Misa t. j. kad svećenik ne pjeva ništa na oltaru. — U početku bila je Misa uvijek svečana, t. j. držao bi je biskup opkoljen od svojih svećenika i narod bi pjevao razne dijelove, ali zato nije se misilo nego samo na blagdane. Kasnije, nastale su tihe mise — ne pjevane — ponajviše iz oskudice pjevača, ili su tome dali povod svećenici. U samostanima je bilo mnogo svećenika, trebalo je odslužiti Mise za pokojne članove Reda, a jer je bilo nemoguće toliko Misa pjevati na dan to su se počele govoriti tihe Mise. Kasnije uveden je običaj da vjernici dadu odslužiti sv. Misu na svoju nakanu, te su tihe Mise postale češće odnosno s njima nastao običaj da svećenik i preko sedmice služi Misu pa napokon i svaki dan. — U istočnoj crkvi nije bilo običaja prikazivati liturgiju (Misu) u privatne svrhe,

pa zato i nema tihih Misa. U novije vrijeme kod sjedinjenih prodire običaj da svećenik služi tihu Misu na posebnu nakanu vjernika.

Mrtvačka Misa zove se Misa bilo tiha bilo pjevana za pokoj duša pokojnika i ta se nazivlje mrtvačka kad je svećenik obučen u crno gornje odijelo. Crno ruho može se nositi samo kad to dopuštaju rubrike. Inače za mrtve govori se Misa i u svakoj drugoj crkvenoj boji, samo se tada ne nazivlje mrtvačka Misa.

Župska Misa zove se Misa što je služi župnik u nedjelje i zapovijedane blagdane i namjenjuje za vjernike svoje župe.

Zavjetna Misa služi se radi zavjeta kojemu svecu na čast, u dane kad se inače ne slavi njegova svetkovina. — U koliko je svaki dan posvećen uspomeni jednog ili više svetaca to se taj dan služi Misa njima u čast, i njihovo se ime spominje u molitvama.

Misna milostinja zove se onaj novčani doprinos što ga vjernici daju svećeniku da prikaže Misu na njihovu odluku. Visinu Misne milostinje određuje biskup za svoju biskupiju. — Misa po nauci Crkve ima trostruki plod: *opći, posebni i osobiti.* Opći plod ide u korist svih vjernika u prvom redu onih koji prisustvuju Misi. Osobiti plod pripada svećeniku, a posebni plod dobiva onaj na čiju nakanu govori svećenik Misu. Ovaj posebni plod ne biva prodan za ono par dinara, što ih svećenik dobije, jer se sveta stvar ne može prodati, a ni novcem kupiti. Zato je neispravno a odaje i slabo vjersko shvaćanje kad se govori o plaćanju Mise. Kao što učitelj u školi ili liječnik kod liječenja ne prodavaju svoje zvanje za novac, ali to ih ne priječi a da ne prime nešto za svoj trud i uzdržavanje, tako i svećenik ne prodaje plod Mise već prinašajući ga u korist pojedinca ima pravo da od dotičnoga traži nešto za vlastito uzdržavanje. Stoga se to i ne zove plaća već misni stipendij, doprinos ili milostinja Mise.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Obrasci današnje sv. Mise u tijesnoj su vezi sa tjelovskom svetkovinom. Pristup je uzet iz psalma 17. Ovim

psalmom kralj David slavio je veliko milosrđe Božje, koje ga je izbavilo iz tolikih nevolja; Svevišnji ga je spasio, jer ga ljubi. Puno većim pravom možemo mi kazati da je Bog naš branitelj, On nas je spasio iz prevelike svoje ljubavi, a tu neizmjernu ljubav pokazao nam je, napose, davši nam svega sebe u presvetom oltarskom Sakramentu. Zato treba da Ga iz svega srca ljubimo: *»Gospod mi bi obranitelj... spasio me, jer me ljubi. — Ljubiću Te, Gospode, kreposti moja, Gospod (u Svetohraništu) tvrđava je moja, utočište moje, i spasitelj moj«.*

Molitva je nastavak misli izražene u Pristupu. Ondje smo obećali Bogu, svetotajstvenom Spasitelju, da ćemo Ga ljubiti, ovdje molimo Boga da nam udijeli dar svoje svete ljubavi, »da u nama bude sveudilj strah i ujedno ljubav svetoga Imena Tvojega«.

Jer nas je Bog toliko ljubio, da nam je dao svoje presveto tijelo za hranu našoj duši, treba da i mi budemo prožeti žarkom ljubavi, ne samo prema Bogu, nego također i prema našemu bližnjemu. O toj ljubavi govori nam u *Epistoli* učenik ljubavi sv. Ivan Apostol: »Ko ne ljubi ostaje u smrti... Po tom spoznasmo ljubav Božju, što On za nas život svoj položi, i mi smo dužni za braću život polagati... Sinci moji, ne ljubimo riječju niti jezikom, nego djelom i istinom«. Naša ljubav, dakle, treba da bude djelotvorna.

Velika večera, o kojoj govori božanski Spasitelj u današnjem *Evanđelju,* jest euharistijska večera, sv. Misa, u kojoj nam se dijeli toliko duhovnih dobara. To je sveta gozba u kojoj se blaguje Krist, ponavlja se uspomena Njegove muke, um se puni milošću i daje nam se zalog buduće slave.

Na *Stepenicama* i na *Prikazanju* sjećamo se da smo mi još na zemlji opkoljeni mnogobrojnim neprijateljima duše i tijela, pak molimo dobroga euharistijskoga Spasitelja, koji nas je već jednom oslobodio od glavnog neprijatelja, đavla, da nas i nadalje brani svojom zaštitom sve do konačne naše pobjede »Gospode, oslobodi dušu moju od usana opakih i od jezika zlobna... Gospode, Bože moj, u Tebe se uzdam, spasi me od svih koji me progone i izbavi mene«.

(Na Stepenicama). »Gospode, obrni se i izbavi dušu moju, spasi me poradi milosrđa svoga« (Na Prikazanju).

Ljubazni naš Euharistijski Spasitelj uslišaće naše vapaje, to mi osjećamo pri svršetku Mise, zato na *Pričesti veselo kličemo:* »Pjevaću Gospodu koji mi dava dobra i hvaliću Ime Gospoda višnjega«.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

1 *Čovjek neki pripravi veliku večeru i pozva mnoge«* Sveto pismo u knjizi Ester pripovijeda, kako je perzijski kralj Asuer, koji je kraljevao od Indije do Etiopije nad sto dvadeset i sedam zemalja, treće godine svoga kraljevanja priredio veliku večeru, sjajnu gozbu. Na tu gozbu pozvao je mnoge: sve knezove i junake persijske i boljare medijske i upravitelje zemaljske. Gozbu je priredio zato da pokaže bogatstvo i slavu kraljevstva svojega i veličinu i diku vlasti svoje. Trajala je punih sto i osamdeset dana. A nakon toga opet je za sedam dana priredio gozbu svemu narodu glavnoga grada Suse, od najvećega do najmanjega. Gozba je bila sjajna i raskošna, uzvanici pijahu iz zlatnih čaša, a jela se nošahu u sudovima drugim i drugim.

Večera, koju nam Krist priređuje, nadmašuje sa svakog pogleda ovu sjajnu Asuerovu gozbu. U ovoj gozbi, a to je euharistijska gozba, sv. Misa, božanski Spasitelj pokazuje nam bogatstvo svoje božanske moći, mudrosti, dobrote, ljubavi. Njegova gozba traje ne samo sto i osamdeset dana, koliko je trajala Asuerova gozba, nego traje već punih devetnaest vjekova i trajaće do svršetka svijeta. Na ovu večeru božanski Spasitelj pozivlje ne samo knezove i poglavice Njegovoga kraljevstva, ne samo građane glavnoga grada, nego ljude sviju naroda i plemena. A jelo i piće je kud i kamo biranije, nego li na Asuerovoj večeri, jer se ovdje daje učesnicima nebesko jelo i nebesko piće, Tijelo i Krv prečistoga Jaganjca, Sina Božjega. Ova je hrana neophodno potrebna za život duše: »Jer ako ne blagujete Tijelo Sina čovječanskoga i ne pijete Njegove Krvi, nećete imati života u sebi.« O kako rado dakle moramo doći na ovu veliku večeru.

2 *»I počeše se svi redom izgovarati«.* Nažalost, mnogi malo ili ništa ne cijene ovu božansku gozbu, pak zato neće da na nju dođu. Svake nedjelje i blagdana, a i drugda u sedmici, zvone zvona sa zvonika, i po dva i po tri puta. To su pozivi Božji koji zovu vjernike na sv. Misu. Svaki kucaj zvona kao da nam dovikuje: Dođite na večeru, sve je već spravno! A mnogi, kad taj poziv čuju, idu neko na obični rad, neko na šetnju, neko na zabavu, neko u gostionu i t. d. a neće u crkvu na sv. Misu, neće da se odazovu ljubeznom pozivu Božjem, koji ih hoće da napuni obiljem svojih dobara, da zasiti njihove gladne duše božanskom hranom.

O koliko se i vremenitih i duševnih dobara lišavaju oni, koji se ne odazivlju pozivu Božjemu, pak ne dolaze na sv. Misu ni u nedjelje ni u zapovijedane blagdane, kad su na to pod smrtni grijeh dužni! O kolikima je baš slušanje svete Mise donijelo vremenitu sreću i vječno spasenje! O kolikima je često prebivanje sv. Misi davalo snage i utjehe u najtežim časovima života!

Engleška za nekoliko vijekova nije dala tako velikog čovjeka kao što je bio Toma More. Od plemićkog roda, iz malena dao se je na pobožan život i nauk; duboko je poznavao književnost, osobito grčku i rimsku, a kroz četrdeset godina radio je sa najvećom spremom i spretnošću na državnoj upravi i najtežim poslanstvima... I nije težio za bogatstvom, imajući u rukama najveću državnu upravu i pred sobom otvorene državne blagajne, nije od toga uzeo za svoju imovinu ni jedan dukat; izgarao je od ljubavi prema pravdi i svetoj vjeri, pa je zato neumorno radio da otstrani iz Engleške krivovjerje koje je stizalo iz Njemačke. Bio je progonjen, a u toj bijedi nije pokazivao ni sjenku neustrpljivosti, nego pun veselja, raspoložen ko na piru, znao je svojim riječima i dosjetkama sve ostale razvedriti i raspoložiti. Njegov lik rasvijetljuju najbolje njegovi zadnji časovi ovozemnog života. Kad mu je javljeno da po kraljevoj volji treba da mu otsjeku glavu, on je izmolio molitve koje je obično molio prije svakog važnijeg državničkog čina i nadodao svoj obljubljeni psalam: »Smiluj se meni, Bože«, te je veselo uzašao na stratište i u tom momen-

tu dobacio zgodnu smješicu, te pozdravivši sve, poljubi krvnika i preporuči mu se da ne udari koso eda se ne izvrgne ruglu, pa mirno prignu glavu i postavi na drveni trup, i to onako mirno kako je mirno i poslušno prigibao svoju glavu pred Gospodom kad su ga snalazile teške životne kušnje. Protestant Erazmo posmatrajući sveti život velikog državnika Toma Moro uskliknuo je: »I još ima ljudi koji misle da se može živjeti sveto samo u samostanima!«

Odakle ovom čovjeku tolika snaga kršćanskoga života? Od *svete Mise*, kojoj je on svagdano pobožno prebivao. Svakim danom išao bi, kako je sam govorio, na audijencu Velikom Kralju, to jest na sv. Misu, a iza toga tek na audijencu engleskom kralju.

Herman Cohen obratio se iz židovske na katoličku vjeru polovinom prošloga vijeka. Bio je glazbenik na glasu i kao takav doživio je veliki uspjeh po raznim gradovima Europe. U vjerskom pogledu bio je isprva potpuni bezbožac. Pa što ga je obratilo?

Prebivanje sv. Misi.

Evo kako sam Cohen to pripovjeda: »Bio sam u Emsu, u Njemačkoj . Pošao sam na misu. Obredi su me mise veoma zanimali kao i liturgijske riječi sa crkvenim pjevanjem. Neka nepoznata sila, koju nijesam vidio ali sam je ćutio počela je da me uznemiruje i pod njezinom vlašću počeo sam se tresti; jednom riječju Bog se je udostojao da svojom milošću djeluje na mene. Za podizanja presv. Hostije ućutih na svom licu potoke suza dok sam u nutrinji ućutio meni dosad nepoznato blaženstvo... O sretnog li onoga časa!... kog ću se uvijek tako ugodno sjećati kao početka spasa moje duše! ...«

Nakon dvije sedmice povrati se u Pariz i primi krštenje. Kašnje je pisao: »Zatražio sam sveto krštenje srcem, punim radosti, da se združim s Tobom, moj Spasitelju. Nemiran čeznuo sam za ovim trenutkom. Plakao sam od svete zavisti kad sam gledao druge ljude gdje pristupaju k sv. pričesti; a očima sam kao gutao onu malu hostiju, koja me je tako silno privlačila k sebi. — Kad sam napokon bio pušten ovoj nebeskgj gozbi, dobio sam do onda ni ne sluće-

nu vlast nad samim sobom. Božanska me je hrana kao preobrazila u sebe i čuvala od svih navala svijeta«.

Iza svoga obraćenja Cohen je postao pravi apostol Euharistije. Još u svijetu zavede najprije u Parizu sa nekoliko pristaša noćno klanjanje, koja se pobožnost raširila po Francuskoj a i onim zemljama, gdje je već postojala, nanovo je oživila.

Ali Cohenov euharistijski apostolat nije se time još zadovoljio. Odluči da se sav posveti svom apostolatu i stupi u karmelitanski Red pod imenom O. Augustina od presv. Sakramenta. Od njega potječe više nabožnih napjeva na čast oltarskog Sakramenta i Bl. Dj. Marije.

Umro je 19. siječnja 1871. dvoreći bolesne od kolere. — Zadnje su mu riječi bile: *»Našao sam Onoga, koji me ljubi i od koga me neće više nitko rastaviti!«*

Predragi!

Idite rado i često na sv. Misu. Ne propustite ni jedne nedjelje, ni jedan zapovijedni blagdan, a da sv. Misi ne prisustvujete. Slušajte je, po mogućnosti, i u obične dane. O koliko će vam to koristiti u duhovnom, a i u vremenitom pogledu!

Svetkovina presv. Srca Isusova

»Smilovaće se po mnoštvu pomilovanja svojih«.

Iz Pristupa današnje Mise.

1 O SVETKOVINI PRESV. SRCA S LITURGIJSKOG GLEDIŠTA

Presv. Srce Isusovo počelo se štovati od onoga časa, kada je bilo probodeno kopljem na gori Golgoti. Ovo su Srce častiti Apostoli, za nj su ginuli mučenici, iz njega nicali sveci. »Kako je ugodno, kliče sv. Brnardo, kako je slatko stanovati u Srcu Isusovu! Kako je neprocjenjeno blago to Tvoje Srce, o predragi Isuse! U ovomu ću hramu klanjati

se i hvaliti Ime Gospodnje. Tvoje svete prsi, o Isuse, bile su samo zato probodene, da mi bude otvoren ulaz u Tvoje presveto Srce, a ovo je bilo samo zato otvoreno, da uzmognem u njemu prebivati.« Tako sv. Brnard.

Isto su bogoljupstvo kao i sv. Brnard gojili prema presv. Srcu Isusovu i Gertruda, certozinac Jakov iz Landsberga, sv. Bonaventura, sv. Franjo Saleški i bezbroj drugih Božjih ugodnika. Ipak sve do sedamnaestoga vijeka nije bilo u crkvi javnoga štovanja ovoga presvetoga Srca, niti posebne svetkovine njemu u počast.

Prvi apostol za javno štovanje presv. Srca bio je O. Eudes. Njegovim ponukovanjem renski biskup (u Francuskoj) uvede 20 aprila 1670 u svoju biskupiju svetkovinu presv. Srca Isusova i naredi da se toga dana ima da moli posebna služba i sv. Misa, djelo istoga O. Eudesa. Ali, da se je ova svetkovina raširila po cijelome svijetu, najveća je zasluga sv. Margarite Marije Alacoque, redovnice Pohođenja Bl. Dj. Marije u Paray-le-Monialu, koja je živjela u 17 stoljeću.

Kad je jednoć sv. Margarita molila pred Svetotajstvom, ukaza joj se božanski Spasitelj te joj pokaza svoje Srce obavito ognjenim plamenom i trnovom krunom, pa joj milo reče: »Evo Srca, koje je ljude toliko ljubilo da se je sasvim iscrplo i istrošilo, samo da im posvjedoči preveliku ljubav. A za nagradu primam od većine ljudi samo nezahvalnosti, kojom me u ovom sakramentu ljubavi vrijeđaju sa svojom hladnoćom, nepoštivanjem, prezirom, pače i svetogrđem. Ali, što mi je najžalije jest da ovako postupaju sa mnom i osobe meni posvećene. Zato tražim, da se u prvi petak poslije osmine Tijelova uvede posebna svetkovina na slavu mojega Srca. Toga dana neka kršćani prime sv. Pričest i mome Srcu iskažu naknadu za uvrede, koje ono prima u Oltarskom Sakramentu. A ja ti obećajem, da će se moje Srce raširiti i razliti obilje svojih milosti na sve one, koji će mi iskazivati takvu počast i koji će nastojati, da mi je i drugi iskazuju. Napose onima, koji za devet prvih petaka u mjesecu obave tu pobožnost obećajem konačnu ustrajnost na zemlji i vječni život na nebu«.

Pobožna i ponizna redovnica pregnula je svim silama, da uvjeri crkvene vlasti o istinitosti nebeskoga objavljenja, pak da ove izvrše zapovijed samoga Spasitelja. Margarita je imala dosta da pretrpi osobito sa strane jansenista, koji su se na nju žestoko obarali, te ju krstili pukom snatrilicom. No neprijatelji nijesu mogli da osujete djela Božjega. Svetkovina presv. Srca počela se slaviti već god. 1686 u crkvi samostana Paray-le-Monial. U svoju je biskupiju zatim uvede biskup kutanski Karlo Frano, koji poslije posveti kapelu biskupskog sjemeništa Srcu Isusovu i utemelji prvu bratovštinu pod istim imenom. Za njim se brzo povedu i drugi biskupi u Francuskoj, tako da svetkovina presv. Srca Isusova postade opća u Francuuskoj god. 1718. — Papa Klement XIII odobrio je god. 1765 za Poljsku i za rimsku biskupiju, dok ju napokon papa Pije IX god. 1865 nije proširio na cijelu katoličku crkvu i odredio da se slavi u petak po tijelovskoj osmini kao blagdan višega stepena.. Isti Papa naredi da se u moliitvi poslije Mise tri puta nazivlje presv. Srce zazivom: Presveto Srce Isusovo, smiluj nam se. Papa Lav XIII povisi ovu svetkovinu na blagdan prvoga reda, a sadašnji papa Pije XI dodijelio još i povlaštenu osminu trećega reda. — I tako je svetkovina presv. Isrca Isusova ušla među velike Gospodnje svetkovine, koje se u crkvi veoma svečano slavi posebnim oficijem i Misom punih osam dana, i ako nije zapovijedni blagdan.

Divni su obrasci svete Mise na današnju svetkovinu, a svi nam prikazuju neizmjerno milosrđe, ljubav i dobrotu ovoga presvetoga Srca prema nama grešnim i nevoljnim ljudima. Promotrimo ih časkom!

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Nije moguće shvatiti što je sve božansko Srce izmislilo da nam iskaže svoju dobrotu, svoju ljubav. To nam se kaže odmah na početku današnje sv. Mise, na *Pristupu: »Misli Srca Njegova od koljena do koljena, da izbavi duše njihove od smrti i da ih nahrani u vrijeme gladi«.* Time nas se hoće potaknuti da tijekom čitave današnje svete Mise imamo na pameti tu veliku brigu božanskoga Srca za nas, pak da mu zato sa radošću uzdajemo hvale: Radujte

se, pravednici, u Gospodu, pravo je da Ga pravednici slave«.

Božanski Spasitelj, naredivši današnju svetkovinu, želio je da se danas dade Njegovome božanskome Srcu zadovoljština za tolike uvrede nanesene Mu našim grijesima. U *Molitvi* molimo Boga, da nas učini dostojne, da odgovorimo toj želji božanskoga Spasitelja, te da Njegovom Srcu, ranjenom našim grijesima, prinosimo čast naše odane pobožnosti, te ujedno izvršimo i dužnost dostojne zadovoljštine.

Sv. Pavao u današnjoj *Epistoli* govori o neistražljivom bogatstvu božanskoga Srca Isusova kao i o Njegovoj neizmjernoj ljubavi, koja nadilazi svako znanje. O da bismo mogli sa svima svetima razumjeti širinu i dužinu, visinu i dubinu ove ljubavi, da se tako i mi napunimo svakom punoćom Božjom, te budemo u ljubavi ukorjenjeni i utemeljeni!

A učenik ljubavi sv. Ivan Apostol u *Evanđelju* vodi nas na Kalvariju podno Križa, da vidimo otvoreno Srce Spasitelja našega, koje je okrutni vojnik probo oštrim kopljem, a iz koga je protekla krv i voda: krv, kojom nas je dobri Spasitelj otkupio, voda milosti kojom nas u svetim sakramentima preporađa na novi život.

Na *Stepenicama* opisuje nam se dobrota ovoga presvetoga Srca, da ga nasljedujemo: »Dobar je i pravedan Gospod... Učite se od mene, jer sam blaga i ponizna srca i naći ćete mir dušama svojim«.

Na *Prikazanju* kao i na Pričesti prikazuje se ovo Srce kao srce boli, ono puno trpi zbog nezahvalnosti ljudske: treba da Mu dademo doličnu zadovoljštinu: »Moje Srce čeka sramotu i bol, čekao sam da bi kogod imao smilovanja sa mnom i ne bi nikoga... Jedan od vojnika kopljem otvori rebro njegovo i odmah proteče krv i voda«.

Predslovlje je vlastito kroz čitavu osminu. Tu slavimo božansko Srce, to svetište božanske darežljivosti, koje je na nas izlilo potoke milosrđa i milosti, i koje nas nikada ne prestaje žarko ljubiti. Ono je pobožnima odmaralište, a pokajnicima otvoreno utočište spasenja.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

1 *»Crpsti ćete vodu s radošću iz izvora Spasiteljeva«* (Izaija). Presveto Srce Isusovo jest nepresušivi izvor, odakle možemo crpsti obilje milosti vremenitih i duhovnih. Sam božanski Spasitelj uvjerava nas, da će izliti obilje svojih milosti na sve one koji štuju Njegovo presv. Srce. On je kazao sv. Margariti Alacoq:

1 Ja ću iz moga Srca u izobilju izliti blago milosti na sve štovatelje njegove.

2 Ja ću im dati svaku pomoć, potrebitu staležu njihovu.

3 Ja ću ih krepiti u radu i blagosloviti im, što god poduzmu.

4 Ja ću ih tješiti u nevoljama njihovim.

5 Srce moje biće im utočište za života, a osobito na čas smrti.

6 Ja ću povratiti slogu obiteljima razdvojenim, a štititi ću one koji su u kakvoj potrebi.

7 Ja ću obilno blagosloviti svako mjesto, gdje se izloži i štuje slika mojega Srca.

8 Moje će Srce širiti i milostima ljubavi svoje obilno nadariti one koji blagdan njegov proslave sv. Pričesti i otprošnjom, i koji druge na to sklonu.

9 Ja ću udijeliti milost konačne pokore svima, koji se uzastopce za devet mjeseci za svakoga prvoga petka pričeste; i neće oni umrijeti bez sv. sakramenata.

Božansko Srce Isusovo ispunja dnevno ova svoja velika obećanja. Na raznim jezicima izlaze »Glasnici Srca Isusova«, izlazi i na našem hrvatskom jeziku u Zagrebu, a u tim Glasnicima po čitave stranice donose se raznovrsne milosti, obraćenja, duševne utjehe, sklad u obitelji, pomoć u nevolji, izbavljenje u pogibelji, čudesna ozdravljenja, olakšicu u radu i t. d., što su sve postigli oni koji štuju ovo presv. Srce.

Sv. Gertruda gledala je u viđenju Srce Isusovo i ono joj se pokazalo kao riznica u kojoj je pohranjeno sve bogatstvo, koje se pak dijeli štovateljima njegovim. — Druga da je opet ista svetica vidjela Srce Isusovo kao obilno vrelo,

i njegova voda teče noseći okrepu milosti dušama na zemlji, hlad dušama u čistilištu, slatkost svecima na nebu. To je onaj izvor Spasiteljev o kojem govori Izaija, da ćemo iz njega crpsti s radošću vodu.

2 »*Dodite k meni svi koji ste trudni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti*« (Mt. 11 28) Ovako je božanski Učitelj govorio na gori blaženstva. — Ovako govori On još i dandanas iz Svetohraništa, pozivljuć nas sve k sebi, da se u Njegovu Srcu odmorimo od dnevnih tegoba i u njemu nađemo pravu okrepu svojoj izmučenoj duši.

a) *Sv. Mehtilda*, knjeginja od Hakeborna u Saskoj, bila je osobita štovateljica božanskog Srca. Jednom joj Isus pokaza ranu preslatkoga Srca svoga i reče: »Uđi ovamo da počivaš«. I ona uđe s radošću u Srce Božje i nađe neopisivu slast. Kad je jednom primila časni sakramenat Tijela Gospodnjega, iza slatkih razgovora s Njim, učini joj se da je Gospod uzeo srce duše njezine i privinuo ga k svojemu Srcu tako da su bila samo jedno. Koliko joj se god puta Gospod ukazao, gotovo svaki put je dobivala od Njegova Srca kakav dar. Često je sama govorila: Kad bi se ispisala sva dobročinstva, što sam ih primila od preljubeznoga Srca Božjega, bila bi to velika knjiga.

b) I blažena *Baptista Varani*, klarisa, često je ulazila dušom svojom u presveto Srce Isusovo i tu nalazila slatkoga počinka i ugodne okrepe. Evo kako ona govori Spasitelju u svom životopisu što ga je sama napisala: »Nikakvo čudo, preslatki Isuse, da želim ući u Tvoje Srce. Ta Ti si mi već pokazao u njemu moje ime napisano zlatnim slovima. O kako su mi se činili lijepi u Tvom rumenom Srcu potezi starinskih velikih slova, koja su glasila: »Ja te ljubim«. Osjećajući neizmjernu sreću u Srcu Isusovu blažena je Baptista željela da potone u neizmjernom moru muka, u kojem se utopilo Srce Isusovo. Ta je želja prati dvije godine u molitvi i razmatranju. Ona poručuje svima, koji hoće da postanu savršeni, da uđu u Srce Isusovo. Tu se čita samo istina, krotkost, sućut, blagost, srdačna radost, i unutrašnja sreća; tu se nalazi samo ljubav i milosrđe prema bližnjemu.« Uđite tamo, duše, koje hoćete da budete brzo savršene!«

c) Glasoviti njemački propovjednik 13 vijeka *Bertold Regenburški*, franjevac, znao je često u svojim propovijedima srdačno i nježno upirati u Srce Isusovo i slušaoce poticati da se tamo zaklone. On je govorio: Isus je dopustio, da Njegovo čisto Srce bude otvoreno oštrim kopljem. Dopustio je to zato da vidimo, koliko nas je ljubio. A i zato je dao otvoriti svoje Srce, da ga mi nađemo vazda otvoreno kada dođemo k Njemu pa i zato da mi Njemu svoje otvorimo.«

d) *Bl. Henrik Suzo*, dominikanac, duboki duhovni vitez s prekrasnom djetinjom dušom, kad je bio teško oklevetan i zbog te klevete ražalošćen od jednoga prijatelja, bolno je uskliknuo: »Tužim se zbog toga izmučenomu Srcu Isusa Krista!« U to je Srce blaženik zalazio i tu nalazio utjehe i okrepe svojoj ražalošćenoj duši.

Činimo i mi, predragi! Kad se osjećamo umornima i opterećenima, tužnima i žalosnima, uđimo u otvoreno Srce Isusovo, njemu se izjadajmo, i naći ćemo utjehe i okrepe. A i inače, svega života svoga štujmo ovo presveto Srce! Iskazujmo mu posebno štovanje na prvi petak u mjesecu, kako to sam Isus želi. O kolike će se duhovne i vremenite milosti izliti od te pobožnosti na dušu našu, na obitelj našu, na okolinu našu. Ispuniće se na nama ona velika obećanja, koja je božanski Spasitelj dao sv. Margariti za štovatelje svoga presvetoga Srca.

Neki župnik pripovijeda: U mojoj se župi nalazi činovnik na željeznici. Služba mu je takva da je od srijede ujutro do petka navečer bez prekida zaposlen.

Jedne je nedjelje slušao moju propovijed o velikom obećanju Presv. Srca, naime, da će se spasti oni koji se na čast božanskog Srca Isusova pričeste kroz devet prvih petaka uzastopce.

I ovaj činovnik odlučio je da će učiniti sve, kako bi se okoristio ovom izvanrednom milošću. Ali nije bilo lako. Služba mu nije dopuštala da u petak prebiva sv. Misi. Pitao je župnika za savjet. Kad je saznao da se može odazvati pozivu presv. Srca i ako ne sluša Mise onog dana, lice mu se razvedrilo. Svakog prvog petka u mjesecu primao je sv. Pričest. Bilo je to zanj skopčano sa dosta po-

teškoće, zbog njegove naporne službe, ali on je govorio: »Nijedna žrtva nije velika, samo da se dobije obećana milost božanskoga Srca«. U jednoj mi prigodi reče: »Otkada vršim ovu pobožnost, osjećam u sebi neki duševni preporod. Moju obitelj prati osobiti blagoslov presv. Srca.«

Predragi! Štujte i vi božansko Srce Isusovo. Iskažite mu posebno štovanje na današnji dan, kad slavimo njegovu svetkovinu, iskazujte to štovanje svakoga prvoga petka u mjesecu, iskazujte sve dane života svoga.

Nedjelja III po Duhovima

»Pogledaj na me i smiluj se meni«
Iz Pristupa današnje Mise.

1 SLIJEDI TUMAČENJE OBREDA SV. MISE

II.

Prošle nedjelje počeo sam vam tumačiti uzvišene obrede sv. Mise. Kazao sam vam, kako se u svakom i najneznatnijem činu sv. Mise krije duboko značenje, te je od velike koristi za svakoga kršćanina da to znade, jer će tako puno radije i pobožnije prisustvovati sv. Misi.

Prošle nedjelje govorio sam vam o značenju imena Mise, danas promotrimo obrede na početku sv. Mise.

Misa se dijeli na dva glavna dijela: *Misa katekumena i Misa vjernika.* — Prva siže od početka do prikazanja, a zove se tako jer su joj u staro vrijeme smjeli da prisustvuju i katekumeni t. j. oni koji još nijesu primili krštenje ali su se pripravljali za nj. Misa vjernika obuhvaća prikazanje pa dalje sve do svršetka. Ovome dijelu mogli su da prisustvuju samo vjernici t. j. već pokršteni i da im to nije izričito bilo zabranjeno usljed crkvene kazne.

Pojedini dijelovi katekumenske Mise imaju opet posebne nazive. Najprije dolaze:

Pristupne molitve. — Iza kako je svećenik obukao misno ruho u sakristiji, a biskup iz počasti na oltaru, noseći kalež dolazi pred oltar. Nakloni se oltaru i uzlazi na nj. Razastire korporal i na nj polaže kalež. Zatim nađe u misalu obrazac Mise i silazi niz stepenice oltara da moli pristupne molitve.

Najprije se znamenuje znakom svetoga Križa izgovarajući: *U ime Oca, i Sina i Duha Svetoga. Amen.*

Označivati se znakom sv. Križa je prastari kršćanski običaj. Crkveni pisac Tertulijan (De cor. mil. 3) u drugom vijeku već to spominje kao nešto posve obično. Sudeći po istom Tertulijanu to se je u to doba znak križa činio samo na čelu. — Vremenom počelo se označivati malim križem uz čelo također usta i prsa, kako se to radi na Evanđelju još i danas. Ovo se zove grčki križ, za razliku od latinskoga križa koji je nastao u 11. vijeku i kod njega se dotiče čelo, oba ramena i prsa. — Grčkim križem označujemo da Bogu posvećujemo misli, riječi i djela; latinskim križem u jedamput označujemo da cijeloga sebe Bogu posvećujemo.

Prastare su i riječi što se upotrebljavaju kod križanja: *U ime Oca, i Sina i Duha Svetoga.* — Inače prije su se uz ove riječi upotrebljavale i riječi: *Bože na pomoć moju priteci,* ili *Pomoć naša u ime Gospodnje.* Ovi su se zazivi zadržali danas kod recitiranja brevijara.

Iza kako se je svećenik prekrižio započimlje moliti psalam 42. »Sudi mi, Bože« naizmjence sa poslužnikom. — Prije uvedenja tihih Misa sav je narod odgovarao svećeniku, vremenom je ulogu naroda preuzeo poslužnik. U novije vrijeme usljed širenja liturgijskog pokreta počeo se je amo tamo uvađati inače lijepi običaj da svi u crkvi odgovaraju misniku kod oltara.

Psalam 42. Prema naslovu psalma 41. s kojim čini jedninu nije ispjevao David već jedan od Korita. Korite zvale su se porodice vratara i pjevača pri službi Božjoj u vrijeme Davidovo. — Sudeći po sadržaju ispjevao je jedan od Korita ovaj psalam onom prigodom kada je Absalon podignuo bunu proti svome ocu Davidu i ovaj je sa svojim pristašama morao bježati iz Jeruzalema među kojima je bio i ovaj Korita.

Psalmista se nalazi izvan svetoga grada, daleko od šatora Gospodnjega pa je zato u duši tužan i pjesmom izriče vruću želju da se čim prije oslobodi opakih ljudi i povrati na sveto brdo Sion t. j. u Jeruzalem, gdje se opet nalazi sveti šator. Smućuje ga uspomena na grijehe, radi kojih mora da trpi ovo progonstvo, ali konačno sve svoje pouzdanje stavlja u Boga.

Ovaj je psalam zgodno postavljen na početku Mise. Njime se i svećeniku i narodu stavlja pred oči kako moraju u pokajanju (»Sudi mi, Bože«) pristupiti k žrtveniku i puni čežnje približiti se k oltaru, odakle će poteći milosti, koje čovjeka smiruju, razveseljuju a s time i pomlađuju.

Cijeli psalam 42. počeo se je moliti tek u 11. vijeku i to do 16. vijeka molio se je na putu od sakristije do oltara. Zato se ovaj psalam ne moli u Misama koje su sačuvale stariji obred kao što su to Mise od nedjelje Muke do Vel. Subote. Razlog je i opet taj što se ovaj psalam ne moli prije Mise u nedjelju Muke, jer se njegovi djelovi mole preko Mise, a pošto su i ostali obrasci Misa od nedjelje Muke do Vel. Subote učinjeni po obrascu od nedjelje Muke, to se na svim tim Misama on izostavlja. — Isto se tako ovaj psalam osim prvoga retka ne moli ni na mrtvačkim misama, čiji obrasci su nastali u 13. vijeku, ali po obliku mise od Muke i prema tome izostao je i psalam 42.

Psalam 42. — Kao i svaki drugi psalam završava doksologijom (pohvalom): *Slava Ocu ...*

Doksologija, jer dolazi u najstarijim crkvenim spisima apostolskog je porijetla. Ona je ujedno i ispovjedanje vjere. Ispočetka je bila različita dok nije u četvrtom vijeku usljed borbe sa arijancima poprimila sadanji oblik. Arijanci zanijekavši božanstvo Isusovo govorili su: *Slava Ocu, u Sinu i Duhu Svetomu.* — Katolici da označe jednakost svih triju osoba, počeli su isključivo upotrebljavati oblik: *Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu u sve vijeke. — Amen.* — Riječi: *kako bijaše u početku sada i vazda i u vijeke vjekova* — počele su se nadodavati u 8 vj.

Doksologiju upotrebljava Crkva često u liturgiji. — U koliko je doksologija molitva radosti to se ne upotrebljava u misi od Muke kao ni kod mrtvačkih Misa.

Svršivši psalam svećenik moli *Ispovijed.*

Ispovijed se je počela moliti prije Mise u četvrtom vijeku. U prvim vijekovima mjesto molenja ispovijedi molio bi svećenik kratko vrijeme tiho u sebi, kako to i danas biva na Vel. Petak kad svećenik prije liturgije polegne se na stepenice oltara i neko vrijeme u tom položaju moli.

Da je molitva ispovijedi veoma stara i da je bila u običaju davno prije 4. vijeka dokaz je njezina jednostavnost kao i spominjanje uz bl. Djevicu samo četvorice svetaca, koji su se štovali već u prvim vijekovima. Da je kašnje nastala bilo bi se bez sumnje umetnulo još kojega sveca. — Pripadnici Redova mogu da umetnu ime svoga utemeljitelja. — Iako je molitva Ispovijed iz prošlih vijekova to je njezin sadašnji oblik propisan od Pape Pija V. (1566—1572).

Lijepo ima značenje moliti Ispovijed prije mise. Svećenik ima da prikaže najčišću žrtvu a puk joj prisustvuje; svi moraju biti čisti od svakoga grijeha pa zato u poniznosti mole u Boga oproštenje svih svojih grijeha.

Iza Ispovijedi moli svećenik još nekoliko zaziva zajedno sa poslužnikom, a tad raširi malo ruke i odmah sklopi i uzlazi na oltar moleći: »Uzmi od nas Gospode, naša bezakonja, da budemo dostojni čistih srdaca ući u svetinju nad svetinjama«. — Govori u množini u ime svih vjernika

Promotrimo sada današnju sv. Misu.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Prošle nedjelje u obrascima sv. Mise isticala se je ljubav Božja prema nama. Danas se ističe veliko *milosrđe Božje,* kojemu se mi grešni i nevoljni već na *Pristupu* utičemo:

»Pogledaj na me i smiluj se meni, jer sam inokosan i nevoljnik«. Dosta smo izrabljivali srce puno neshvatljive dobrote, pa sada dao Bog, da se okrijepimo tom dobrotom. Makar kako jake bile verige grijeha, koje nas do sada stiskale, jača je milost, kojoj se obraćamo: »K tebi Gospode, podigoh dušu svoju; Bože moj, u tebe se uzdam neću se postidjeti«.

Blistavi sjaj vremenite sreće, užitak, što ga svijet pruža, a onda i potreba mnogih zemaljskih dobara lako neisku-

sna čovjeka zavedu, kad se osloni sam na sebe, pa se on ne pita, kakovu vrijednost sve ima u Božjim očima. Zato u Molitvi molimo Boga, da tako prođemo kroz dobra vremenita, da ne izgubimo vječna«.

A svaki od nas razabire u sebi glas: koliko je već puta nevolja bila uzrokom da sam sagriješio. Upravo da nas nevolje ne smetu na putu spasenja, čita nam se danas u *Epistoli* pouka prvaka apostolskog. Bog je gospodar koji može poslati nam kušnju, koju hoće: »Ponizite se pod mogućom rukom Božjom, da vas uzvisi u dan pohođenja. Sve svoje brige bacite na nj, jer se On brine za vas,« pa ćete zapustiti dušu u nevolji. »Dovoljna ti je milost moja«, rekao je sv. Pavlu, kad je bio u nevolji. I nama daje dovoljno svoje milosti. »Budite trijezni i bdijte, jer protivnik vaš đavao kao lav ričući obilazi i traži koga da proždre; njemu se opirite tvrdi u vjeri«.

Evanđelje govori o dirljivoj samilosti Isusovoj prema grešnicima: Približavahu se k Isusu carinici i grješnici, da ga čuju. I mrmljahu Fariseji i književnici govoreći: Ovaj prima grješnike i jede s njima. I kaza im priču ovu govoreći: Koji čovjek od vas imajući sto ovaca i izgubivši jednu od njih ne ostavi devedeset i devet u pustinji i ide za izgubljenom, dok je ne nađe? I našavši digne je na ramena svoja radujući se; i došavši kući sazove prijatelje i susjede govoreći im: radujte se sa mnom, jer nađoh svoju ovcu izgubljenu. Kažem vam, da će tako biti radost na nebu za jednoga grješnika, koji čini pokoru, većma negoli za devedeset i devet pravednika, kojima ne treba pokore. Ili koja žena ima deset drama, ako izgubi jedan dram, ne zapali svijeće i ne pomete kuće i ne traži dobro, dok ne nađe? I našavši sazove prijateljice i susjede govoreći: Radujte se sa mnom, jer nađoh izgubljeni dram. Tako, kažem vam, bit će radost pred anđelima Božjim za jednoga grješnika, koji čini pokoru.

Na *Stepenicama* i na *Prikazanju* podiže se naše pouzdanje u neizmjerno milosrđe Božje, a na Pričesti govori se o velikoj radosti na nebu nad obraćenjem jednog grešnika: »Biće veselje pred anđelima Božjim za jednog grešnika koji čini pokoru«.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

»Ovaj prima grešnike« (Iz današnjeg Evanđelja). Koli je utješna za nas ova pomisao: Isus prima grešnike! On se druži s njima, On blaguje s njima. On dakle i nas prima, i ako smo grešni, i ako smo Ga puno puta teško uvrijedili! O koliko nas ova pomisao mora potaknuti da se s onim carinicima i grešnicima, o kojima govori današnje sv. Evanđelje približimo Isusu i to skrušenim srcem, da iz Njegovih ustiju čujemo riječi oproštenja i pobude na bolji život!

Isus je uistinu prijatelj grešnika:

a) On je sam kazao da je došao da spasi što je izgubljeno u Izraelu. Kazao je i to da ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni, a On je božanski liječnik, koji je stoga došao na zemlju da izliječi naše bolesne duše. On je u tu svrhu i umro na križu, jer da nije bilo grešnika ne bi bila potreba odkupljenja.

Želite li se uvjeriti koliko Isus ljubi grešnike?

a) Pogledajte *Ga na Jakovljevu zdencu.* Umoran od puta sjedi na izvoru. A bilo je oko podneva. Tada dođe žena Samaritanka da zacrpe vode. Bila je ona očita grešnica, koja je živjela sa nezakonitim mužem. Pa ipak dobri Spasitelj ne bježi od nje, On se s njome upušta u spasonosni razgovor, govori joj o vodi živoj, koju On daje onima koji vjeruju u Njega, predbacuje joj njezino neuredno življenje, otkriva joj sebe kao Mesiju. Siromašna grešnica stojeći pred onom svetom osobom osjeća neki veliki preokret u svojoj duši, ona povjerova u Isusa, obrati se, pače i svoje sugrađane nagovori da dođu da vide i čuju Isusa. I oni su to učinili i vjerovali u Nj (Iv. 4).

b) Ili Ga pogledajte u *gradu Jerihu.* Tu je bio jedan čovjek carinik, vrlo bogat, ali, čini se da je izvor njegova bogatstva bio sumnjiv, grešan. A kad Isus dođe u Jeriho taj čovjek grešnik, koji se zvao Zahej, iskaše da vidi Isusa a nije mogao jer je bio malenoga stasa. Zato potrča i pope se na jednu smokvu, da Ga vidi, jer je onuda imao proći. I kad dođe Isus na ono mjesto, pogledavši gore vidje ga i reče mu: Zaheju! siđi brzo, jer ću doći tvojoj kući. A

Zahej sav veseo side i potrča kući svojoj, da dočeka božanskoga gosta. Oholi farizeji, kad vidješe mrmljahu govoreći, da se je kod grešnoga čovjeka svratio. Ali Isus zato ne mari, Njemu je do spasa one grešne duše, koju i spasava, kako je sam kazao: »Danas dođe spasenje kući ovoj, jer je Sin čovječanski došao tražiti i spasiti, što bi izgubljeno.« (L. 19).

c) Ili Ga pogledajte *u kući Šimuna Gubavoga.* Taj Ga je pozvao na večeru i blagi Učitelj prihvatio je poziv. Šimun je priredio veliku večeru iz zahvalnosti što ga je Isus iscijelio od gube, i na tu je večeru pozvao mnoge odličnike. I eto, usred gozbe, jedna žena, koja je bila javna grešnica, doznavši za Isusa, dođe u kuću farizejevu, donese sud od alabastra sa pomasti i stojeći straga nogu Njegovih stade suzama prati noge Njegove i kosom svoje glave otirati ih. I cjelivala je noge Njegove i pomašću mazala. A vidjevši farizej koji ga je pozvao, sablazni se i reče u sebi: Da je ovaj prorok, znao bi doista ko je i kakva je žena, koja Ga se dotiče, jer je grešnica, i otjerao bi ju ispred sebe. A blagi Spasitelj ne mari za to krivo i zlobno mišljenje farizejevo, Njemu je stalo da ovu jadnu grešnu dušu spasi. I spasava ju. Videći njezinu skrušenost, njezino iskreno pokajanje za grijehe, veli: »Opraštaju joj se grijesi mnogi, jer je ljubila mnogo«. I okrenuvši se ženi reče: »Opraštaju ti se grijesi, vjera te tvoja spasila: idi u miru!« (L. 7)

d) Ili pogledajte božanskoga Spasitelja *u hramu jerusalemskome.* Bilo je mnoštvo naroda oko Njega, željni da Ga vide i čuju. I sjedavši učaše ih. A književnici i farizeji dovedoše k Njemu ženu uhvaćenu u preljubi i postavivši je na srijedu rekoše Mu: Učitelju!, ova je žena uhvaćena sad u preljubi. A Mojsije nam u zakonu zapovijeda, da se takove kamenuju. A Ti što veliš? A ovo govorahu kušajući Ga, da bi Ga mogli za što okriviti. A Isus sagnuvši se pisaše prstom po zemlji. A kad ustrajahu u pitanju, ispravi se i reče im: Ko je od vas bez grijeha, neka prvi baci kamen na nju. I opet sagnuvši se pisaše po zemlji. A čuvši to stadoše izlaziti jedan za drugim, počevši od starijih, i osta Isus sam i žena stojeći po srijedi. A Isus ispravivši se reče joj: Ženo, gdje su koji te tužahu? Nitko te ne osudi? Ona reče: Nitko, Gospode! A Isus reče: Ni ja te ne ću osuditi. Idi i unapred ne griješi više! (Iv. 8)

I što ću vam dalje govoriti o ljubavi Isusovoj prema grešnicima? Ne govori li o tom jasno sav život božanskog Spasitelja? Ne govori li jasno križ na kojemu On visi?

O ta ljubav milosrdnoga Otkupitelja našega neka nas potakne da se Njemu približimo, da se za grijehe pokajemo!

Nedjelja 4 po Duhovima

»Gospod je prosvijetljenje moje«.
Iz Pristupa današnje Mise.

1 SLIJEDI TUMAĆENJE OBREDA SV. MISE

III TUMAĆENJE

Prošle nedjelje doveo sam vas, predragi, tumaćenjem obreda sv. Mise do časa, kad se svećenik popeo na oltar. Proslijedimo danas dalje:

Uspevši se na oltar svećenik zastane na sredini i prignut moli: *Molimo Te, Gospode, po zaslugama Tvojih svetih, kojih se moći ovdje nalaze da se dostojiš otpustiti sve moje grijehe. Amen.*

Iza ove molitve svećenik poljubi oltar. Oltar se ljubi više puta preko mise kao sveto mjesto, posvećeno moćima svetih mučenika koje se nalaze u oltaru; a ljubi se oltar i kao sveto mjesto na kojem će se prikazati novozavjetna žrtva.

Kod svečanih misa pristupi sada k svećeniku poslužnik sa kadionikom i svećenik triput saspe na žeravu malenom žličicom tamjana.

Primivši svećenik kadionik pokadi najprije križ na oltaru pa moćnike — ako ih ima — i onda cijeli oltar.

Tamjan je smola što se dobiiva od jedne biline (Bosvellia sacra i papyrifera) koja raste u Arabiji. Bilina izbacuje smolu na pupovima ili da je se više dobije zareže se kora od stabla — kao kod nas kod bora — i onda izlazi te-

kučina koja se na zraku zgušćuje i dolazi u promet kao tamjan, koji na žeravi razvija ugodni miris.

Tamjan na žeravi pretvara se u dim ugodnog miomirisa ne ostavljajući ništa od sebe na žeravi, pa je stoga od najstarijih vremena upotrebljavan u bogoslužju da označi smisao žrtve ili da bude i žrtvovani predmet. Pogani upotrebljavali su tamjan u svome bogoslužju, a isto tako i Židovi. Kršćanstvo je također već u prvim vjekovima uzelo uporabu tamjana u bogoslužje ali ne kao žrtveni dar, jer kršćanstvo pozna samo sv. misu kao žrtvu, već da njime označi rađe smisao žrtve. Uza to ima blagoslovljeni tamjan kao blagoslovina i tu moć, da priječi dolazak i djelovanje nečistog duha.

Oltar se kadi iz počasti kao sveto mjesto , zatim da se označi žrtvu koja će se na njem prikazati, pa da se otjera od tog mjesta svaki upliv nečistoga duha. — Dizanje tamjanova dima ima da predoči vjernicima kako se i njihove molitve moraju dizati prema nebu u ugodnoj dopadnosti Bogu.

Poljubivši oltar u sredini, odnosno okadivši oltar — ide svećenik na stranu poslanice i prekriživši se moli Pristup ili introit. Pristup (= introitus) sastoji od kojeg redka Sv. Pisma ili je uzet iz djela sv. Otaca i crkvenih pisaca, ili je uopće kakav pobožni crkveni zaziv spojen sa Slavaocu. — Pristup izražava u pjesničkom stilu glavnu misao svečanosti onoga dana, koju misao dalje razvija pjesma na Stepenicama, Prikazanje i pričesna pjesma. Tako bi se moglo kazati da je to jedna pjesma sa četiri kitice: od kojih prva se pjeva na početku mise, druga između poslanice i Evanđelja, treća na Prikazanje, a četvrta iza pričesti.

Iza Pristupa (introita) svećenik dolazi na sred oltara i moli naizmjence sa poslužnikom po tri puta: *Gospode pomiluj* (Kyrie eleison), *Kriste pomiluj* (Christe eleison), *Gospode pomiluj* (Kyrie eleison).

Sa zazivom: Gospode pomiluj i t. d. počimlju i svršavaju litanije svih Svetih na početku mise, kao što to i danas još biva na Veliku Subotu i u subotu pred Duhovima. Vremenom da se obred prikrati izostavilo se je litanije svih svetih a samo se je pridržalo svršetak: Gospode pomiluj.

Ovaj zaziv: Gospode pomiluj odnosno Kyrie eleison došao je iz Istoka a u koliko se je u početku liturgija i na Zapadu obavljala na grčkom jeziku to je i taj zaziv ostao kašnje u latinskoj liturgiji u grčkom obliku. Istočnjaci u svojim liturgijama nebrojeno puta opetuju ovaj zaziv.

Plinije, mlađi u svojem čuvenom listu na cara Trajana (u 2. vj.) govori o kršćanima i među ostalima veli kako oni kod svojih sastanaka pjevaju naizmjence pjesmu Kristu kao Bogu. — U ovom izmjeničnom pjevanju neki vide pjevanje: Kyrie eleison i Christe eleison, a drugi opet u ovoj pjesmi vide Gloriu (Slavu) o kojoj će biti odmah govora.

* * *

Slava na visini Bogu — Gloria in excelsis Deo zove se i anđeoska pjesma radi početnih riječi uzetih iz Evanđelja, što su ih pjevali Anđeli nad betlehemskom štalicom. Kao što su Anđeli navijestili dolazak Spasitelja u Betlehemu tako svećenik naviješta dolazak Njegov na oltar.

Himna Slave zove se i *»veća doksologija«* za razliku od manje: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. — Ova himna krasna je lirska pjesma u čast presv. Trojstva. Ispočetka bila je samo hvala Bogu Ocu dok se nije u 4. vj. uslijed borba proti arijstvu i macedonijanstvu, umetnulo i pohvale Sinu i Duhu Svetomu.

Gloria je prvotno bila spojena sa oficijem — sa Jutarnjom a kasnije je prešla u liturgiju mise. Ispočetka ju je pjevao samo papa na Božić. Papa Simah (498—514) odredi da je pjeva i biskup u nedjelje i na blagdane mučenika. Od 9 vj. smjeli su je pjevati i prosti svećenici ali samo na Uskrs. Jedva u 11 vj. postala je stalna liturgijska molitva.

U koliko je Gloria pjesma veselja, to se ona ne govori kod mrtvačkih misa kao ni kod pokorničkih misa (kad je boja misnice ljubičasta) kao u adventu i u korizmi.

* * *

Gospod s Vama. Poslije Gloria svećenik poljubi oltar, okrene se prema puku, raširi ruke i pozdravi vjernike sa: Gospod s vama (Dominus vobiscum). Biskup pozdravlja sa: »Mir Vama« (Pax vobis).

Jedan i drugi pozdrav uzeti su iz Sv. Pisma. Sa: Gospod s Vama pozdravio je Booz (Rut. 11, 4) svoje žeteoce, kao i arkanđeo Gabrijel bl. Djevicu kod navještanja, a sa: Mir Vama pozdravljao je Isus svoje učenike.

Najstarije liturgije poznaju već ove pozdrave.

Vjernici ili poslužnik u ime vjernika odgovara: I s duhom tvojim, to je raširenо a znači: I s tobom.

Molitva (Kolekta). Iza pozdrava: Gospod s vama, okrene se svećenik k oltaru i ide na stranu poslanice k misalu. Tu uzdigne i raširi ruke i pozove vjernike sa *Pomolimo se* (Oremus) na molitvu. I odmah nastavi moleći molitvu, koja se zove *skupna molitva* (kolekta). Skupna se zove zato, jer je zajednička molitva vjernika i katekumena, i jer je svećenik moli u ime svih ondje sakupljenih. U najstarije doba ta se je molitva molila iza litanija. Kolekta ima redovito više. U prvoj se spominje otajstvo ili svetac, čija je svetkovina i po čijem zagovoru moli se koja milost u Boga. Druge su kolekte u kojima se spominju drugi sveci, koji se možda onoga dana još napose slave. Ima i kolekta što su naređene od Crkve ili od biskupa za koju osobitu prigodu n. pr. u ljetno doba za kišu, za vedrinu, za tjeranje oluja i krupe, ili za koju mu drago drugu prigodu; ima kolekta i za papu, za biskupe, za samog svećenika koji govori misu i t. d.

Kod molenja skupne molitve kao i inače veći dio mise svećenik drži raširene ruke. Moliti raširenim rukama uzeto je iz Starog Zavjeta. Kad su Izraelci vodili boj u pustinji molio je Mojsije raširenim rukama, i dok je držao ruke raširene pobjeđivali su Izraelci, a čim bi ih spustio prevladavali su njihovi neprijatelji. — Inače moliti raširenim rukama ima isto značenje kao što i moliti sklopljenim rukama. S obadva načina čovjek priznava svoju slabost pred onim, pred kojim stoji, odnosno u molitvi pred Bogom.

Sve su molitve većinom upravljene Bogu Ocu a završuju riječima: Po Gospodinu našem Isusu Kristu, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga. Ovim svršetkom spaja se molitva sa zaslugama Isusovim pa da je Otac nebeski usliši, ako ne radi nas, jer smo nedostojni, a ono svakako radi zasluga svoga Sina.

Na svršetku molitve puk ili u njegovoj zamjeni poslužnik odgovara: *Amen.* — Amen je židovska riječ koja je prešla u sve jezike a znači: Tako je! ili tako neka bude. — S amen izražavamo svoj pristanak da je molitva i u naše ime upravljena Bogu.

2 OBRASCI DANAŠNJE SV. MISE

Svi mi, predragi, u duhovnom smo pogledu slijepi. Svi mi kao da tapkamo u mraku. Naše strasti zastiru vedrinu našega razuma i mi smatramo dobrim, što je zlo, korisnim što je štetno, lijepim što je ružno. Trebamo svjetlosti odozgor, od Oca svjetlosti, u kojega nema mijene ni sjene promjene. (Jak. 1 17). U današnjoj svetoj Misi molimo za to prosvijetljenje. Već na *Pristupu* mi upravljamo svoje oči k nebeskoj svjetlosti, da ona prosvijetli našu pamet, te upoznamo što nam je činiti, da se spasimo. Ujedno molimo nebesku pomoć, da izvržimo ono što je potrebno za naše spasenje. Kad smo od Boga prosvijetljeni i kad nam On daje svoju pomoć, nemamo se česa bojati na svijetu: »Gospod je prosvijetljenje moje i spasenje moje: koga da se bojim? Gospod je branitelj života moga, koga da se strašim?... Ako se protiv mene vojska utabori, neće se bojati srce moje«.

Ali da mi uzmognemo živjeti u miru, treba da oko nas vlada mir, zato u Molitvi upravljamo molbu Svevišnjemu, da se tečaj svijeta mirno Njegovim redom upravlja i da se Njegova Crkva mirno pobožnošću raduje.

Sv. Pavao u svojoj poslanici Rimljanima, a odatle je uzeta današnja *Epistola,* upravlja naše oči na nebesku svjetlost, pak nas tješi mišlju, da muke sadašnjega vremena nijesu ništa prema slavi, koja će nam se objaviti na nebesima. Tu slavu čeka željno sve stvorenje, tu slavu treba da napose željno mi očekujemo, jer ćemo se tada osloboditi od raspadljivosti na slobodu sinova Božjih. Uprimo dakle oči naše prema vječnoj svjetlosti, čekajući posinjenje Božje, otkupljenje tijela našega u Kristu Isusu Gospodu našemu.

I božanski Učitelj u današnjem *Evanđelju* traži da upiremo svoje oči prema višnjoj svjetlosti u nebu. Dok

gledamo stvari ovoga svijeta i radimo samo za ovaj zemaljski život ništa nećemo zaslužiti, kao što Apostoli nisu ništa ulovili i ako su se svu noć trudili. Ali ako na Njegovu riječ zavezemo na duboko i tu bacimo mreže, to jest ako imamo pred očima nebo i za nebo radimo, naš će se život napuniti obiljem dobrih djela, zaslužnih za nebo, kao što se mreža učenika Gospodnjih, koju su na riječ Isusovu bacili na dubinu, napunila riba, tako da je od težine pucala.

Na *Stepenicama* uviđamo, da nas naši grijesi pritežu zemlji i ne daju nam višega poleta, te se radi toga ne možemo u duhovnom pogledu dignuti visoko, zato molimo dobroga Boga da nas očisti od grijeha: »Očisti nas od grijeha naših, Gospode«. A na *Prikazanju* da nas prosvijetli duhovnom svjetlosti, te upoznamo taštinu zemaljskih dobara i vrijednost nebeskih: »Prosvijetli oči moje, da nikad ne zaspim na (vječnu duševnu) smrt, da ne reče neprijatelj moj (đavao) nadvladao sam ga.«

Nakon što smo pobožno slušali svetu Misu, preko koje smo se molili Bogu za prosvijetljenje i pomoć, možemo biti sigurni, da će nam Bog poslati svoju svetu pomoć, koja će nas krijepiti na svijetu i kojom ćemo moći svladati sve svoje duševne neprijatelje i spasti se. Zato na svršetku Mise, na Pričesti, možemo pouzdano zavapiti: »Gospod je tvrđava moja, utočište moje i spasitelj moj: Bog moj, pomoćnik moj«.

3 PRAKTIČNE POUKE S PRIMJERIMA

»Prosvijetli oči moje da nikad ne zaspim na smrt«. (Na Prikazanju današnje Mise). Jedna od najnesretnijih bolesti za čovjeka jest sljepoća. Strašno je to, kad čovjek ne vidi svijetla Božjega, kad ne vidi s kojima se razgovara, kad ne zna razlučiti lijepo od ružna, crno od bijela. Još je gora, predragi, duševna sljepoća, kad čovjek ne zna razabrati što je dobro, što zlo, kad ne zna cijeniti nebeska dobra kad živi samo za ovaj svijet, a ne mari za vječnost. dobra ka dživi samo za ovaj svijet, a ne mari za vječnost. Stanje takovih ljudi svakoga sažaljenja je vrijedno. Oni su pravi sljepci, kojima treba višnjega svijetla, da progledaju, da uprave svoj pogled prema nebu i život svoj udese prema svojoj posljednjoj svrsi: vječnom blaženstvu.

Povijest modernih obraćenika dokazuje nam sasvim jasno, kako je nesretno stanje onih koji žive u tom duhovnom stanju i kako se oni smatraju sretnima, kad ih obasja nebeska svjetlost, po kojoj onda vjeruju i kreposno žive.

a) *Eduard Manning* bio je glasoviti profesor na oksfordskom sveučilištu u Engleskoj. Bio je ujedno i anglikanski svećenik. God. 1851. došao je u Rim ne iz kakve pobožnosti već kao turist da pogleda njegove starine. Kao takav pohodio je sve veće crkve u Rimu, gdjegdje pribivao je i svečanim crkvenim funkcijama kao u sv. Petru. Ali sve to nije u vjerskom pogledu ništa na njega djelovalo. On je bio samo hladni promatrač, kog su te stvari zanimale samo toliko, koliko je o njima čuo i čitao prije pa sad to htio vidjeti i vlastitim očima.

Dok je on tako lutao po Rimu Bogu se svidi da baci zrake svoje milosti iz Euharistije na tu dušu. Evo kako je Manning sam to kašnje opisao: »Jednog jutra uniđem u crkvu sv. Ljudevita francuskoga. Presv. Sakramenat bio je izložen na jednom oltaru. Sve je bilo prosto i jednostavno: gorilo je nekoliko svijeća; nekoliko svećenika u priprostim crkvenim odjelima klečalo je oko oltara; po crkvi, na klupama i opet je klečao amo tamo po koji vjernik. Sve je to bilo posve drukčije nego velebne ceremonije u sv. Petru; a ipak bio je ovo Božji sat: sat klanjanja pred Presvetim. — U dnu svoje duše oćutih neko čudno uzbuđenje: ko neko svijetlo i nešto da me privlači. Prvi put u životu pričini mi se da bi istina mogla biti u kat. Crkvi, i da nije nemoguće da i ja postanem katolik. — To nije još bilo moje obraćenje ali to je bio Božji poziv i ako sam još bio daleko. I ja se nijesam oglušio... Molio sam, tražio sam, učio sam sa svim silama...«

Posljedica je svega bila da je Manning doskora postao katolik. — God. 1865. bio je imenovan nadbiskupom u Westminsteru a 10 g. kašnje kardinalom. — Umro je 1892. iza kako je svojim spisima a još više svojim svetim životom

doveo bezbrojne duše u krilo kat. Crkve pred presvetu Euharistiju.

b) U svoje vrijeme dnevna je štampa mnogo pisala i na svoj način tumačila obraćenje glasovite pariške glumice *Eve Lavalliére*. Godine 1917 ona se nenadano povuče iz svijeta. Posveti se strogom pokorničkom životu u kojem je živjela sve do svoje smrti g. 1929.

U svoje vrijeme Eva Lavalliére bila je što no se kaže obožavana glumica Pariza. Živjela je u obilju, sve joj je laskalo i klanjalo se. Jednog ljeta ona se je nalazila u jednom malenom alpskom selu, da tu u tišini, na svježem zraku sprovede svoje ljetne praznike.

I da to nije htjela, tu se je nekoliko puta susrela sa starim seoskim župnikom. Govorili su o koječem pa jednom pade govor i na spiritizam kojim se je glumica bavila. Stari je župnik opomene, da pazi da jednog dana ne dođe u neposredno društvo samoga đavla. Ove jednostavne riječi nijesu joj više davale mira. Bila je bez ikakve vjere, ali sada joj se prvi put nametnu misli o Bogu, o duši, o vječnosti. Daleko je još ipak bila od svakog vjerskog života.

Drugom nekom zgodom župnik je pozove, da bi u nedjelju došla u crkvu na sv. Misu. O Misi možda je što znala, ali pravog pojma nije imala, te nešto iz radoznalosti a nešto iz udvornosti prema župniku dođe u crkvu.

Pribiva Misi. Sve joj je novo i zanima je. Silazi Spasitelj na oltar i ona ćuti nešto, što ni sama nezna protumačiti. Nekad je Spasitelj pogledao Magdalenu i to je bilo dosta, da se odreče grješnog života: pođe za njim. Na isti način Spasitelj s oltara pogleda na dušu Eve Lavalliére i ona se nije više mogla oteti tom pogledu, već je pošla za Spasiteljem. U svoj grozoti vidi ispraznost svoga dotadanjeg života i odluči živjeti novim životom, čija praznina neće je strašiti na času smrti.

Vrati se u Pariz, prodade i razdijeli sve svoje dragocjenosti. O kazalištu više neće ni da čuje već se povuče u jedno zabitno mjesto sa jednom svojom drugaricom da se posveti samo vlastitom spasenju. Doskora obavi ispovijed

i svoju prvu sv. pričest iza koje nastavi da se svaki dan pričešćuje. Kasnije je bila četiri godine u Lurdu, gdje je dvorila bolesnike. Bila je pošla i u sjev. Afriku, da se posveti djelima ljubavi bližnjega, ali se je radi zdravlja morala povratiti u Francusku, gdje se je ponovno nastanila u jednom zabitnom mjestu, da živi u pokori i djelima milosrđa. Tu je i umrla svetom smrću. Na grobu si je već prije dala napisati: »Ovdje leži Eva Lavalliére, rođena u Tulonu g. 1875, umrla 10 srpnja 1929 kao franjevačka trećoredica. Koji si me stvorio, smiluj mi se!«

Draga moja braćo!

Živi li možda kojigod od vas u duhovnoj sljepoći? U nevjeri ili u teškom grijehu? U stanju, koji ne mari za Boga, za dušu, za vječni život? O nažalost, koliko takovih sljepaca imade u današnjem društvu! Imaju oba oka zdrava, a ni s jednim ne vide dobro. Vide ono što ne valja, a ne vide ono što je trajne vrijednosti; vide što ih zavodi na grijeh a ne vide što ih uznosi ka kreposti; vide ono što je zemaljsko, a ne vide ono što je nebesko; vide i slijede ono što ih vodi u propast, a ne vide i neće da prigrle ono što ih vodi u spasenje.

Molite Boga, predragi, da vas prosvijetli, jer je takovo stanje veoma ozbiljno. Zavapite k Bogu uzdahom, koji se nalazi na Prikazanju današnje Mise:

»Prosvijetli oči moje. Gospode, da nikad ne zaspim na smrt!«

NA DANE SVETACA

3 maja

Našašće sv. Križa

POBJEDA KRIŽA ISUSOVA

»Zdravo, Križu, nado jedina!«
Crkv. pjesma.

Židovi su već ostavljali Kalvariju, vraćali su se u Jeruzalem. Na vrhu brda crnila su se još tri križa. Na onomu u sredini svršio je Onaj, koji je govorio o vječnom kraljevstvu, Onaj koji je bio uzvitlao toliko prašine u židovskom svijetu. Križ se crnio prazan i pust na vrhuncu brda poput rebara jedne lađe, koju su valovi razbili o hrid i bacili na žal a u njoj je plovio čovjek, koji se nadao da će otkriti jedan novi svijet. Doista glavari židovskoga naroda morali su se onog dana veseliti, uspjelo im je da dignu sa svijeta Onoga, koji im je toliko smetao, koji ih je bez obzira korio i spočitavao im njihove opačine, a za kojim je hrlilo mnoštvo svjetine. Ah, kako su se varali! Nijesu znali da je On Bog! Baš je zato sa Križa pobjedio i Križ je bio njegovo prvo prijestolje, sa kojeg je cijelim svijetom zavladao.

Promotrimo Njegove pobjede! On je zavladao nad ljudskim umom, Isus je došao na svijet da ga spasi i prosvijetli da mu pokaže pravi put kojim valja da čovjek stupa, da dođe k svojoj svrsi. On je morao ovu istu svrhu pokazati svijetu, koji je bio na to zaboravio. Što je poganstvo pružalo ljudskom umu? Namećalo mu je religiju, ali takvu, da ju je čovjek lako mogao prigrliti. Nije zahtijevala umne oštrine, jer se nije dizala do visokih nedokučivih istina, što više, nije ni poznavala istine. Skup njezinih bludnja spajao se je sa ljudskom maštom, rađajući bogove i božice. Bilo je doista i poezije u poganskoj religiji, a to je moralo još više pritezati ljudsku pamet. S druge strane

ona je bila mila poganima, jer spojena sa njihovim nacionalnim slavama, sa herojima njihove povijesti i njihovih gradova. Jedan moderni bezvjerac je rekao: »Dignite dekalog pa ćemo i mi sa katolicima moliti »Vjerovanje«. Jest, mnogi zabacuju vjeru, jer je stroga njezina ćudoredna nauka. Ovo je naprotiv kod pogana bilo jedno poticalo više, da ljube i vole svoju vjeru. Ona se nije brinula za njihova ćudoredna djela, njezin glas nije dopirao sa oštrim ukorom u obiteljski hram a još manje u nutrinu čovjeka, u njegovu savjest. Ona je što više posvećivala iste poroke, posvećujući ih raznim božanstvima. Tako su lupeži imali svoga zaštitnika u Merkuriju, bludnici u Veneri, pijanci u Baku. A zar se carevi nijesu brinuli za bogove ili su dopuštali da ih svak grdi i zabaci po miloj volji? Ne, državna sila štitila je poganski kult bogova. A gle, u tu ogromnu zgradu, udario je prezreni Galilejac sa svojim Križem i zgrada je pala. Dvanaest prostih i neukih ribara došlo je pred poganski svijet, pred učene svoje savremenike, te im kažu da se moraju odreći svoje vjere, da moraju prigrliti novu vjeru, da moraju Bogom priznati Onoga, koji ih je poslao, da propovijedaju Njegovu nauku, premda je On svršio na drvu Križa. Oni nemaju drugog oružja do križa. A nije li ovo čudo? Nije li ovo neoborivi dokaz Isusova Božanstva? O kako sasvim drukčije postupaju ljudi kad hoće da koga skuče pod svoju vlast! Sva je sila u njihovim rukama, skupljaju se mnogobrojne čete i ubojitim oružjem navaljuju na neprijatelja, da zauzmu njegovu zemlju. Zauzmu li je napokon, ne prestanu s tim nemiri i bune. Tu se odmah dižu tvrđave i topovi, da obrane što su osvojili, i često puta kad bukne prevrat, ne mogu odoljeti i opet izgube što su tolikim trudom bili osvojili. Eno nam za primjer Napoleona... A šta je Isus imao da osvoji, zar koju zemlju? Ne, mnogo više! On je htio nad cijelim svijetom vladati, ali ne nad tjelesima nego nad dušama, nad ljudskim razumom, a to je mnogo više. Za ništa nije čovjek tako privezan kao za svoje mnijenje, koje mu se čini istinito. A kako ga je to skučio? Zar su se Isusovi apoštoli mogli natjecati sa grčkim i rimskim filozofima, zar su mogli umnim razlozima

pobiti njihove zablude, i učvrstiti nauku svoga Učitelja? Nijesu mogli, jer sva njihova mudrost bio je Križ. S njime su oni pobjedili, s njime su svladali ljudski razum, oborivši pogansku religiju a posadivši vjeru, i to novo kraljevstvo, što se raširilo oko Križa neće nikada propasti. Oborit će se na njega neprijatelji, a ono će nepokolebivo stajati kroz vjekove.

Za Isusov Križ padat će kršćani, za svoju vjeru lijevati će krv. A zar je igda koja nauka zanijela tako ljudsku dušu, na taj način osvojila ljudski razum, da bi čovjek bio pripravan položiti isti svoj život? Nijedna nauka ne može pokazati svoje mučenike koji su je svojom krvlju potvrdili. Jedino Isusova može i to između ljudi i žena svakog staleža svake dobe, svake ćudi. Ta sama činjenica isključuje krivo tumačenje onih, koji bi htjeli, kad već nemogu pripisati fanatizmu junaštvo prvih kršćanskih mučenika, htjeli bi pomoću stojicizma pokazati, da su ljudi postali jaki i neustrašivi. No, kako je to krivo, lako se može razumjeti. Ako je stojicizam stvorio kršćanske mučenike, kako to da i stojicizam nema svojih mučenika i u još većem broju? Stojicizam bi morao pokazati svoje junake, koji su nepokolebivo ostali pred kršćanstvom i za svoju nauku krv prolili. S druge strane stalno da je to bila aristokratična škola, kojoj nijesu pripadali prosti ljudi i robovi. Pobjeda Isusovog Križa nad ljudskim razumom, to je božanska pobjeda. Sa takvim nedostatnim sredstvima, svladati takovu naoružanu silu, oboriti pogansku religiju a presaditi novu nije mogao nitko ako ne Isus-Bog. Na Ustima Juliana apostate cijelo mu je poganstvo moralo doviknuti: »Vicisti, Galilee — Pobjedio si, Galilejče«.

Druga je pobjeda Isusova nad ljudskim srcem, i to dvostruka pobjeda. Pokvareno ljudsko srce po svojoj naravi sklono je na zlo. U pogansko doba bilo je još više, jer kako vidjesmo, bila je tome kriva sama religija. A razum mora svakako da utječe na volju, na srce. A gle kako ga je Isusov Križ pobjedio! Došao je pred ljudsko srce, i rekao mu, da mora prezreti grešne naslade, ispraznu slavu, nestalno bogatstvo; mjesto toga obećavao mu je trpljenje, pokoru, poniznost i siromaštvo. I srce je pristalo

na to. Oholost koja je bila iskopala tako duboki jaz između siromaha i bogataša, počela je isčezavati, ljudi upoznaše usljed nove nauke, da su braća i ljubav ih sada sjedinjuje. Rob uživa slobodu i bude mu priznato osobno dostojanstvo. Za bogatstvom sve je gramzilo, i to tako da je ljubav prema novcu bila još veća nego ista putena ljubav, kako nam pišu rimski povjesnici i pjesnici, između ovih Horacije. Dočim je kršćanstvo pripovjedalo uzvišenost siromaštva ponovivši riječ svoga Učitelja: »Blaženi siromasi jer je njihovo kraljevstvo nebesko« — i tim je srce bogataša udaljilo od zlatnih kumira, a siromahe učinilo da budu zadovoljni sa svojim stanjem, a to je doista čudnovato. Srce neodoljivo teži za slastima i uživanjem, Križ Isusov sve drugo naviješta, a ipak pobjedi. Druge vjere, ako su se štogod raširile, imaju zahvaliti i tomu što su se ponizile do blata ljudskih strasti kao n. pr. muhamedanstvo, dočim kršćanstvo cijelu svoju pobjedu izvojštilo je svojom nadnaravnom božanskom silom.

Cijeli procvat kršćanskih kreposti, prije nepoznatih ili zanemarenih, to je kruna, kojom je ljudsko srce ovilo Isusov Križ. Ako nas zadivljenjem napunja promišljanje, kako je Križ Isusov pobjedio strasti ljudskog srca, nije manje velebno što je s Križem Isus zavladao nad ljudskim srcem, osvojivši za sebe njegovu ljubav, a šta je teže dobiti nego ljubav jednog srca? — Neka nam Napoleon to kaže... On je prispodabljao svoj život sa Isusovim, te zaključivao na božanstvo Isusovo već iz same činjenice, što je Isus tražio ljubav i našao je.

Strauss i Renan priznaju da se nigda nije ljubilo Isusa kao u ovo doba, a ima već skoro XX vjekova što je Isus živio. Na grobovima velikana tek svijetli blijeda zraka slave, nad Isusovim životom zublja bukteće ljubavi.

Još je jedna pobjeda Isusovog Križa. Pobjedio je ljudski razum presadivši u nj vjeru, pobjedio je srce zapalivši ga ljubavlju, pobjedio je porod razuma i srca — bol, pokazavši nam zvijezdu ufanja i nade. A što je bila bol prije nego se je na Golgoti podignuo Križ? Pripisivalo ju se sudbini, proklinjalo ju se, nije se znalo pretrpiti njezine udarce, pa se tražilo da se zbaci sa sebe njezin jaram. Bol

je zastirala mrkom koprenom ljudsko obzorje, Isus ju je ostavio, ali proširivši obzorje, pokazao je svijetli kraj onkraj groba, gdje patnje prestaju, gdje već nema Kalvarije nego Tabor. I u sjeni Križa patnici traže svoju utjehu i nalaze ju. Primjer najvećeg Patnika uči ih kako imaju trpjeti i onda kad se nevolja i jad obore na čovjeka, njegova duša diže se do Križa poput labuda na visoki morski timor, kad naokolo buče uzburkani valovi. I svagdje gdje čovjek trpi, gdje žalost vlada, pokazuje se križ i boli se umanjuju. Bolesnik u nj upire svoj pogled, mornar ga traži sa pučine morske kojeg brda. A istom na grobištu ćuti se njegov blagotvorni utjecaj. On se diže nad ljudskim pepelom i prahom kao tajinstveni jezik, koji govori o besmrtnosti.

I tako je Križ pobjedio na svakom polju i postao znakom pobjede. Kao negda glas koji je Konstantinu Velikomu doviknuo, kad mu se na nebu pokazao Križ, i ja dovikujem svakom od vas: »In hoc signo vinces — U ovom ćeš znaku pobjediti«. Kršćani, borite se u sjeni tog božanskog drveta i vi ćete svladati svoje neprijatelje, koji navaljuju na vaš razum, te bi vas htjeli svojim pričama i bajkama izluditi da vam ugrabe vjeru. Borite se u sjeni tog Križa i vi ćete pobjediti svoje strasti, koje navaljuju na vaše srce i htjele bi vam ugrabiti ljubav prema kreposti i prema Bogu. Borite se u sjeni toga Križa i vi ćete pobjediti sve patnje i nevolje života, u svakoj ćete se znati junački održati i nada će vaša blistati kao zvijezda, koja će vam govoriti svojim titranjem u drugom ljepšem svijetu.

Don Ivo Petković — Trstenik

---

4 maja

Sv. Florijan, Mučenik

Govor vatrogascima

Među lijepim pričama Isusovima imade jedna prekrasna, koja kao da se baš odnosi na današnju svečanost. Zabilježio ju je sv. Luka (10, 30), a poznata je pod imenom: Priča o milosrdnom Samaritancu. Da vam je ponovim!

Čovjek neki — bit će kakav trgovac — išao je iz Jeruzalema u Jerihon prostranim i zidanim drumom. Još u Jeruzolimu opazio je on, kako se oko njega vrte nepoznati ljudi i pažljivo promatraju, kako on nakon uspješne trgovine sprema brižno svoj novac u nutarnje džepove. Poslije te ljude nije više opazio. I sada putem promišlja o uspjehu svoje trgovine i o dovršenim poslovima u Jeruzolimu. No kad je bio po prilici na sredini puta, začuje najednom oštar zvižduk. I prije nego se je mogao snaći, nalazili su se uz njega razbojnici, koji su tražili novac. Uzalud se on ispričavao, da nema novaca, jer je sve u Jeruzolimu potrošio. Oni su silom oplijenili njegovu muku, te da zlo bude još gore, predloži jedan od razbojnika, da ga ubiju, jer je on možda kojega i prepoznao, pa bi ih mogao prijaviti vlastima. Učiniše tako. Oštrim noževima izboli su ga i teško ranjenog i napola gola, baciše ga u duboki šanac, koji je bio uz drum.

Strašno je bilo stanje židovskoga trgovca. Od dubokih rana i silnoga gubitka krvi nije se mogao izbaviti, nego je jedva mogao uzdisati i jecati.

Tim istim putem naišao je prvi jedan židovski svećenik. Začuo je jecanje, vidio je krv, ali kad se nagnuo nad šanac i u ranjenom nije prepoznao ni prijatelja ni znanca, odmahnuo je rukom i pošao dalje.

Drugi je naišao Levita, čovjek od roda svećeničkoga i služitelj u hramu. I on je učinio isto što i svećenik. Ostavio je ranjenika i pošao dalje.

Tada je — pripovijeda dalje Božanski Spasitelj — tada je naišao jedan Samaritanac, koji je doduše, po mržnji svoga roda, bio sa Židovima u neprijateljstvu, ali je imao čovječansko srce, koje se bojalo Boga i ljubilo bližnjega. Što su svećenik i levita propustili nad svojim bližnjim i članom svojega naroda, to je izvršio Samaritanac. Upozoren jaukom izranjenog trgovca, spustio se u šanac, iznio je ranjenika, zalio mu rane uljem i vinom, posadio ga na svojeg magarca i dok je jednom rukom vodio magarca, dotle je drugom pridržavao ranjenika. I tako je stigao u Jerihon.

U Jerihonu su bili ljudi znatiželjni kao i svagdje, te su se u čas strkali oko Samaritanca i ranjenika i veoma se začu-

dili, kad su doznali, da je Samaritanac spasio Židova. Milosrdni čovjek je međutim smjestio ranjenika u gostionicu, dao je gostioničaru dva zlatna Dinara i zamolio ga je, da njeguje ranjenoga, a bude li više potrošio, on će mu i to platiti.

Ova zanimiva priča postaje još zanimivija, ako se sjetimo, zašto ju je Gospod Isus pripovijedao. I to nam kaže sveti Luka. Došli su naime k Njemu Židovi, da Ga kušaju, jer nijesu tobože razumjeli Isusovu nauku o ljubavi i pitali su ga: »Tko je naš bližnji?« Tada im je Gospod ispripovijedao ovu priču i dovršivši upitao ih je: »Tko je bio bližnji onome ranjeniku?« A Židovi rekoše: »Onaj, koji mu je učinio milosrđe!«

Evo, kršćanska braćo, nove nauke o ljubavi, nauke Kristove.

Pogani i Židovi nijesu tu nauku prije Krista poznavali ili barem nijesu je htjeli izvršavati. Oni su svojima bližnjima priznavali rođake, seljane, pa i članove svojega naroda, ali neprijatelje, tuđince i strance, — njih oni nisu smatrali svojim bližnjima. Ljubi prijatelja, ubij neprijatelja! To je bila nauka ljubavi do Isusa. Oko za oko, zub za zub! To je bilo prijateljstvo, koje se učilo i izvršavalo naprama tuđincu i protivniku. A Krist Gospod prvi reče: Ljubi bližnjega svoga t. j. svakoga čovjeka kao samoga sebe! Tko tebe kamenom udari, ti njega kruhom — nahrani! Svaki čovjek je naš bližnji bio nam prijatelj ili neprijatelj, a u svakome čovjeku imamo mi gledati dijete Božje, svojega brata i sliku Božju.

Ta nauka doista je stubokom promijenila mišljenje svijeta. Mnogi osvajalački narodi boje se još i danas kršćanstva najviše zato, jer ono uči ljubav prema neprijateljima. Ali Isusova riječ ipak prodire polako ali stalno u svijet. Kamo je kršćanstvo doprlo, tamo je nestajalo ropstvo, a vojnici u ratu zarobljeni više se ne ubijaju kao u staro doba, nego se nakon rata šalju svojim kućama. Kamo god je došlo kršćanstvo, tamo su se dizale bolnice, sirotišta i ubožišta, a među kršćanima našlo se uvijek takovih, koji su besplatno — za ljubav Božju — cijeli vijek svoj proveli među bolesnima, okuženima, gubavima i potrebnima. Priča

dakle o milosrdnom Samaritancu nije uzalud pripovijedana. Židovi je nijesu shvatili ni prihvatili, ali je došlo kršćanstvo, koje je razumjelo i u život provelo nauku Isusovu o ljubavi naprama bližnjemu, napose o ljubavi naprama onima, koji su ljudske pomoći najpotrebniji. Gospod je kazao: »Tko prima jednoga od ovih malenih, mene prima!« (Mt. 18, 5). A na toj riječi nalaze još i danas oni redovi, društva i pomoćne akcije, koje se šire u korist malenih, bijednih i potrebnih.

Među karitativna društva, koja se temelje na ljubavi kršćanskoj naprama bližnjemu, spada također, draga moja braćo, i vaše *vatrogasno društvo*. Pa kad ono danas prisustvuje svetoj Misi na dan svojega zaštitnika svetoga Florijana, upravo nam se same nameću te misli o ljubavi naprama bližnjemu, koje je Božanski Spasitelj donio na ovaj svijet. Vaše društvo ne obuhvaća ljubav prema bližnjemu u njenoj cijelosti, jer se ne brine n. pr. za ubogare, djecu i zapuštene. Ali vatrogasno društvo uključuje u svoje djelovanje jedan važan čin te ljubavi, koji je sadržan u geslu svih vatrogasaca: »V a t r u g a s i, b r a t a s p a s i!« A tko je taj brat? Zar samo član i susjed? Ne! Brat je svaki bližnji, do kojega god može vatrogasac da stigne. U času nesreće ne pita vatrogasac za prijatelja ni neprijatelja nego pomaže svakome čovjeku. Dakle baš onako kao milosrdni Samaritanac neprijatelju Židovu, pa i uz pogibelj i štetu vlastitoga života i zdravlja.

— Svi mi znademo, da je vatra izvrstan sluga, ali loš gospodar. Dok vatra služi čovjeku, kako je to Stvoritelj svijeta htio, kad je vatru na zemlju dao, dotle je vatra prekorisna ustanova. Ali kad od vatre postane gospodar, pa ona počne po kući prolaziti i zapovijedati, tada je zlo. Ona će uništiti do čega god dođe. U takovom času nastaje očajanje i zapomaganje i svijet se vikom i plaćem ukućana sve više zbunjuje, te dolazi do velikih nesreća. Svi zapovijedaju, a nitko ništa ne radi. U taj čas ogledaju se ljudi za vođom i organizacijom vatrogasnom. Kad oni dođu, tada se istom opaža, kako je potrebna i korisna jedna ovakova humanitarna i karitativna organizacija, gdje se ujedinjuje ljubav sa organizacijom, i rad sa vještinom.

Humanitarnoj organizaciji vatrogasnih društava daje počast država, a daje i Crkva. Neka Vama i Vašoj organizaciji bude, braćo, i danas dana posebna počast sa ovoga svetoga mjesta. Ta počast bit će Vam davana uvijek, dokle god se Vaš rad bude temeljio na ljubavi prema bližnjemu i dokle god budete činom pokazivali, da ćete pod zaštitom svetoga Florijana biti pripravni spasavati braću svoju od požara i pomagati ih i u ostalim protrebama života.

Pavao Matijević, župnik

---

13 juna

Sv. Antun Padovanski

»Postavljam te danas nad narode i kraljevstva da istrebljuješ i obaraš i da zatireš i raskopavaš i da gradiš i da sadiš«.

(Jerem. 1, 10).

Kad ne bismo imali drugog dokaza o Providnosti Božjoj, jedan pogled na povijest svete Crkve i na opću povijest ljudskog roda morao bi nas uvjeriti da nad svijetom vlada sveznajuća Providnost, koja upravlja i vodi čovječanstvo. Crkva je bila postavljena da bude učiteljicom istine, promicateljicom kreposti, da bude Noemova lađa, koja ploveći preko valova vremena ima voditi ljudske naraštaje k Bogu. No koliko puta nijesu se ljudske strasti podigle da satru cvijeće kreposti, što je Crkva Kristova svijetom posijala? Koliko se puta nije podignuo u svojoj oholosti ljudski razum i svojim tminama zastro ono plavo i vedro obzorje, pod koje je Crkva vodila svoje sinove? No eno providnosti Božje, koja lebdi nad ljudskim rodom! Rimski se carevi dižu na Crkvu, no ona kipi krvlju svojih mučenika i junački pobjeđuje. — U doba Juliana Apastate ustaju krivi mudraci, da se bore proti istini, ali iz krila Crkve niču pravi učitelji i pišu svoje apologije. Pod utjecajem krivih nauka svijet se sve više izopačuje i pada u glib pokvarenosti, no eno uz Crkvu cvjetaju poput čistih liljana djevice. Svakoj navali pakla i strasti eno vam protunavale

sa strane Crkve, svakom zalutalom pokretu eno vam protupokreta i svaki put kad ljudi ustaju, da poživinče čovječanstvo, da ga svrate sa pravog puta, kojim ide k Bogu, Bog šalje izabranog čovjeka, govori mu, kao negda Jeremiji: »Postavljam te danas nad narode i kraljevstva, da istrebljuješ i obaraš i da zatireš i raskopavaš i da gradiš i da sadiš.« — I dok nad svijetom tmina postaje sve veća, sa čela svete Crkve dižu se zrake sve sjajnije, dok svijetom vlada sve veća pokvarenost u krilu Crkve sve bujnije cvjeta, sve jači miris diže krepost. Ljudi opaze ovu svijetlost, začuju onaj miris, ustaju sa svoga mrtvila i hrle k čovjeku, komu je Bog rekao: »Ja te postavljam, da zatireš i razkopavaš, i da gradiš i sadiš« i taj izabrani čovjek vodi čovječanstvo opet k Bogu. Čovjek, koga je Bog u XIII vj. zato na osobiti način izabrao bio je onaj svetac, kojega danas zanosno slavimo. Pomoću Antunove svetosti podignuo je Bog XIII vijek sa blata opačine; sjajem istine, koju je Antun propovijedao, rastjerao je Bog tmine krivovjeraca, a sa čudesima što ih je Antun tvorio, potvrdila je providnost Božja, da je doista Antun postavljen nad narodima i nad kraljevstvima, da istrebljuje i obara, da zatire i raskopava, da gradi i da sadi...

Jedan veliki govornik (Alimonda) kaže, da je jedini čovjek među svim stvorovima kao dvostruke naravi, jer je u njemu razum, koji ga potiče na dobro i strasti koje ga potiču na zlo. To su kao dvije razne volje i prema tomu kako koja pobjedi pojavljuje se na zemlji (Tiberij ili Germanik, Karakala ili Tito, Luter ili Lav X, Voltaire, ili de Maistre, Napoleon ili Washington; drugim riječima vi vidite) pokvarenost ili nevinost, oholost ili poniznost, opačinu ili krepost sa svim raznolikim njihovim kćerima. — Gosp. u XIII vj. kao da je zavladala i pobjedila niska volja ogavnih strasti. Još se dižu na brežuljcima klasične Italije plemićki dvorovi i tvrđave srednjovječnih vitezova. One su zidine još poškropljene krvlju Gvelfa i Ghibelina. Ljubav k Bogu bila je skoro ugašena u ljudskim srcima, a rasla je ljubav k zemaljskim dobrima. Ta je ljubav širila nećudoređe i pokvarenost i oholost naoružavala je ruke plemića i vitezova i zato su se vodili neprestani ratovi i ljevali potoci

krvi. No zar nije bilo bića, u kojemu je pobjedila volja razuma, i svladala niske strasti? Oh, bilo je sluš. jer Providnost Božja ne zapušta čovječanstva. Među drugima odlikovao se onaj svetac, što ga gledate tamo na oltaru. Sve na njemu kaže, kako je bio sasvim drukčiji od ljudi svoga vjeka. U svojoj ruci drži lijer kao znak svoje čistoće, u svom naručaju drži malog Isusa kao znak one vatrene ljubavi, koja je u njemu gorjela prema Bogu, a odjeven je priprostom odjećom, asiškog siromaha sv. Franje u ime svoje poniznosti.

Tek je Antunu, koji se tada zvao Ferdinand, bilo 5 godina a on se postavlja pod zaštitu Djevice djevicâ i pred njezinim oltarom njoj posvećuje neokaljani lijer svoje čistoće. Da još bolje očuva svoju nevinost, mali se Ferdinando odriče svijeta, premda je u obilju mogao uživati njegove raskoši, jer Martin Buillonski, otac njegov, bijaše bogati lizbonski plemić. Ferdinand ostavlja svijet i ide u samostan sv. Vinka kod Lizbone, među redovne kanonike sv. Augustina. (U Padovi još se dandanas čuva svečeva slika sva naokolo obavita ljiljanima sa natpisom iz Pjesme nad pjesmama: »Moj zaručnik među ljiljanima pase!«) Da, život anđeoskog djevičanstva, to je Ferdinandov život u samostanu. Ne, nijesu ni Ferdinandu bile nepoznate borbe za sv. čistoću. Sotona je i na njega navalio, ali trnjem pokore i žarom molitve on je obranio anđeoski amanet. Roditelji i svojta, premda dobri i plemeniti, žalili su što su izgubili Ferdinanda. Dolazili k njemu, crtali mu u crnim bojama samostanski život a u ružičastim prikazivali život svijeta, ali Ferdinando je sve zapreke svladao i da očuva svoje milo djevičanstvo, dozvolom starješina ostavlja Lizbonu i ulazi u samostan sv. Križa u Koimbri. U novom prebivalištu uz ljiljane čistoće procvale su bujno u Fernandovu srcu ruže ljubavi Božje. Svake večeri, kad bi slatki san spustio svoje mreže i u čarobne sanje uljuljao umorno čovječanstvo, u crkvi sv. Križa u Koimbri, klečao bi pred velikim oltarom mladi redovnik. Bio je to Fernando. Žarko je molio pred moćima petorice mučenika iz franjevačkog reda, koji bijahu nedavno prolili svoju krv u Maroku za obranu svete vjere. Tu je pred svježim lovorima mučeništva, na

kojima su još drhtale kaplje krvi, sve većim žarom plamtjela Fernandova ljubav prema Bogu; a da posvjedoči tu svoju ljubav rasla je u Fernandovu srcu želja, da pođe i on okvasiti afričko tlo mučeničkom krvlju, koja je prema uzvišenoj Tertulijanovoj riječi, sjeme novih kršćana.

Ljubav k Bogu, praćena željom za mučeničkom palmom, potakla je Fernanda da stupi u red sv. Franje, gdje se je nadao da će lakše poći među nevjernike, da propovjeda Evanđelje i da prolije svoju krv. S druge strane poniznost i skromnost franjevaca, koji su često dolazili u Koimbru na prošnju, potaknu ga da prigrli franjevački život.

Serafski red nije pružio Antunu prigode da okiti svoje tjeme mučeničkim vijencem, ali mogao je zato da u samoći Mont-paula sve više napreduje u poniznosti. Božja je providnost njegovu lađu, koja je plovila prema Africi, okrenula prema Siciliji, a odavle Antun pođe u Italiju. Njega već ne pokriva bogata bijela haljina lizbonskih i Koimbriskih kanonika, nego ponizno franjevačko ruho. Svijet već nezna za njega, od svakoga zanemaren i nepoznat boravi u Monte-paulu.

Samoća je, slušaoci, bila uvijek škola izabranih duša, uzgajalište kreposnika, izvor najvećih djela ljudskog uma. U samoći jednog samostana porodi se u Kolumbu namisao o otkriću novoga svijeta. Dva vijeka skoro prije nego je veliki Genovežanin ponio križ i luč evanđelja pred američke divljake, ležao je jedan drugi svijet, svijet civilizovane Evrope u tminama krivovjerstva, u glibu pokvarenosti. Taj svijet nije trebalo istom otkriti, no trebalo je velikog čovjeka, da s križem u ruci dođe pred njega, da ga zrakama vječne istine obasja i da nadnaravnom moću čudesa probudi život kreposti u srcima onih koji su gnjili usred pokvarenosti. Nad pustinjom Montpaolskom, nad skromnim franjevačkim samostanom začu se glas Gospodnji: »Postavljam te nad narodima i nad kraljevstvima, da istrebljuješ i obaraš i da zatireš i raskopavaš i da gradiš i da sadiš.«

Bilo je Antunu 27 godina kad ga Bog izvede iz samoće i povede među svijet, da propovijeda Njegovu riječ. Pogubna nauka Manikejaca bila se pojavila u novoj odjeći.

Ovi krivovjerci ne priznavahu nikakve državne vlasti, opirali su se svakoj vlasti. Bjesnili su na sve, rušili samostane, crkve i oltare. Čovjeku se mora kosa naježiti, kad čita užasna nedjela Albigeza u Francuskoj, a Katara i Patarena u Italiji. K tomu političke borbe lijevale su potoke krvi a bezdušnost velikih posjednika i lihvara upropašćivala je ubogi narod. No Antun ne strepi pred ovim užasnim prilikama nego pouzdanjem u Svevišnjega, koje ga je vodilo on ide u Rimini u to leglo Paratena i stade propovijedati. No narod neće, da ga sluša, vođe Patarena uradiše kod puka, da ovaj ostavi crkvu netom se Antun pojavi. No Antun ne zdvaja, on ide k obali morskoj. I tamo Bog vidljivim čudom potvrđuje, da ga je On poslao. Na Antunovu riječ ribe velike i male izađoše iz vode, podignuše glavu uvis kao da će ga slušati. Ogromno mnoštvo naroda, do kojega je došla vijest o čudesnom događaju, pohiti k obali, gdje je Antun ovako govorio: »Blagoslovljen, da si Bože, koga i nerazumne životinje hvale i časte, dok razumni ljudi vrijeđaju i grde«... Puk na ove riječi brizne u plač i primakne se k svecu moleći oproštenje. Antun upotrebi ovu prigodu i živom riječi stade risati strašne posljedice grijeha i mnogi između krivovjeraca prigrliše katoličku vjeru.

Riječ Božja govori sv. Bonaventura, rasvjetljuje dušu, pokazuje joj što ima činiti a što izbjegavati, što mora ljubiti a što mrziti. Riječ je Božja kaže sv. Bernard, život, svijetlo, vatra, hrana, lijek. Ah, da, riječ je Božja prema riječima sv. Pavla mač dvorezac i niko joj odoljeti ne može. Koliko pak više ne mora djelovati kad je prati svetost, kad ju Bog potvrđuje sa svojim čudesima? Evo svetost i čudesa slijede Antuna i on sa živom riječi evanđelja obara krivovjerstvo, raspiruje ljubav, povraća mir. Gradovi Forli, Firenza, Rimini i Bologna prvi okusiše blagoslovljene plodove Antunova truda i u tim gradovima grešnici svake vrsti izmiruju se s Bogom, čistoća, zanemarena i skoro izumrla nanovo oživi a mir zavlada Italijom ovim glavnim pozorištem Antunova rada. God. 1224 sv. Franjo pošalje Antuna u Francusku. Što je bio u Italiji *Rimini*, to je u Francuskoj bio grad *Montpellier*. Tu bijaše leglo *Albigeza*,

leglo svake gnjileži i nereda. Oh da, i ovdje imao je Antun da ruši i obara, da gradi i sadi. I moćnom svojom riječi, koju je čudesno svak razumijevao, kojim mu drago jezikom Antun propovijedao, obarao je krivovjerstvo a dizao je nauku Isusovu, rušio je zamamne pokvarenosti a sadio cvijeće kreposti. Crkve nijesu bile dostatne za mnogobrojno slušateljstvo i Antun je morao govoriti pod vedrim nebom na širokim plokatama, na prostranim ravnicama.

Albigezi u *Tolosi* napadahu na Isusovo božanstvo i na stvarnu Njegovu prisutnost u Presv. Olt. Sakramentu. Antun došavši tamo stade suzbijati njihove zablude. Vatrenom riječi branio ovu najmiliju, najsvetiju, najčudesniju istinu naše vjere: prisutnost Isusovu u Sakramentu, tu istinu koja nam sama tumači onaj vječni mladi život, što struji žilama katoličke Crkve, istinu, koja nam sama tumači junaštvo mučenikâ, požrtvovnost apostola i čistoću djevica.

Dandanas se napada na srednji vijek, nazivlje ga se vijekom tmine, no u ovim tminama gorjelo je neugasivo svijetlo božanske mudrosti, kojom je Antun pobjeđivao krivovjerce. Ah, da, i u Tolozi njihov je razum bio svladan pred svijetlom istine, no da se sklone njihova volja, trebalo je čudo i Antun ponovi čudo, što ga je već u Rimini učinio. Krivovjerac Guialdo govorio je Antunu: »Uzalud tvoje riječi i dokazi, Meni je vjera malo, ništa. Ja bih rado na žive oči vidjeti«. I vidio je sl. jer na Antunovu riječ, mazga, koja je gladovala za tri dana, ne mareći za zob, što su joj podmetnuli, padne na prve noge i pokloni se Onom Bogu, pred kojim se svija i nebo i zemlja i raj i pakao.

God. 1226 umrije sv. Franjo i smrt svetog patrijarke bila je povodom, da se Antun povrati u Italiju. Antun neumorno širi kraljevstvo Božje po Siciliji i u Padovi, u Raveni i u Akvileji. I o Antunu moglo se reći kao i o apostolima: Nema jezika, niti ima govora, gdje se nebi čuo glas njegov. Po svoj zemlji ide kazivanje njegovo i riječi njegove na kraj vasiljene.

Što da dalje govorimo o čudesima Antunovim, kad ih je tvorio na svakom koraku, kad se je moć, što mu je Svevišnji udijelio, protezala na sve naravne sile? Što da duže govorim o neumornom apoštolskom radu, što ga je Antun

razvio? Ah, na njegovu riječ cvjetale su kreposti, na njegovu riječ zrake katoličke istine prodirale su u tmine ljudskih duša. Ah tko bi se mogao Antunovoj riječi oprijeti, kad joj se pokorio isti tiranin Ezzelino da Romano. Veliki pjesnik Dante bacio je Ezelina u pakao među one, što su krv ljevali i kaže da je ono čelo na kojemu se dlaka crni, čelo Ezzelinovo.« Talijanski povjesnik *Villani* govori, da se nije nigda među kršćanima vidjelo većeg okrutnika. On je pogubio većinu Padovanskih građana, mnogima je dao izvaditi oči i kroz samu jednu uru dao je spaliti na tihoj žeravi do 11.000 Padovanaca. Sam sa svojom rukom kao za šalu odrezivao bi nosove i uši plemenitim gospođama i čestitim djevojkama i okrutni se silnik naslađivao sa vikom, koja je danju i noću napunjala užasom njegovu tvrđavu, naslađivao se krvlju, u kojoj su plivale njegove podzemne dvorane. God. 1227 Ezzelino navali iznenada i osvoji Veronu, ponovivši ondje strahote svoga divljaštva. Dočuvši za to Antun neustrašivo pođe k njemu i stade mu govoriti: »Neprijatelju Božji, okrutni tiranine, dokle ćeš ljevati krv nevinih kršćana? Osuda Božja stroga i strahovita visi nad tvojom glavom . . .« I, slušaoci, tiranin, koji se nije plašio naoružanih četa, zadrhtao je pred sjajem Antunovih kreposti, ona izopačena volja, na koju nije ništa moglo djelovati, popustila je Antunovoj riječi, ono srce što ga vapaji i suze mučenih i umirućih nijesu mogle ublažiti, svladala ga je nadnaravna snaga padovanskog Čudotvorca. U Ezzelinu eno vam najstrašnija slika XIII vijeka što se je od Boga udaljio no Bog ga je preko Antuna svladao. Ne nigda nije veća pokvarenost, veća zasljepljenost, veća tvrdokornost došla u sukob sa većom krepošću sa jačim svjetlom istine, sa većom snagom čudesa.

Nestalo je pokvarenosti kod ljudi, raspršile su se tmine krivovjerstva, zasjala je vjera, procvale su kreposti, izmirile su se neprijateljske stranke, tirani su morali popustiti a narod je opet uživao svoja prava i svoj mir. — Oh da, Antun je bio doista čovjek, koji je zalutalo čovječanstvo svoga vremena doveo natrag k Bogu. Njemu je Bog doviknuo: »Postavljam te nad narodima i kraljevstvima, da istrebljuješ i obaraš, da zatireš i raskopavaš da gradiš i da sadiš. Sa

sjajem svojih kreposti, sa vatrom svoje riječi, sa svojim nebrojenim čudesima Antun je ispunio visoku zadaću svojeg života.

* * *

Divan je grad Padova. Usred plodnih lombardijskih poljana, diže se poput kite cvijeća, koju zaljeva riječica Bakilijan. Antun ju je negda motrio sa jednog brežuljka i proročanskim glasom usklikne: »Da si mi zdravo, moj sretni grade, jer ti Gospod odredi veliku, neumrlu slavu i čast!«

Bilo je pod večer na 13 lipnja god. 1231. Sunce je već ostavljalo nebo a duge zlatne njegove zrake drhtale su na zapadu. Ah, ovu zemlju ostavljalo je i drugo sunce, sunce što je na tamno duševno obzorje donašalo rajsku svijetlost, sunce što je život budilo u srcima njezinih sinova. Vika malene djece prekine sutonsku tišinu i razlije se ulicama Padove vičući: E' morto il Santo! Umro je svetac! Umro je sv. Antun!

Na te glasove skoči cijela Padova na noge, narod krene put Arcelle i navali na redovnike, da predadu Svečevo tijelo. Narod iz Kapodiponta opre se Padovancima jer su svi htjeli posjedovati ono sveto tijelo. No Antun bio je već prorekao svom milom gradu Padovi, da joj je Bog odredio veliku i neumrlu slavu i čast. Da, Padova je morala u svome krilu čuvati smrtne ostanke velikog Sveca. Padova bit će kroz vjekove kao moćni glas, koji će ljudima zboriti, da Antun nije umro, jer sveci ne umiru. Njihova je smrt slatki sanak u Gospodu, iza tog sanka dižu se sa ove zemlje i lete prema rajskim visinama, gdje vjekuju u slavi i u blaženstvu. I Antun je poletio u raj, no nije ostavio ovu zemlju. Na zemlji će kroz vjekove živjeti uspomena na njegove kreposti; u Padovi će ostati svježi i crven Antunov jezik, onaj blaženi jezik, koji je kako reče sv. Bonaventura, toliko hvalio Boga i druge ga hvaliti učio, onaj jezik pred Bogom tako dragocjen. Na zemlji će kroz vjekove ostati silna snaga Antunovih čudesa i k njegovu grobu hodočastit će bijednici svake ruke, da po Antunovu zagovoru isprose svaku milost.

I Padova će Antuna slaviti. Njemu će podignuti divni hram, slavnu baziliku. Ali Antunova slava prelit će se preko zidina milog njegovog grada, odzvonjet će diljem Italije, raširit će se njegovom domovinom. Ah da, Portugalska i dandanas svečano slavi svog velikog sina. I dalje svijetom kudgod sunce putuje, putuje i Antunova slava. Oh da, narodi su uvjereni o njegovoj moći i zato dižu crkve u njegovu čast, podižu mu kipove i spomenike, njegovom slikom rese zidove svojih kuća. I kad bi mogle govoriti Antunove slike i Antunovi kipovi, pričali bi vam o ljudskim suzama i o bolima ljudskih srdaca no ujedno i o moći Antunovoj. Antun je otro hiljade suza, Antun je utješio hiljade srdaca. — Jest, sveci ne umiru, no kao da nitko ne živi takvim bujnim životom kao Svetac Padovanski. Kao negda, kad je prolazio tvoreći dobra pogaženom puku, prolazi i danas među hrpama, što ih je naš socijalni život porinuo u ogromnu bijedu. Strašnu nam sliku prikazuje savremeni proletarijat. Iznemogle žrtve društvene borbe, pružaju suhonjavu ruku i pitaju kruha. No Antun pobrinuo se za njih i svaki im utorak, a u većim mjestima svagdano, dijeli svagdanji hljeb.

Oh da, i vi, mili slušaoci uvjereni ste o Antunovoj moći i sam Bog znade koliko vas je puta veliki Čudotvorac utješio koliko vam je milosti udijelio! Ne treba potom da vas potaknem na to, da se njemu u svakoj nevolji utječete. Da, vi ste se uvijek obraćali i dalje ćete se obraćati ovom mogućem zagovorniku. — No danas, kad vi Antuna slavite, danas kad vam je uspomena na njegov slavni život pobudila zanos u srcu, Antun se obraća vama i on vas za nešto moli. A zar biste se i mogli oglušiti njegovoj molbi? On vas moli, sl. da se u njega ugledate i u njegove kreposti. Kao u XIII stoljeću i dandanas se širi nećudoređe i dandanas vlada oholost i dandanas ljudska je srca zaokupila ljubav k zemaljskim varavim dobrima. Ali ugledajte se u svetog Antuna, srca vaša okitite osobito onom krepošću, koja je njemu najmilija, naime lijerom čistoće.

A ti moćni Čudotvorče, daj da lebdi pred našim očima tvoja uzvišena slika, da nas ona potakne na krepost; ti učini da u našem srcu moćno odjekne tvoja sveta riječ a nad

nama neka lebdi moćna tvoja zaštita; ti nam pomozi u svim tjelesnim bijedama, u svim duševnim nevoljama a nadasve ti nas izvedi sigurnom stazom iz tmina ovog života, ti nas privedi k Onomu, kojega si ti svojim riječima i sa svojim djelima za života slavio, i koji je tebe proslavio na nebu i na zemlji! Amen.

Don Ivo Petković — Trstenik

---

29 Juna

Blagdan sv. Petra i Pavla Apostola

BOG NE POVJERAVA KLJUČEVA RUCI, IZ KOJE ĆE ISPASTI

»Tebi ću dati ključe kraljevstva nebeskoga«.
Mt. 16 19.

Veliki ljudi imaju čudnu historiju. Ko bi rekao, da će se jedno izloženo izraelsko dijete, i pukim slučajem spašeno, razviti u najvećeg proroka i zakonošu Starog svijeta, Mojsiju? I u naše vrijeme doživjeli smo, da je jedan šegrt postao najveći izumitelj svijeta — Edison —; da je jedan prodavalac šibica postao najveći multimilioner, Morgan; i da dva čovjeka s ulice drmaju Europom: Mussolini i Hitler. Koje čudo, da je i jedan ribar, koji je krpao mreže na Genezaretskom jezeru, postao najveći Apostol svijeta, i to je *sv. Petar.*

Car Aleksandar prešao je sa 36.000 vojnika Helespont i osvojio Babilon i Suzu i čitavu ondašnju kulturnu Aziju, koja danas nije njegova, a ni njegova vlastita država Macedonija nije danas njegova ni njegovih nasljednika. Hanibal, Cesar, Napoleon, osvojili su polu Europe, koja danas nije njihova. Zaboravljeni su i nekada slavni učenjaci, govornici i reformatori. Najljepši hramovi svijeta puni zlata i mramora, kakovi su bili grčki i rimski, danas su ruševine, niti ko u njima pali tamjan, prinosi žrtve ili spominje njihove

bogove i heroje. A *Petar* sa jedanaest drugova osvojio je svijet, koji je i danas njegov. U milijunima crkava slavi se danas njegov imendan i dan smrti, milijuni se ljudi ispovijedaju Bogu, Bl. Dj. Mariji, bl. Mihajlu arhanđelu, sv. Ivanu Krstitelju i njemu, dok prijatelji i neprijatelji znaju za svakog i najneznatnijeg između 266 njegovih nasljednika.

Odakle ta promjena u čovjeku neugledna roda; tako neukom, da nije shvatio ni jednostavne priče o sijaču; siromašnog, da nije mogao platiti pola šehela hramskoga poreza; plašljiva, da se bojao jedne sluškinje? Velike promjene dolaze od velikih sila. I malen čamac, ako se prepusti pogodnim talasima, može preći ocean, kako se već dogodilo više puta. I malo dijete, ako se popne u brzi vlak, za čas stigne kamo hoće. I najmanje selo postane veliki grad, ako kralj u nj smjesti svoju prijestolnicu. I najsiromašniji radnik može postati velik bogataš, ako naiđe na zlatnu žilu ili izvore petroleja.

Tako je i sv. Petar ni ne sluteći dospio u krug Kristov, u blizinu samoga Boga-čovjeka. I odatle sva njegova veličina i slava. Ko dođe bliže izvoru svijetla, i sam sja. Ko se na veliko brdo popne, ima šire vidike. Ko s velikim osobama dolazi u kontakt, dobiva na znanju, uplivu, vlasti, ugledu.

Ali ipak mora da je sv. Petar imao nešto u sebi, što se Isusu dopalo. I Napoleon je postavio običnog vojnika Ney-a za maršala, ali je taj bio hrabar kao lav. I Juda je bio apostol Kristov, pa kako je svršio? Dok se sv. Petar velikodušno povjerio Isusu i samo u njega gledao, na Njega mislio, Njegove želje predusretao i svojim iskrenim, otvorenim i žestokim temperamentom uvijek se bez predomišljanja odlučno opredijelio za Krista, Juda je negdje u zapećku brojio novce i mislio samo na zlato i mrtvu materiju. Isus hoće i može sve s nama učiniti, ali hoće neograničenu vjeru i pouzdanje. Petar je edificirao sva stoljeća onim bacanjem u valove da dođe do Krista, pa onim riječima, kojima je sprečio kolebanje apostola: »Kuda ćemo od Tebe, Gospode, Ti imaš riječi vječnoga života«. Nadalje kad je pred Cesarejom Filipovom, dok su drugi apostoli šutjeli, nazvao Krista Sinom Boga živoga i kad je u Maslinskom vrtu trgao mač na obranu svoga Učitelja.

Njemu i vjeri njegovih Nasljednika mi danas zahvaljujemo, što smo pokršteni i u pravoj ovčarnici Kristovoj i upisani u maticu živih članova kraljevstva nebeskoga. U U njegov primjer ugledali su se i naši djedovi i uvijek vjerno bili uz Krista, a kad je trebalo, znali su naši Erdödi, Šubići i Jurišići trgnuti mačeve, te i ako su od mača izginuli, vjeru su ipak sačuvali. Danas se boj bije više perom nego mačem, stoga se današnji dan posvećuje *dobroj štampi*, jer s odlučnosti i privrženosti našoj i naših pisaca načelima Kristovim, ovisi naša kultura, mir i sreća vremenita i vječna.

Dvije su stvari potrebne za spasenje pojedinaca i naroda: Treba da smo u pravoj vjeri Kristovoj, što srećom već jesmo. Što koristi Indiji njezin Gandi, kada kao slijepac slijepca vodi? O, priznao je i sam, da bi sve dao, da ima u Indiji jedan Red, kao što je naš trapistički. Ali ti plodovi rastu samo na deblu vjere Isusove. — Drugo je potrebno, da slijedimo istinu. Kad smo se već namjerili na majdan duševne veličine i bogatstva, i na izvore koji teku u život vječni, treba da se iskreno i sa oduševljenjem prepustimo božanskom uplivu. Kad smo već našli Isusa i stupili u Crkvu Njegovu, treba da sve svoje sile i vrijeme Isusu i posvetimo.

Ne smijemo se izgovarati da se i sv. Petar tri puta odrekao Isusa. Kad se Petar odrekao Krista, još nije bio primio Duha Svetoga, a mi smo ga primili; još nije pravo vjerovao da će Isus, makar bio ubijen i mrtav, moći uskrsnuti, a mi to već znamo; on nije znao, hoće li se Crkva moći održati protiv jake sinagoge i još jačeg rimskog imperija, a mi danas slavimo 1900-godišnjicu opstanka i triumfa Crkve Kristove; nije znao hoće li se čudesa dugo uzdržati, a mi smo 1934 godine mogli čuti iz usta liječnika svega svijeta sabranih u Lurdu, da je tamo bilo samo te godine 88 čudesnih ozdravljenja.

O koliki se danas kolebaju, mjesto da druge utvrđuju! Pošto su se već uhvatili u mreži Petrovoj, žale za prijašnjom slobodom, mjesto da i druge privuku unutra. Teško onima, koje ne uhvati mreža Petrova, a još teže onima, koji

je proderu i umaknu... Ribama je bolje u moru, ali za duše, koje je Krist pozvao u vječno blaženstvo, nije dobro, ako se ne odazovu Njegovom božanskom pozivu. Ali ako nam se prispodoba o ribama ne dopada, premda ju je sam Gospod Isus upotrebio i Petra nazvao ribarom ljudi, uzmimo drugu prispodobu. Je li bolje biti u ovčinjaku Dobra Pastira ili biti izvan njega, gdje ostavljenu ovcu neminovno trgaju vukovi?

Odrešitost, odlučnost, načelnost potrebna je i u običnom životu, kamo li ne bi bila potrebna u duhovnom pravcu. Nasilnik Staljin pobio je komuniste, koji su htjeli da sjede na dvije stolice. Kortez je izvukao mač i povukao crtu, tražeći da samo oni pređu tu liniju, koji bezuvjetno riskiraju glavu i žele s njim osvojiti srebrnu zemlju Peru i svi su postali knezovi i bogataši. I pas je vjerniji od mnogih ljudi, jer ide za siromašnim svojim gazdom, i ako bi ga drugi bolje hranili. Ljudi se drže dobrih prijatelja, dobra liječnika, dobra sjemena, dobrih knjiga, čak znaju i gdje se dobije dobra čaša vina, samo Bogu neizmjerno bogatom i dobrom nekako lijeno i preko volje služe. Da je takav bio sv. Petar, ne bi danas bio na oltarima našim, niti bi ga milijuni štovali i slijedili. Ne bi mu ni Isus povjerio bio upravu Crkve svoje. Zar može dati dragocjene ključeve svoje u ruke, iz koje bi jednog dana ispali? Bog je spreman da nam dade najveće milosti, ali traži i od nas odlučnost i karakternost. To je osobito potrebno, gdje se ne radi o izboru dobra i boljega, nego između apsolutnog zla i vječnog dobra, između Boga i sotone.

Jedan svećenik đakovačke biskupije.

Prigodni govori

Slika Srca Isusova najusvišenija propovijed

— Za blagdan Srca Isusova, za prvi petak u mjesecu prigodom klečanja —

»Dođite k meni svi!«... (Mt. 11, 28.)

Slavni rimski vojskovođa Julije Cezar bio je krivo osumnjičen, da u pokrajini Galileji, koja je bila povjerena njegovoj upravi, sprema pomoću svojih legija (četa) urotu protiv vlastite svoje domovine. I dođe povrijeđeni Cezar u Rim, da se opravda pred vrhovnim državnim zborom, pred rimskim senatom. Mjesto mnogo riječi, koje bi bio mogao iznijeti u svoju obranu, on je stupivši pred sumnjičavi senat razgalio junačka svoja prsa, upro prstom na brazgotine što se ondje još dobro vidjele, kao ostaci teških rana zadobivenih u boju za domovinu. U te brazgotine upre sada Cezar pa ponosno i povrijeđeno reče: »Ako vas ove rane, zadobivene u bojevima za rimsku državu, ne mogu da uvjere o mojoj nepokolebivoj vjernosti i ljubavi prema domovini, onda se ja odričem svake druge obrane.«

Ne trebam ni spominjati, da je tako uvjerljiva Cezarova obrana sjajno uspjela, i da je poslije takve obrane veliko ime Cezarovo još većma zasjalo u očima njegova naroda.

I pred nama, slušatelji moji, stoji danas veći od Cezara — Spasitelj naš. Stoji i blagim pokretom ruke pokazuje ne samo na ranjene prsi, već što je mnogo više, na probodeno i širom otvoreno Srce svoje. Iz toga ranjenog i poput žarke peći užarenog Srca snažno suklja čisti, živi plamen. Sred plamena stoji čvrsto zasađen križ, a oko Srca ovila se ljuta trnova kruna i nemilo ga probada.

O doista! Ako su već same brazgotine na prsima Cezarovim tako uvjerljivo govorile o iskrenoj domovinskoj ljubavi toga velikog Rimljanina, koliko onda uvjerljivije

može da nam svjedoči za sebe ovo veliko, probodeno Srce na prsima najvećega i najboljega među sinovima ljudskim! Jest! To Srce, ta rana na njemu, taj plamen, taj križ, ta trnova kruna svjedoče nam sve bez riječi rječitije za Spasitelja našega i od same anđeoske riječi.

Pristupimo stoga i mi, slušatelji moji, danas malo bliže k tome Srcu, ukrašenom tolikim znakovima dobrote i ljubavi! Pristupimo i poslušajmo pobožno na čas-dva što nam to sve šuteći govori Spasiteljevo Srce, što rana na tom Srcu, što plamen iz Srca, što križ usađen u Srce, a što opet trnova kruna Njegova? K toj dakle slici presvetoga Srca Isusova podignimo danas pobožno svoje oči i svoje duše, ne bi li se ta uzvišena slika što vjernije prelila i što življe utisla u naša srca i pomalo ih preobrazila i učinila ih sličnima Srcu Spasiteljevu!

1. SRCE

Prvo: Što nam dakle govori samo presveto Srce Isusovo, i zašto Spasitelj pokazuje rukom na nj? Život je čovjekov, to svak od nas dobro znade i osjeća, da je život čovjekov na ovoj zemlji od kolijevke pa do groba pun jada i čemera. Ne nazvaše bez razloga već prastari mudraci zemlju našu velikom dolinom suza.

Tko bi mogao da izbroji sve suze, sve uzdahe i vapaje čovjeka patnika od toplog krila majčina pa do hladne smrtne postelje? Suzom u očima rađamo se na ovaj svijet. Suzom u očima odlazimo s njega. Pa ako kadikad zaluta na čas-dva i sjena sreće pod naš krov, onda zajedno s njome već ulazi i bojazljiva briga: ne će li nas ta sreća ubrzo ostaviti? A uz to vrh svega lebdi bez prestanka osjećaj brze i neumoljive smrti; osjećaj blizine groba, iza koga dolazi još ono najvažnije — sud i vječna plaća.

Narav je čovjekova takva, da u tim prerazličitim teškoćama života traži nekoga, tko će patnika razumjeti, s njime suosjećati i tako mu olakšati. To znači, da čovjek patnik traži srce, koje će ga svojim razumijevanjem i svojom samilosnom ljubavi utješiti i pridići. Dok si bio još malašan, ti si u svim svojim sitnim tugama i nevoljama pribjegao sigurnom utočištu svome — dragom krilu majčinom. Narav

te tvoja bezazlena onamo upućivala. A majka, velika tješiteljica tvoja, umjela je svaki puta skinuti s tvoga ojađenog srdašca svaki bol. I za čas bi se tvoja ožalošćena duša opet smirila i tvoje suzicom orošeno oko opet razvedrilo. Srce majčino — hoću li pravo pogoditi? — srce majčino bilo je ono slatko pribježište, slatko utočište tvoga djetinjstva. Ali to je dobro srce možda već davno prestalo da kuca. Ti si ostao osamljen. Pa i da nije još prestalo da kuca to dobro srce majčino, ipak koliko toga ima, što znade da se u neke teške časove obori na tvoju dušu, a što ti ne znaš ili ne možeš nikom da otkriješ, pa ni dobrom srcu majčinom. Ne možeš, velim, ili zato, da odveć ne žalostiš dobru majku svoju, ili opet zato što unaprijed vidiš, da je utjeha, da je lijek tvojoj boli izvan dohvata majčinih moći. A ipak narav i u takvim časovima traži svoje. Bol traži utjehu. Srce što pati, traži samilosno, dobro srce, koje će ga moći utješiti. Samo upamti, brate predragi, da nijesi ti jedini, koji trpiš i patiš. Upamti, da jednako kao i ti, da isto tako imade čitavo čovječanstvo svojih dubokih i teških patnja, pa da i čitavo čovječanstvo kao i ti čezne u svojim nevoljama za jednim dobrim srcem, koje bi ga moglo potpuno razumjeti, utješiti ga i olakšati mu.

A gdje je takvo srce? Gdje je takva velika, samilosna ljubav, za kojom svi čeznemo? Gdje je takovo stoput poželjeno pribježište za duše što pate? Recite, gdje je, da onamo svi pohrlimo, ne bi li nam se, ondje, kao ono u dane nevina djetinjstva na srcu majčinom, ožalošćena duša opet utješila i suzom zaliveno oko opet razvedrilo?

Evo, braćo patnici, evo toga Srca! To je Srce Spasiteljevo! Srce moćno, — od Njeg svemir crpe svjetlost i toplinu, — a ujedno Srce tako dobro, koje hoće i umije da otare svaku suzu s oka patničkoga. Da, to je Srce moćno! Ono je jednom riječi dozvalo iz smrti na nov život jedinca sina one majke udove iz Naima. I opet jedinicu kćer pobožnoga Jaira. Ili opet već tri dana zemlji predanog Lazara. Srce doista moćno! Ali i Srce predobro i nada sve milostivo. Srce, koje reče, da je došlo da traži ono, što je bilo izgubljeno; da liječi bolesne; da oprašta onima, koji su posrnuli, kao što je oprostilo Magdaleni i raskajanomu

razbojniku, razapetom s Njime na Kalvariji. Srce tako samilosno, da je i umirući još molilo za svoje okrutne krvnike: »Oče, oprosti im, jer ne znadu, što čine.«

U to dakle moćno i milostivo Srce pokazuje danas Spasitelj blagim pokretom svete svoje ruke, kao da nam hoće reći: »Ovamo svi bolesni! Ovamo svi siromašni! Ovamo svi žalosni, željni utjehe! Ovamo svi griješni, željni oproštenja! O doći ovamo svi, svi koji ste umorni i opterećeni, na mojem ćete se Srcu pokrijepiti. Vječnom ljubavlju ja sam vas ljubio, i zato hoću da vas sve samilosno privučem k sebi«. (Mt. 11, 28., Jer. 31, 3.).

2. PLAMEN

A što nam govori onaj čisti, žarki plamen, što tako snažno suklja iz Srca Spasiteljeva? Taj plamen znači veliku ljubav Spasiteljevu, koja po riječima sv. Pavla apostola nadilazi svako shvaćanje; ljubav, koju ne može ništa da ugasi; ljubav koja vječno gori, i to čistim, žarkim plamenom. To je onaj sveti oganj, za koji sam Spasitelj reče: »Oganj sam donio s neba, pa što hoću drugo, nego da se razgori?«

Ali nema vatre, slušatelji moji, nema vatre na ovom svijetu, koju ne bi mogla da ugasi voda. Isto tako nema ni ljubavi na zemlji, koja ne bi mogla s vremenom da ohladi pa čak da se i ugasi, osobito ako se onaj, komu smo ljubav i dobrotu iskazali, pokaže poslije nevrijednim naše dobrote i ljubavi. Kao što voda gasi vatru, tako crna nezahvalnost gasi ljubav. Nezahvalnost rastavlja dugogodišnje prijatelje; nezahvalnost otuđuje rođenu braću; nezahvalnost krši nježnu vezu ljubljenih zaručnika. Oh koliko se puta znade dogoditi, da čak i rođena majka omrzne na vlastito svoje dijete radi njegove nezahvalnosti. Samo čistog i žarkog plamena, što suklja iz Srca Spasiteljeva nije mogla da ugasi ni ta najcrnja mana, to jest naša kruta nezahvalnost. Silne vode — stoji za to Srce pisano u Sv. Pismu — silne vode ne mogoše ugasiti ljubavi moje!« (Pjesm. nad pjes. 8, 7).

Boli doduše Spasitelja naša crna nezahvalnost. »Nebesa čujte (tuži se Gospod u Sv. Pismu) nebesa čujte i zemljo poslušaj tužbu moju: Sinove sam othranio i uzvisio, a oni me prezreše!« (Iz. 1, 2.) Ipak ni ti hladni mlazovi vode mrzlice ne mogoše da ugase plamena ljubavi, što suklja iz presv. Srca Isusova za nas nezahvalne. To eto znači plamen na slici presv. Srca: Silne vode ne mogoše ugasiti ljubavi Njegove! Taj plamen, što suklja iz presvetoga Srca Spasiteljeva, to je ognjeni juriš žarke Spasiteljeve ljubavi na naša hladna i ledena srca. O blaženi čas, u koji ćemo se moći nazvati pobjeđenima!

3. KRIŽ

Sred plamena stoji križ, duboko usađen u presv. Srce Spasiteljevo. Sam je Spasitelj protumačio sv. Margareti Alakok, što znači taj križ u Njegovu Srcu. On sam reče, da taj križ znači, kako je On već unapred u svom Srcu, u svojoj Duši, živo osjećao i proživljavao sve one muke i boli, što ih je poslije pretrpio na svom tijelu razapet na križu. Njegov dakle krvavi Vel. Petak nije trajao samo jedan dan, kao što se obično misli, već čitav život. Čitav život bio je križ duboko usađen u Njegovom presv. Srcu, u Njegovim mislima, u Njegovoj Duši. »Dolor meus in conspectu meo semper« — stoji za Njega pisano u Sv. Pismu. A to znači: Bol je moj bez prestanka pred očima mojim.« (Ps. 37, 18). To nam dakle doziva u pamet onaj križ, zasađen u Srcu Isusovu.

Čije se boli, slušatelji moji, mogu bilo po veličini, bilo po trajanju, bilo po oštrini da usporede s bolima našega Spasitelja? Čiji križ je jednak Njegovom? A gle, On ga je dragovoljno nosio trideset i tri godine u svom Srcu na naše spasenje. Pa kako Mu uzvraćamo ljubav za ljubav? Koliko sućuti imamo sa svojim Spasiteljem? A ipak bi takva naša nježna sućut za boli Spasiteljeve bila blagi melem i za naše rane, a usto i vrelo najslađe utjehe.

4. RANA

Na presv. Srcu Spasiteljevom vidi se nadalje velika, širom otvorena rana. Vojnik je jedan — tako svjedoči sv. Evanđelje — raspetome i već mrtvom Isusu oštrim kopljem probo Srce i odmah je potekla iz Njega krv i voda. Za-

dnje kaplje predragocjene krvi Isusove potekle su dakle kroz tu ranu na presv. Srcu.

Isus mrtav visi na križu. Umorna glava klonula Mu je na širom otvorena prsa i na širom otvoreno Srce. A sa blijedomodrih usana mrtvoga Spasitelja, kao da se čuje posve tihi glas, ali već s drugoga svijeta: »Pristupite sada ovamo vi svi, koji ste ikad posumnjali u moju ljubav! Dođite sada i pogledajte ovo širom otvoreno Srce! Dopustio sam, da mi ga još i mrtvo otvore, da ga možete svi ispitati i pregledati i osvjedočiti se, da u njemu nije bilo ničega osim ljubavi, jače od smrti. Rana moga Srca jesu širom otvorena vrata u moje Srce. Na tim vratima, koja vode u svetište moje vječne ljubavi, ima pasti svaka sumnja. Na ovom svetom pragu pasti će narod na koljena i ispovijediti: da sam ih doista ljubio vječnom ljubavi i iz ljubavi im se darovao!«

O veliki Prijatelju naš! O Božanski Ljubitelju naš, koji rad nas nosiš u grudima svojim Srce probodeno! Ja se u prah bacam na pogled te velike, svete rane, rane na Srcu tvome! I smeten nad tolikom neizmjernom mjerom tvoje dobrote, ne nalazim druge riječi do li kratkog, ali svesrdnog: hvala! Tisuć puta hvala, Srce probodeno, Srce iscrpljeno, Srce satrveno iz samilosne ljubavi prema čovjeku-grešniku, grešniku-patniku!

5. TRNOV VIJENAC

Još je jednim bolnim znakom ukrašeno presv. Srce Spasiteljevo: trnovit vijenac ovija se oko njega. Srce, koje je zaslužilo da ga resi najljepše cvijeće zemlje, to Srce ovjenčano je trnjem. To znači: čista i vječna ljubav Kristova, koju bi morali da cijene svi stvorovi, ta je sveta i bolna ljubav prezrena i zanemarena. Što više, to Srce probada oštro trnje. To je trnje grijeha, trnje hladnoće i nehaja; trnje mlakosti i mlitavosti tolikih kršćana, pačak i onih, koje je Spasitelj izabrao za svoje osobite prijatelje i povjerio im duhovnu baštinu svoju. Nadalje toliko oštro trnje psovke, bogohulstva i bezboštva, što se luciferskom zlobom diže protiv samoga Boga. Pa onda toliko trnje zle štampe, bestidne mode, neobuzdane slobode i druge svakovrsne pokvarenosti, što upravo poplavljuje svijet zavodi i upropašćuje tolike duše, i time nemilo ranjava ovo predobro Srce; Srce tako sveto a baš zato i tako osjetljivo na svaku povredu Božje istine, pravde i dobrote. Grijesi su dakle naši, da se najjednostavnije i najtočnije izrazimo, grijesi su naši ono oštro trnje, što probada dobro Srce Isusovo. Tako eto grešno čovječanstvo uzvraća Isusu za onaj sveti plamen, što suklja iz Srca Isusova. Tako uzvraća grešni svijet Kristu Gospodu za križ usađen u Srcu Njegovom. Tako uzvraćamo Dobrom Pastiru našem za ranu njegova Srca — ranu veliku i svetu. Za cvijeće ljubavi — trnje zloće i nezahvalnosti.

Sjetimo se danas toga našeg trnja nezahvalnosti kao i naše svete dužnosti, da bar sada Spasitelju svome pružimo za nanesene uvrede poniznu i pokorničku zadovoljštinu. A u buduće da Mu uvijek zahvalno uzvraćamo ljubav za ljubav, pa čak — ako se pruži prilika — i bol za bol. To upravo i jest glavni cilj, glavna svrha i glavna zadaća ove uzvišene pobožnosti prema presvetom Srcu Isusovu: redamare i reparare. To znači: uvrede nanešene presv. Srcu skrušeno popravljati i ljubav Mu za ljubav vraćati.

ZAKLJUČAK

Stare, pobožne legende spominju, kako se više puta dogodilo, da je s nekih pobožnih slika Isusovih i Marijinih znao sam Spasitelj ili prebl. Gospa da progovori kojoj osobito pobožnoj osobi. O zar ne, kako bismo se i mi osjećali sretnima, kako bismo bili potreseni, do u dno duše, da i nama tako progovori dobri naš Spasitelj ili Njegova presv. Majka? To znači, ljubljena moja braćo, da se u dubini našega srca poput žive iskre u pepelu još nalazi jedna živa čežnja, jedna živa želja, žarka poput žeravice, želja, za velikim predobrim, svemogućim Bogom. Mi smo u dubini svoga bića čvrsto uvjereni, da sama njegova slatka riječ, riječ s onoga svijeta, može potpuno da smiri, utješi i usreći naša uzburkana i smućena srca. Smućena — velim — grijesima i zlim duhom ovoga našeg zlog vremena.

Evo, braćo, takve slike, što umije govoriti našim dušama! Evo slike presvetoga Srca Isusova! Evo žarkog pla-

mena iz Srca, evo svetog križa sred plamena, evo rane širom otvorene, evo trnova vijenca oko srca, evo znakova Spasiteljeve dobrote i naše nezahvalnosti! Evo uzvišene slike, koja sve šuteći tako divno govori našem srcu! K njoj dižimo često svoje umorne oči i svoje nemirno srce, željno glasova s drugoga svijeta! O sretnih li nas, kad se naučimo prisluškivati svetim glasovima vječne ljubavi, što se jednoć očitovala i još se uvijek očituje preko toga Božanskoga Srca! Tada ćemo na otvorenoj rani toga velikog Srca naći uvijek još više i još dublje utjehe, nego li nekoć na krilu naše dobre majke. Preko toga presvetog Srca zalazit ćemo sve dublje u razumijevanje vječne dobrote Božje, dok se konačno naš Život ne prelije u more vječnosti, u kraljevstvo vječne ljubavi.

Braćo, završimo! Slika presv. Srca Isusova neka bude najljepši ukras naših crkvi i naših domova. Sam Spasitelj to želi. On reče sv. Margareti: »Ja ću izliti u punoj mjeri svoje blagoslove na sva mjesta, gdje bude izložena slika moga Srca, da je ondje ljudi ljube i štuju.« Zašto to Spasitelj želi? *Zato, što hoće, da nam s te slike progovori, da nas s te slike uči, da nas po toj slici privlači k sebi.* Toj želji Spasiteljevoj odgovorimo mi danas, ali pobožno, ali odlučno, ali neopozivo: Čuj nas o presveto Srce Isusovo! Klečeći danas pred Tobom mi Ti svečano i zauvijek izjavljujemo: Tvoji smo Gospodine i Tvoji hoćemo da budemo! Raširi slavu presvetoga Srca Svoga od jednoga kraja naše domovine do drugoga! Učvrsti prijestolje svoje posred doma našega! *Učini naš narod svojim narodom! I naše obitelji svojim svetištima! I naša srca svojim vjernim podanicima!* Znamo, Gospodine, da si Ti donio oganj s neba na zemlju. Znamo da si ga donio u predragocjenoj posudi presvetoga Srca svoga. Znamo, da Ti je najveća želja, da se taj sveti oganj razgori po čitavoj zemlji. Evo, Gospodine, mi Ti danas nuđamo srca svoja! Ražeži ih tim svetim ognjem svoje ljubavi! Pa nas onda postavi po riječima Duha Svetoga: *kao pečat na Srce svoje i kao znak na ruku svoju.* (Pjesma nad pjesmama 8, 6).

Josip Ivić, sveć. đakov. bisk.

GOVOR VATROGASCIMA

bilo u kojoj zgodi, a napose na dan njihovog Zaštitnika sv. Florijana Mučenika, vidi gore među propovijedima na dane Svetaca, 4 maja, strana 344.

O ženidbi

II — Život prije braka — priprava na brak

Od Gospoda samoga je žena razumna.
Prič. Sal. 19 14.

Razmatrajući u dvijema našim predikama, koje smo čuli o sakramentu ženidbe, vidjeli smo, da je dobra žena od Gospoda, kako nam to poručuje Duh Sveti i u izreki, koju sam naveo: *od Gospoda samoga je žena razumna.* Ta riječ *dobra žena, dobar muž* ima relativno značenje: pošto nije sve za svakoga dobro. Tako n. pr. mač je dobar za vojnika, on ničemu ne služi redovniku. Zakonske knjige dobre su za advokate i pravnike, koji se znadu s njima služiti, dočim recimo jedan obrtnik ne bi znao što će šnjima. Zato veli filozof (Aristotel), ono je *dobro* što je u razmjeru sa prirodom onoga, komu je ono namijenjeno.

Predpostavivši ovu istinu, uzmite sad djevojku, koja je čedna i dobra ali vesele ćudi, hoće li ona biti dobra za mladića, koji je po svojoj prirodi mrk i kratkorijek? Ovo dvoje nebi pristalo zajedno, pošto su im naravi tako opriječne. Ili djevojka dobro odgojena i kreposna ali od naravi svoje bojažljiva i razdražljiva kako će pristati uz mladića, koji je pust i odlučan — ovakove ćudi ne spadaju zajedno, jer nijesu ni u kakvom razmjeru. Kao što je u pjevanju nužno, da svi glasovi skladno pjevaju prema osnovnom glasu, da bude potpuna harmonija, tako i u ovom bračnom koncertu treba da je sve u skladu, da se može reći, da je muž dobar i žena dobra.

Kako je moguće dakle, da se udese svi ovi registri, pa da skladno sviraju kraj tolike razlike ćudi i mišljenja kod ljudi? Kako je to moguće? Evo što veli Sv. Pismo: *od*

Gospoda samoga je žena razumna (Prov. 19, 14.). — Hoćeš li da bude žena prema tvojoj ćudi, ili muž prema tvojoj naravi, to imate tražiti od Gospoda i dobro pazite na ovu riječ *samoga*, to će reći nitko drugi ne može združiti u skladni bračni život naravi; koje si stoje u razmjeru osim samog Boga. I kako ćemo mi to postići? Zaručnici dobivaju tu milost za *dobra djela*. Samo dobar i krepostan život mladeži prije braka može biti osnova dobrog bračnog života.

Ah predragi moji kršćani mi se čudimo, što danas ima tako malo sretnih brakova, ali bolje bi bilo da se čudimo, što su i oni — koji se zovu sretni uistinu takovi. Kako živi mladež prije nego ih se veže u bračni život i kako se pripravlja za ovaj tako ozbiljni i tako odlučni stališ za ljudsko društvo i za njihovu vremenitu i vječnu sreću? Kako žive! Pa ako onda u braku nemaju sreće kakvo čudo! Zar dobra žena dobiva muža za dobra djela — *pro factis bonis* — a gdje su ta dobra djela, kada se gotovo uvijek mladež baš pred sam brak kaljaju tolikim grijesima.

Prvi grijeh, što ga mladež čini prije svojeg bračnog života — grijeh koji se obično i u ispovijedi ne ispovjeda i ne okaje — je neposlušnost prema roditeljima i u teškim stvarima. Djeca, koja su savjesno slušala roditelje svoje, i koja nebi ni za što bez znanja njihovoga ni iz kuće izašla, a kamoli pošla u koje društvo, čim je njihovo srce obuzela profana ljubav — zbogom poslušnosti: pače čini se da su posve zaboravili na sinovsku vezu koja ih veže uz njihove roditelje. Prezirno se odbijaju dobri savjeti, na prigovore roditelja djeca odgovaraju prkosno, zabrane se ne slušaju, zapovijedi se ne vrše. — Otac govori svojoj kćeri: kćeri ja neću da druguješ s onim mladim čovjekom: a baš taj mladi čovjek je, komu ona piše, koga pozdravlja i traži, da se s njime sastane pa bilo i proti volji očevoj. — Sinko noću ne izlazi — ozbiljno govori majka svome sinu. A baš noć je — taj zao drug — koji se traži za plesove, sastanke, kada se obilaze prozori i vrata, da sakriveni tminom ne budu opaženi, koji se sastaju uz tisuću pogibelji i za vremeniti i vječni život. — Često se događa da mladić zaljubljen zaboravlja ne samo na četvrtu zapovijed nego i na sedmu.

Bez znanja svojih roditelja uzima novac, da uzmogne kupovati cvijeće i darove svojoj odabranoj. Pa to gdje nema poslušnosti, gdje je savjest otupila za razliku između onoga što je slobodno učiniti i onoga što nije slobodno: koliko tu ima grijeha. I to nisu možda laki grijesi već sve teški, kojima se krše zapovijedi Božje, koje su glavne i osnovne za društveni poredak i zajednički život.

Zar vam se čini, kršćani, da je to život, koji bi zaslužio, da Bog ovakovoj mladeži dodijeli dobrog bračnog druga? Ako je malo sretnih brakova kakvo je to čudo, kada ima tako malo mladeži, koja bi se ozbiljno i u svemu dobrim životom i dobrim djelima pripravljala za bračni život.

Ali držite li vi, da su to svi grijesi, koji se čine prije ženidbe? Osim neposlušnosti i drugih grijeha, u koje obično pada zaljubljena mladež pogotovo ako ova ljubav traje dvije tri ili više godina: koliko je to sjemenište za grijehe!

Ja ću vam to razjasniti slikom, jer je teško o toj stvari govoriti. Događalo se, da je grom udario u podrum, te je uništio sve vino, a da je burad ostala čitava i netaknuta; kazuje se da je tako grom udario i u kasu škrca nekoga, te je opalio sav novac, a kasa je ostala čitava.

Uzmite sada djevojku, koja je otvorila srce svoje profanoj ljubavi. Ona je na oko ostala čedna i skladna, kako je i prije bila, ali da vam je vidjeti njezino srce bi li i ono bilo tako čedno i skladno, kako se svijetu prikazuje? Ljubav je kao grom pretvorila u pepeo sve što je bilo dobroga i čednog u njenom srcu, u komu se sada ugnijezdiše stotinu misli i želja, koje su sve drugo nego dobre i čedne i stidljive, i tako je grijeh okaljao dušu i premda je u očima svijeta ona isto onakova, kakva je i prije bila.

Dok stoje po čitave sate, te se gledaju i promatraju i razgovaraju mladić i djevojka — to će reći vatra i slama — kako je lako, da se u srcu rode misli i želje, koje nisu nikako u skladu sa Božjim zapovijedima, pa kada se te misli slobodnom voljom prihvate i u njima traži užitak i slasti; to je teški smrtni grijeh, koji donosi smrt dušil Ali mladež, koja provodi svoje ljubavne sastanke, je odijeljena: oni razgovaraju pod prozorima ili su između njih vrata! Ne misli

noga proći i uspeti se na prozore i ući na zatvorena vrata. Jedan pogled je dosta, a da je duša okaljana ostala. A sada prosudite sami, ako ovakvi sastanci potraju kroz godinu, dvije, da li će svi razgovori i pogledi; sve želje i osjećaji biti takovi, koji bi se mogli strpati u granice one, koje određuje zakon Božji? Koliko ima tu slika u živoj mladenačkoj maštи, koje raspaljuju njihove strasti: pa ono što će u bračnom životu biti slobodno ovdje je teški smrtni grijeh.

O zadnji sudni dane, koliko ćeš ti toga otkriti svijetu, što je među ovakvom mladeži, koja ljubaka, ostalo zatvoreno i sakriveno u savjesti. Kako će dakle sa tolikim grijesima na duši zaslužiti mladež da bude sretna u braku, kada je sretan bračni život nagrada, koju Bog daje tek za dobra djela?

A što ću tek reći za mnoge i mnoge mladiće, koji ljubakaju sa djevojkama bez ozbiljne nakane, da jednoć s njima sklope brak? Polaze ovu ili onu djevojku kroz godine, obećavaju ženidbu; pokazuju se javno zajedno u najprijateljskijem odnošaju, i dok bi djevojka mogla možda naći sebi druga, s kojim bi sretna bila, zavarana od svog ljubavnika odbije sve prosce, a poslije bude prevarena. Ova prevara zar nije veliki i teški grijeh? Zar redovito ovakav grijeh nije ujedno i spojen sa obvezom, da mladić nadoknadi ovu štetu, koju trpi ovakova prezrena djevojka? A tko misli na ovu naknadu?

Kako ćemo prosuditi one, koji provode ljubav, a da se ne mogu pozakoniti i uzeti, ili zato što su premladi, ili nemaju svoje eksistencije, ili kakova druga zapreka, koju ne mogu nikako odstraniti: kroz godine oni tonu u more lude ljubavi, pa misle, da su još ostale duše njihove čiste i neokaljane!

Nu od svih ovih imadu se odsuditi najviše one djevojke neoprezne i nerazumne, koje su spremne ljubakati sa svakim, koji dođe. Čim čuju koju laskavu riječ, vide jedan posmjeh i pogled već je dosta da planu, a da ni ne pomisle tko im to govori, sa kakvom namjerom i zašto. Pa kad radi svojeg slobodnog vladanja dolaze na glas, koji im škodi za cijelog njihovog života, tko će ih onda žaliti? I ako se nađe prilike da se udadu, ili mladići nesavjesni ožene, da

li ima nade, da će im brak biti sretan, kada imadu iza sebe tako burnu prošlost, koja je protkana tolikim teškim grijesima!

Napokon dopustite da još sa nekoliko riječi spomenem one zaručnike, koji čim se zaruče već se vladaju onako slobodno u životu, kako se nebi vladali ni oni, koji su združeni već sakramentom ženidbe: i čim se više približava vrijeme, kada se imadu pozakoniti, tim je manje sramežljivosti među zaručnicima. A takvi slučajevi nijesu rijetki. — Kako je to bezumno i protuslovno. Zar ne žele mladići da dobiju u svojoj zaručnici dobru i poštenu suprugu, zašto joj onda sami uzimaju poštenje? Ili tko je koji ne bi tražio, da mu buduća družica života bude stidljiva i kreposna: kako mogu onda sami uništiti krepost i odstraniti svaku stidljivost? I mjesto da šalju pred prijestolje Božje, koji sam može dati dobru ženu, srdačne molitve, oni tolikim teškim grijesima vrijeđaju Božju svetost i izazivlju Božju pravdu. Nema tu smisla za pobožnost, a još manje se misli u takovim časovima, da je upravo sada nužno — dok su zaručeni — da češće pristupaju k svetim sakramentima: mjesto svega toga neposlušnost prema roditeljima, nesavjesnost pogledom na povjerenje, što ga obično djeca imadu od strane roditelja u imovnim stvarima; smutnje, koje se davaju u javnom životu, u crkvi, na ulici; često puta svađe i tučnjave među suparnicima, gubi se život i vrijeme; pa kada još i đavao sam umiješa svoje prste u ovakve poslove vračanjem, sujevjerjem, čarima — što nije rijetko u životu, kako se mogu zaručnici onda nadati sretnom bračnom životu, kojeg Bog daje mladeži kao nagradu za dobra djela?

I zapamtite dobro, i duboko usjecite u dušu istinu i roditelji i mladeži: da budu zaručnici u braku sretni, nije to put, kojim se često danas udara: nečedno vladanje i još nečednije odjevanje, očijukanje; slobodno držanje u kući i na ulici, dugotrajno griješno ljubakanje. Ženidba je sakramenat, a za ovaj se sakramenat ne pripravlja čovjek sa grijesima, nego dobrim djelima, kreposnim životom i molitvom: jer djevojke će dobiti dobrog muža, a mladići do-

bre supruge od Boga i to samo od Boga kao nagradu za dobra djela.

Ja znam dobro, da svijet obično sve to uzima na laku ruku i da nastoji ispričati sve to mršavom isprikom: ta, to je mladež puna života i temperamenta, zar ne moramo imati s njome strpljenja? Ali predragi moji, udubite se u savjest svoju, što vam ona veli, hoće li i Bog ispričati sve to na isti način, kako to ljudi ispričavaju? Zar ima kogagod, koji bi u istinu vjerovao, da se svi koraci, govori i riječi, sve misli, želje i djela mladeži ne pišu u knjigu Božje pameti, pa ta mladež neće morati za sve to pred sudom Božjim odgovarati? Čemu je onda Bog dao svoje zapovijedi? Zar je On među ljudima, koji su došli do razuma učinio kakvu iznimku, te je jednog obvezao, da ima zapovijedi Njegove točno vršiti, dočim je drugima dao potpunu slobodu? Da, svijet bi to često htio, kako mu ide u prilog, ali Gospod u pravednosti svojoj ne gleda ni na liče ni na dobu, već On jednako sudi: koji su jednako pogriješili.

Između kazna, kojima Bog kazni, razuzdanu i slobodnu mladež jest baš ona, da ovakova mladež redovito bude nesretna u braku. Ili se takovi zaručnici skoro zamrze; ili ih muči ljubomornost; ili nemaju vjere, koje bi željeli; ili ako im Bog dade djecu, ona su zločesta, te rasiplju što nisu stekli, obitelji propadaju, staro se koljeno suši i nestaje. Zašto? Poradi grijeha, koje su učinili prije nego što su stupili u brak. Da poradi toga mladić, koji nije mogao proživjeti dana a da ne vidi svoju zaručnicu, sada je mrzi ne može živu gledati u braku; zaručnica, koja je uživala slasti neba prije braka u zagrljaju tog zaručnika, sada u braku s prezirom i mržnjom gleda svoj život kao da ga provodi u paklu: zapostavljena, zanemarena, često puta zlostavljana žaluje cijelog života i oplakuje uzalud svoju nesreću: jer nije prije braka mislila na onu istinu, koju tako značajno ističe i naglasuje Duh Sveti: dobar brak je nagrada od samoga Gospoda za dobra djela!

Ali neću vas ostaviti ogorčene i ražalošćene. Pripovijedat ću vam jedan slučaj iz povijesti, u kome se našlo dvoje mladih u sretnom i blagoslovljenom braku.

Kod sestara u Esenačkom manastiru nalazila se u školi i na odgoju djevojka razumna, čedna, pobožna i kreposna — sv. Matilda; unuka, kćer i sestra triju vladara. U isto vrijeme bio je na dvoru kraljice Teofanije, čedan i valjan mladić Ereufried, ali je po rodu i po stališu daleko zaostajao za Matildom. Uza svu razliku u rodu i u stališu ipak bi ovo dvoje mladih pristajalo jedno uz drugoga u braku. Ereufried zaslužio je svojim kreposnim i valjanim životom Matildu, a Matilda svojom čistoćom i pobožnošću Ereufrieda. Ali tko će izravnati onu veliku razliku u rodu i stališu, na koju svijet više pazi nego li na krepost i dobrotu! Ja ću je izravnati — govori Gospod.

I oni su sklopili brak i u tom braku su bili veoma sretni i zadovoljni. Toliko je sretan bio taj brak da danas Matildu štujemo kao sveticu. Eto vidite, predragi slušaoci, kako je krepostan život prije braka usrećio bračni život ovih dvaju supružnika. Tako će usrećiti i sve druge, koji stupaju u brak čiste i kreposne duše.

Iz ostavštine pok. Vincetića,
bivšeg župnika u Zemunu.

Djevojkama

ISPOVJEDAJTE SE DOBRO!

Čuli ste možda za bolest Naama sirca. Bio je on gubav i želio dakako ozdraviti. Ali kako? jer mu svi ljekovi nijesu pomagali. Jednom čuje od svojih sluga, da je u Samariji prorok Božji Elizej, koji čini velika čudesa, pa i on pomisli: Tko zna da ne učini i nada mnom čudo, i da me ne ozdravi? Naredi zato da upregnu konje, i uputi se s bogatim darovima Elizeju. Došavši do kuće prorokove, ovaj mu se ne pokaže, nego mu poruči po svome slugi, neka se opere sedam puta u Jordanu. Naam se ućuti uvrijeden, i ne htjede na to pristati veleći, da su ljekovitije vode u Siriji nego u Palestini. No sluga ga počme lijepo nagovarati, da bi morao poslušati sve, kad bi mu prorok bio na-

redio i najteže stvari, budući se tu radi o njegovu zdravlju, pa ga na koncu i nagovori, i bolesnik se okupa sedam puta u Jordanu i kad se sedmi put baci u rijeku pa iz nje iziđe, potpuno ozdravi: njegovo tijelo bilo je bijelo kao u djeteta. Na njemu se očitova ono, što se kod ispovijedi očituje i na grešnim dušama, koje na njoj ozdravljaju od svih svojih grijeha.

Bog hoće da se ljudi ispovijedaju. On nas je stvorio bez našeg sudjelovanja — veli sv. Augustin, ali nas ne će da spasi bez našega sudjelovanja. Zato je ostavio svojoj Crkvi svete sakramente, u kojima nam se milost posvećujuća daje ili umnožava.

U svagdanjem našem životu ispovijed igra najvažniju ulogu, jer mi smo grešnici, pa na sv. ispovijedi od grešnika postajemo sveti, Bogu mili i dragi. Bog *hoće* da se ljudi ispovijedaju. Već u raju zemaljskome htio je Bog da Adam prizna, da ispovijedi svoj grijeh, pa ga i zovne: *Adame gdje si.* Po tim riječima Bog je htio, da Adam prizna svoj grijeh, što on i učini. — I drugi grijeh na zemlji, grijeh Kainov, hoće Bog, da se očituje i prizna, zato i pita Kaina: *gdje ti je brat Abel?* Ali Kain ne će da prizna. Zato ga Bog prokune, dok je Adamu obećao budućega Mesiju, jer je on svoj grijeh priznao dotično ispovjedio.

Bog hoće uopće, da se ljudi iza počinjenog grijeha skruše i da ga priznaju i ispovjede i to svećenicima, jer je samo svećenicima povjerio zadaću i dao vlast da opraštaju grijehe, kad je rekao apostolima: *Štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebesima, i štogod razriješite na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima* (Mt. 18, 18), *i kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite, bit će im zadržani* (Iv. 20, 23).

Na ispovijedi vam se dakle opraštaju grijesi. Pomislite čovjeka od 60, 70, 80 godina, koji je išao svaki dan na pričest, ali bi na ispovijedi uvijek tajio svoje teške i sramotne grijehe, jer ga je bilo sram svećenika. Koliko bi time bila opterećena njegova duša! Ali ako se on potaknut milošću Božjom ipak jednom dobro ispovjedi ta bi ispovjed bila dovoljna, da se očisti i opere od svih svojih grijeha i svetogrđa i da zadobije milost Božju kao da nije nikada sagriješio. Promislite: da bi Bog poslao u pakao osuđenicima jednoga anđela, neka im reče, da imaju jedan sat slobodnoga vremena, da se mogu ispovjediti, kako bi oni tu zgodu izrabili, te bi počam od Kaina pa dalje svi ispovjedali svoje grijehe i pakao bi poslije njihove ispovjedi ostao prazan sa Luciferom i osuđenim anđelima, a osuđeni bi ljudi pošli u raj.

Na ispovijedi nam se dakle opraštaju svi grijesi pa bili oni ma kako mnogobrojni i veliki, ali ispovijed mora da bude *valjana*, a takva zahtjeva *pet uvjeta.*

U dolini Teribinta bili su se utaborili Izraelci i Filistejci. Ovi su grdili prve, i u tome se isticao ljudeskara Golijat, koji se je uzdao u svoju veličinu i snagu, pa je izazivao na megdan Izraelce, ali se nitko ne usudi da prihvati njegovu ponudu. U to dođe šesnaestgodišnji mladić David da pohodi svoju braću i on se ponudi, da će se ogledati s ovim gorostasom uzdajući se u svoga Boga i u Njegovu pomoć. I ne prevari se: uzme praću i pet kamenčića, pa kad je bio već blizu Golijata, zamahne praćom i jednim kamenčićem obali neprijatelja na tlo i odrubi mu glavu.

Kao što je David bio uzeo sobom pet kamenčića da ubije Golijata, tako moramo i mi obaviti ispovijed ispunivši pet uvjeta pa ćemo sigurno uništiti grijeh, toga duševnoga gorostasa. Ti su vam uvjeti sigurno poznati, jer ste ih već višekrat čule. Čule ste naime pet stvari potrebitih za valjanu ispovijed, kako naime moramo: 1) ispitati savjest, 2) pokajati se za grijeh, 3) čvrsto odlučiti da ćemo se popraviti, 4) pravo i cjelovito ispovijedati grijehe, 5) izvršiti naređenu pokoru.

1 Valja najprije ispitati savjest i promisliti što smo i kako sagriješili od zadnje ispovijedi. Da nam posao bude laglji, pomislimo kako smo sagriješili mišlju, riječima i djelima; ili ako nam je to teško, prođimo zapovijedi Božje i crkvene, da vidimo, kako smo proti pojedinoj od njih sagriješili. Taj se posao može ukratko obaviti, osobito ako se češće ispovijedamo.

2 Glavnije je to, da se za počinjene grijehe pokajemo, jer pokajanje je duša ispovijedi, bez njega ispovijed ne vrijedi. Pokajanje je bol i žalost duše ili srca zbog počinjenih

grijeha. Nije dakle da pri tome očutimo osjetnu bol kao kad nas boli glava, niti da ćutimo ganuće, pa da se rasplačemo zbog grijeha, kao što plačemo, kad nam umre draga osoba, jer to ne stoji u našim rukama. Kajanje je bol t. j. mržnja na počinjeni grijeh s odlukom, da ne ćemo više griješiti. Pokajanje mora biti nutarnje, vrhunaravno, općenito, nada sve veliko, kad naime smatramo grijeh najvećim zlom i na nj mrzimo kao na najveće zlo. Ovakvo su pokajanje imali sveci: sv. Petar je zatajio Isusa, pa je taj grijeh kroz cio život oplakivao: svako jutro, kad bi pijevci zapjevali, ustao bi Petar i gorke bi suze ronio tako, da su mu na obrazu učinile brazgotine. Mandalena se baci k Isusovim nogama i opere ih svojim suzama.

3 S pokajanjem je združena *odluka*, i ova mora biti *čvrsta, općenita i djelotvorna*. Pokornik naime mora biti spreman učiniti sve, što se od njega traži, da mu Bog oprosti grijehe: mora se dakle čuvati grešne prigode, mora popraviti nanesenu štetu i zlo, što ga je drugomu prouzročio.

4 Kad smo ispunili ova tri uvjeta, valja poći k ispovjedniku pa mu očitovati ponizno i potpuno počinjene grijehe. Smrtne grijehe moramo očitovati sve, što smo ih učinili od zadnje ispovijedi, kako ih se sjećamo, jer kad bismo hotimice zatajili koji smrtni grijeh ili okolnost, koja mijenja vrst grijeha, ispovijed bi bila nevaljana i svetogrdna. Jedno je grijeh *zatajiti* a drugo *zaboraviti*. Grijeh se zataji, kad znamo sigurno, da smo počinili n. pr. nečisti grijeh deset puta, a mi od srama rečemo, da smo ga počinili samo jedamput. U ovom slučaju naša bi ispovijed bila svetogrdna, i mi bismo se iz nje vratili s velikim smrtnim grijehom u duši. Dočim kad zaboravimo smrtni grijeh, i ne možemo ga se nikako sjećati, premda smo nastojali dobro ispitati svoju savjest, ispovijed bi u ovom slučaju bila valjana, samo smo taj zaboravljeni grijeh dužni na prvoj dojdućoj ispovijedi kazati ako se tada sjetimo.

Grijeh se obično zataji zbog srama. Ali ne treba nam se sramiti ispovjednika, jer on pozna dobro ljudsku slaboću, pa znade u koje grijehe može čovjek upasti. Jednom pođe k sv. Franji Saleškom na ispovijed neka velika grešnica. Obavivši svoju ispovijed upita pokornica sveca: Što

sada mislite o meni, oče? — Mislim da si svetica — odvrati joj svetac — ali oče, ja sam bila ovakova grešnica — Bila si, ali već nijesi; i kad bi te ljudi takovu smatrali, ušutkao bi ih Isus, koji ti je grijehe oprostio.

Jednom pođe na ispovijed k sv. Ljudevitu Bertrandu neki čovjek. Ovaj počne najprije s malim grijesima, i odmah pogleda ispovjednika, kako je to na nj djelovalo. Videći ga mirna, otkrije mu veće grijehe, pa ga opet pogleda. Napokon počne nabrajati i one najveće, pa kad je pogledao ispovjednika, opazi začuđen da mu na ustima titra posmjeh. Na to će grešnik zamišljeno, da ima još jedan grijeh, ali da ga se ne usuđuje reći. — »Kako to? ne usuđuješ se reći jedan grijeh, a već si ih nabrojio toliko bez straha. »Ali oče, njega sam učinio ovdje pred vama.« »Toliko bolje, zato ga moraš ispovjediti«. »Ali, oče, učinio sam ga proti vama«. »Proti meni? Ne mari, ako ti moram oprostiti grijehe proti Bogu, moram ti oprostiti i jedan grijeh proti meni. Hajde dakle reci mi ga.« Na to mu pokornik reče da je vidio gdje se smije kad je ispovjedio velike grijehe, pa je pomislio u sebi: »Ovaj sam put našao jednoga, koji je učinio debelih kao i ja«. Na to će mu svetac, da nije učinio grijeha, ali da ih je mogao počiniti, da ga Bog ne čuva; a da se je smijao, jer da je vidio, kako milost Božja napunja njegovu grešnu dušu.

5 Napokon valja ovršiti naređenu pokoru; nju valja ovršiti odmah čim prije, jer inače možemo je zaboraviti. Ako se ne sjećamo, kako imamo namijeniti pokoru, namijenimo je po nakani ispovjednikovoj. To je glede svake obične ispovijedi. No ima još jedna vrst ispovijedi koja se zove velika, općenita ili generalna. Ta može obuhvatiti ili čitav naš život, ili nekoliko godina našega života. Duhovni oci preporučuju općenitu ispovijed prigodom prve sv. Pričesti, kad odabiremo dotično stupamo u novi stališ, dakle prigodom udaje ili stupanja u red. staléž, prigodom duhovnih vježba. Preporuča se pak zato, što nam takva ispovijed donese duši veliki mir. Općenita je ispovijed jednim štetna, drugim korisna a trećima potrebna.

Štetna je onima, koji su je već toliko puta učinili i nakon toga nijesu zadovoljni, pa bi htjeli uvijek opetovati gri-

jehe cijeloga života. To su vam tako zvane škrupulozne osobe, a te inače duševno bolesne, pa neće nikada ozdraviti od svoje bolesti, ako ne budu slušale svoga ispovjednika. Općenita je ispovijed korisna onima, koji je nijesu nikada još učinili, pa je dobro da malo dublje ispitaju svoju dušu, pa da se bolje pokaju za svoje grijehe. Korisna je također onima, koji je čine redovito svake godine, jer se bolje i više kaju kad im je pred očima mnogo grijeha, nego kad ih je malo. Korisno je i onima, koji su u djetinjstvu ili u mladosti počinili velikih grijeha n. pr. proti sv. čistoći a nijesu znali, da je onoliko grešno. Kad takve osobe postanu zrelije, počnu im dolaziti na pamet sumnje, je li ono djelo bilo grijeh ili ne; pa doznadu li na ispovijedi ili na drugi način, da je ono zbilja bio grijeh, ćute poslije neprestano grizodušje i strah, zato je najbolje da učine i oni općenitu ispovijed, pa da se tako umire.

Mnogima je napokon opća ispovijed potrebita. Ima dosta osoba koje vele da nemaju ništa na duši, jer da su uvijek sve ispovijedale i kajale. No pomoću upita što im ga često učini ispovjednik, one se razočaraju, jer upoznaju, da im je duša puna grijeha. Njima se dogodi kao i lovcu: prođe on često i cio dan a da ne vidi divljači; ali ako se u šumi pojavi požar, što ga vjetar širi, onda počmu sa svih strana bježati razne zvijeri. Tako se događa i takvim osobama, kad se zapali oganj u njihovim srcima, jer tada otkriju premnoge grijehe.

Općenita je ispovijed potrebita i onima, koji se nijesu valjano ispovijedali. Ima dosta kršćana, koji su se malo kad ili nikad dobro ispovjedili, jer su bili zbog srama zatajivali grijehe, ili nijesu rekli točno broj smrtnih grijeha, premda im je ovaj bio poznat, ili su na ispovijedi teško lagali. Svima su ovima njihove ispovijedi bile nevaljane i svetogrdne, pa ih valja popraviti općenitom ispovješću.

Općenita je ispovijed potrebna i onima, koji su se ispovijedali bez dovoljnoga kajanja i odluke. Potrebna je i onima, koji nijesu ovršili što im je ispovjednik naredio, da se naime čuvaju grešne prigode, da vrate ukrađeno, da poprave nanesenu štetu. Čitamo u životu sv. Janje iz Montepulciano. Kako su nekoga katolika svi smatrali dobrim, jer je

milostinjom pomagao samostan ove svetice. Ona se je za nj molila Bogu, i dok se je tako jednom za nj molila, vidje na dnu pakla palaču i čuje glas, gdje joj veli: Janjo, ona je palača namijenjena tvome dobročincu, i on će brzo u nju poći. Svetica pozove gospodina, te mu pripovjedi viđenje. Čuvši on to problijedi i malo da ne padne u nesvijest. Zatim joj prizna, da je već trideset godina što se dobro ne ispovijeda, budući neće da ostavi griješnu prigodu. Svetica ga ponuka, neka obavi općenitu ispovijed i on je posluša, te u drugom viđenju naskoro dozna, da mu je Bog oprostio grijehe, i da će ga uzeti u raj.

Koji je dužan učiniti općenitu ispovijed, mora je učiniti u redu, i od časa, otkako se nije dobro ispovjedio. Neka dakle dobro pomisli grijehe po zapovijedima Božjim i crkvenim, pa neka se pokaje i iskreno i čvrsto odluči, da će se čuvati grijeha, pa neka pođe bez straha na ispovijed, jer će mu pri tome pomoći sam ispovjednik, te će u malo vremena urediti najzapleteniju ispovijed.

Želite li napredovati u kreposti, želite li zadovoljno provoditi vaše dane, ispovjedajte se; ispovjedajte se po savjetu vašega ispovjednika, i ispovjedajte se dobro, ispovjedajte se često, i vama je osigurana ne samo vječna sreća na drugome svijetu nego također i trajno zadovoljstvo na ovome. Amen.

Mgr. Pezzoli — Semenčić

Podmirili „Riječ Božju"

za god. 1934

Bogdašić: Sablić Gracijan — **Brbinj:** Matacin Don Ante — **Sarvoš:** Rimokat. Župski Ured — **Sućuraj:** Bojanić Don Stjepan — **Vršac:** Apler Erne.

za god. 1935

Aleksandrovo: Šparožić Ivan II pol. — **Bačlokad:** Ternai Antun — **Batina:** Župski Ured — **Bogdašić:** Sablić Gracijan — **Brođanci:** Milfajt Ante — **Brbinj:** Matacin Don Ante — **Duće:** Naranča Juraj — **Duga Resa:** Čunko Mirko — **Gornji Vakuf:** Kulier fra Vjekoslav I pol. — **Granešina:** Forko Franjo Sal. — **Izbično:** Bencun fra Josip — **Jesenice:** Komić Frano — **Mandaljena:** Arbulić Don Miho — **Mostar:** Franjevački Provincijalat — **Kamenica:** Prizl Stjepan (65 Din. na račun) — **Nikinci:** Ovčarić Eduard — Župski Ured — **Osijek:** Lovrić Stjepan II pol. — **Petrovgrad:** Janko Antun — Geröfi Nikola — **Polača:** Car Don Pacifik — **Poličnik:** Veršić Don Ivo II pol. — **Slav. Požega:** Ivurek Mijo (50 Din. za I pol.) — Jelić Miho — **Putinci:** Rim. Župski ured — **Radunice:** Čuić Drago — **Ruda:** Benutić Don Ivan — **Starigrad pod Velebitom:** Adžija Don Ante — **Sitno Donje:** Pavlinović Don Ivo — **Sarvoš:** Rimokat. Župski Ured — **Slano:** Franjevački Samostan — **Šibenik:** Matulina Don Šime — **Rude:** Rudolf Vjekoslav — **Voća Donja:** Švoga Gustav.

za god. 1936

Aleksandrovo: Šparošić Ivan — **Bedenica:** Župski Ured — **Bednja:** Globočnik Vladimir — **Bogdanovci:** Rimokat. kapelanija I polug. — **Bošnjaci:** Župski Ured — Galović Marijan — **Dobrota:** Milošević Don Tripo — **Dragabašča:** Gršković Ivan — **Dubrovnik:** Dominikanski Samostan — **Duga Resa:** Čunko Mirko — **Hercegovci:** Halauš Mato — **Mandaljena:** Arbulić Don Miho — **Međurić:** Sečen Ivan — **Mostar:** Franjevački Provincijalat — **Mrcine:** Vodopić Don Vice — **Kamenica:** Jamnik Oskar — **Kalnik:** Gruber Karlo Teodor — **Karlobag:** Lazarić O. Metod — **Kaptol:** Paus Mihovil — **Knin:** Franjevački Samostan — **Komin:** Pivčević Don Božidar — **Kraljevica:** Župski Ured — **Kukujevci:** Župski Ured — **Lovrečina:** Justitz Antun — **Nijemci:** Marković Ivan — **Osijek:** Lovrić Stjepan I pol. — Rimokat. Župski Ured Gornji grad — **Poličnik:** Veršić Don Ivo I pol. — **Pregrada:** Kranjčić Pavao — **Ptuj:** Minoritski Samostan — **Putinci:** Rim. Župski Ured — **Putniković:** Musić Don Niko — **Ruma:** Lakajner Ivan — **Starigrad pod Velebitom:** Adžija Don Ante — **Sv. Križ Srdoči:** Župski Ured I pol. — **Svirče:** Župski Ured — **Sanski Most:** Šeremet Fra Anto I pol. — **Selca:** Štambuk Don Slavko — **Senj:** Prepošt mons. Vidas Ivan — **Split:** Segi Albert — **Subotica:** Bertran Franjo — **Šepurine:** Barulić Don Ivo — **Trogir (Drid):** Franjevački Samostan — **Rude:** Rudolf Vjekoslav — **Trsat:** Franjevački Samostan — **Varaždin:** Franjevački Samostan — **Veliškovci:** Deutschbauer Stjepan — **Visoko:** Žilić Fra Ivo — **Vitina:** Matić O. Augustin — **Vrbnik:** Župski Ured — **Vrtlinska:** Frkanec Ivan.

za god. 1937

Aleksandrovo: Šparožić Ivan I polug. — **Rakitno:** Zlopaša Fra Jure.